

VKONÁVACIE ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2018/210
z 12. februára 2018
o prijatí viacročného pracovného programu LIFE na roky 2018 – 2020
(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 z 11. decembra 2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007 ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 24 ods. 1,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 z 25. októbra 2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie, a zrušení nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1605/2002 ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 84 ods. 2,

po porade s výborom LIFE pre životné prostredie a ochranu klímy,

keďže:

- (1) Na zabezpečenie vykonávania programu LIFE je potrebné prijať viacročný pracovný program na roky 2018 – 2020.
- (2) Na stanovenie rámca na vykonávanie uvedených dvoch podprogramov programu LIFE je vo viacročnom pracovnom programe na roky 2018 – 2020 potrebné určiť orientačné rozdelenie finančných prostriedkov medzi prioritné oblasti a typy financovania, projektové témy na vykonávanie tematických priorít určených v prílohe III k nariadeniu (EÚ) č. 1293/2013, technickú metodiku výberu projektov, kritériá na pridelovanie grantov a orientačné harmonogramy výziev na predkladanie návrhov.
- (3) Viacročný pracovný program na roky 2018 – 2020 by mal takisto obsahovať kvalitatívne a kvantitatívne výsledky, ukazovatele a ciele pre každú prioritnú oblasť a typ projektov v súlade s ukazovateľmi výkonnosti a konkrétnymi cieľmi pre každú prioritnú oblasť s cieľom zjednodušiť hodnotenie výsledkov a vplyvu programu.
- (4) Dva inovačné finančné nástroje určené ako vhodné na účely financovania projektov v súlade s článkom 17 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 a testované počas celého viacročného pracovného programu LIFE na roky 2014 – 2017 ukázali svoj potenciál využiť pákový efekt financovania zo strany investorov v oblasti biodiverzity, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na zmenu klímy, a tak riešiť aktuálne finančné prekážky pri využívaní projektov v týchto oblastiach. Tieto pilotné nástroje by preto mali pokračovať.
- (5) Vzhľadom na skúsenosti, ktoré získala Európska investičná banka (EIB), ako aj na geografické pokrytie EIB, vďaka ktorému má dosah na potenciálnych príjemcov v celej Únii, by táto inštitúcia mala byť naďalej poverená vykonávaním nástroja na financovanie prírodného kapitálu a nástroja Súkromné financovanie energetickej efektívnosti financovaných prostredníctvom príspevkov z programu LIFE.
- (6) Na zabezpečenie hladkého vykonávania nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 by sa toto rozhodnutie malo začať uplatňovať odo dňa, ktorý nasleduje po dátume skončenia platnosti viacročného pracovného programu LIFE na roky 2014 – 2017,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Viacročný pracovný program

Prijíma sa viacročný pracovný program LIFE na roky 2018 – 2020 v zmysle prílohy.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 185.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 298, 26.10.2012, s. 1.

Článok 2

Príspevok Únie na viacročný pracovný program

Maximálny príspevok na viacročný pracovný program LIFE na roky 2018 – 2020 sa stanovuje na 1 657 063 000 EUR a použije sa na financovanie príslušných podprogramov a prioritných oblastí takto:

1. Celková suma 1 243 817 750 EUR na podprogram Životné prostredie sa rozdelí takto:
 - a) 444 808 200 EUR na prioritnú oblasť „Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“;
 - b) 632 556 250 EUR na prioritnú oblasť „Príroda a biodiverzita“;
 - c) 143 377 300 EUR na prioritnú oblasť „Správa a informovanie v oblasti životného prostredia“;
 - d) 3 000 000 EUR na Európsky zbor solidarity – príspevok z podprogramu Životné prostredie programu LIFE;
 - e) 20 076 000 EUR na súvisiace podporné výdavky (vrátane sumy 2 332 160 EUR príspevku do rozpočtu výkonnej agentúry z podprogramu Ochrana klímy).
2. Celková suma 413 245 250 EUR na podprogram Ochrana klímy sa rozdelí takto:
 - a) 230 500 000 EUR na prioritnú oblasť „Zmierňovanie zmeny klímy“;
 - b) 123 850 000 EUR na prioritnú oblasť „Adaptácia na zmenu klímy“;
 - c) 47 549 250 EUR na prioritnú oblasť „Správa a informovanie v oblasti klímy“;
 - d) 1 500 000 EUR na Európsky zbor solidarity – príspevok z podprogramu Ochrana klímy programu LIFE;
 - e) 9 846 000 EUR na súvisiace podporné výdavky.

Článok 3

Finančné nástroje

1. Príspevky podľa článku 17 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 získa tento finančný nástroj opísaný v prílohe:
— nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti.
2. Poskytovaním príspevku na nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti a nástroj na financovanie prírodného kapitálu sa poveruje Európska investičná banka.

Článok 4

Toto rozhodnutie sa uplatňuje od 1. januára 2018.

Toto rozhodnutie nadobúda účinnosť dňom nasledujúcim po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

V Bruseli 12. februára 2018

Za Komisiu
predseda
Jean-Claude JUNCKER

PRÍLOHA

1. ÚVOD

Podľa článku 3 nariadenia (EÚ) č. 1293/2013 (ďalej len „nariadenie o programe LIFE“) program LIFE sleduje tieto všeobecné ciele:

- prispievať k prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo, v ktorom sa efektívne využívajú zdroje a ktoré je odolné voči zmene klímy, k ochrane a zlepšovaniu kvality životného prostredia a k zastaveniu a zvráteniu straty biodiverzity vrátane podpory sústavy Natura 2000 a boja proti degradácii ekosystémov,
- zlepšovať tvorbu, vykonávanie a presadzovanie politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy a urýchľovať a podporovať začleňovanie a uplatňovanie cieľov v oblasti životného prostredia a klímy v ostatných politikách Únie, ako aj v praxi verejného a súkromného sektora, okrem iného aj zvyšovaním kapacity verejného a súkromného sektora,
- podporovať na všetkých úrovniach lepšiu správu v oblasti životného prostredia a klímy vrátane lepšieho zapojenia občianskej spoločnosti, mimovládnych organizácií a miestnych aktérov a
- podporovať vykonávanie 7. environmentálneho akčného programu.

V tomto druhom viacročnom pracovnom programe LIFE sa zohľadňujú skúsenosti získané v rokoch 2014 až 2017, a najmä odporúčania uvedené v hodnotení v polovici trvania ⁽¹⁾, ktoré sa týkajú predovšetkým:

1. zjednodušenia postupu podávania žiadostí a správ;
2. opakovateľnosti výsledkov projektov;
3. zlepšenia komunikačnej stratégie.

Opatrenia zamerané na zjednodušenie postupu podávania žiadostí sú neoddeliteľnou súčasťou obsahu tohto viacročného pracovného programu LIFE (pozri oddiel 5.1.1.1). Na potrebu pokračovania, opakovania a/alebo prenosu výsledkov projektu je viac zameraná fáza pridelenia (pozri oddiel 5.1.1.2) a viac podpory na ňu sa získa v rámci verejného obstarávania. Zjednodušenie podávania správ sa bude riešiť prostredníctvom postupov riadenia projektov a tým, že sa príjemcom poskytne prístup k online databáze uľahčujúcej zber údajov týkajúcich sa kľúčových ukazovateľov projektu. Zlepšenie komunikačnej stratégie sa dosiahne prostredníctvom verejného obstarávania. Tento viacročný pracovný program LIFE sa nezaobrá týmito opatreniami podrobne.

Vo viacročnom pracovnom programe LIFE sa takisto zohľadňuje najnovší vývoj v politike EÚ, ako je akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽²⁾ a akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo ⁽³⁾, a posluží ako prepojenie s budúcim financovaním „udržateľnosti“, ako sa uvádza v diskusnom dokumente o budúcnosti financií EÚ ⁽⁴⁾. Do programu boli zavedené tieto zmeny:

Pokiaľ ide o podprogram Životné prostredie:

- zníženie počtu projektových tém (z 87 na 42) a výraznejšie zameranie na upriamenie pozornosti žiadateľov na priority politiky EÚ a súbežné zlepšenie vyhládok projektov v určitých podoblastiach, ako je biodiverzita a obehové hospodárstvo, ale aj projektov so silným a priamym vplyvom na zdravie väčšiny občanov Európskej únie,
- preorientovanie projektových tém týkajúcich sa správy a informovania, aby bolo možné väčšmi sa zamerať na konkrétne problémy spojené so zvyšovaním informovanosti a správou.

⁽¹⁾ Pozri „správu Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov pripojenú k hodnoteniu programu LIFE v polovici trvania“, COM(2017) 642, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM:2017:642:FIN>.

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo“, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A52015DC0614>.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo“, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-eu-finances_sk.pdf.

Pokiaľ ide o obidva podprogramy:

- ďalšie posilnenie zamerania na výsledky zavedením požiadavky na dosiahnutie merateľných účinkov na životné prostredie alebo na zmenu klímy v rámci všetkých prioritných oblastí,
- podpora hlbšieho zapojenia súkromných subjektov poukázaním na výhody trhových prístupov ako na nástroj na zabezpečenie udržateľnosti výsledkov projektov. Podporné opatrenia, ktoré pomáhajú vytvoriť ekonomicky a environmentálne životaschopné projekty pripravené na investície a schopné mobilizovať dodatočné súkromné a verejné finančné zdroje na rozšírenie a zopakovanie výsledkov,
- zjednodušenie postupov riadenia grantov, a to najmä prostredníctvom vyskúšania dvojstupňového postupu podávania žiadostí pre pilotné a demonštračné projekty, pre projekty využívajúce najlepšie postupy a informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a šírenie informácií, podľa návrhu v hodnotení programu LIFE v polovici trvania.

V hodnotení programu LIFE v polovici trvania sa potvrdilo, aké potrebné a dôležité sú merateľné účinky projektov v praxi, čo (v súvislosti s výdavkami EÚ) potvrdil aj Európsky parlament ⁽¹⁾. Program LIFE obsahuje ukazovatele výkonnosti a viacročné pracovné programy obsahujú kvantitatívne (t. j. ukazovatele výstupu) a kvalitatívne ukazovatele výsledkov, ktoré sú v súlade s ukazovateľmi výkonnosti. Na to, aby príjemcovia mohli podávať správy o týchto ukazovateľoch na úrovni programu, musia odhadnúť a zmerať účinky na životné prostredie, klímu a správu a informovanie, t. j. spoločenské účinky, účinky na úrovni projektu, a to vzhľadom na konkrétne ukazovatele výstupov a výsledkov ⁽²⁾. S cieľom zabezpečiť dlhodobé pôsobenie týchto účinkov, čiže aby boli udržateľné v priebehu času, príjemcovia musia vytvoriť aj stabilné mechanizmy na to, aby účinky projektov prostredníctvom rozšírenia a opakovania presiahli pôvodnú oblasť projektu. Jasné a zrozumiteľné vysvetlenie spôsobu, akým sa zabezpečí pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos činností projektov a ich účinkov, sa preto stáva čoraz dôležitejším kritériom pridelenia pri hodnotení návrhov projektov. Na základe svojej povahy je pri úspešne preukázaných trhových riešeniach problémov v oblasti životného prostredia a zmeny klímy mimoriadne vysoká pravdepodobnosť, že budú pokračovať, že sa zopakujú a/alebo že budú prenesené. Podľa tohto kritéria teda návrhy, v ktorých je vierohodne a zrozumiteľne uvedená stratégia na dosiahnutie predajnosti do konca projektu, získajú vysoké hodnotenie.

V hodnotení v polovici trvania sa podľa článku 25 nariadenia o programe LIFE analyzovala a potvrdila schopnosť programu LIFE podporovať synergie v rámci programu. V diskusných dokumentoch o budúcnosti financií EÚ ⁽³⁾ sa zdôrazňuje význam sociálneho rozmeru európskych politík. Programu LIFE by to malo poskytnúť impulz ešte viac sa usilovať o synergie medzi environmentálnym, hospodárskym a sociálnym rozmerom udržateľného rozvoja. Dobře vypracované viacúčelové prístupy, ktorých cieľom je okrem ich primárnych cieľov v oblasti životného prostredia alebo boja proti zmene klímy napríklad aj sociálna integrácia alebo hospodársky rast, preto získajú bonus ⁽⁴⁾. Napríklad činnosti ochrany prírody a biodiverzity a činnosti zamerané na posilnenie obehového hospodárstva majú potenciál prispieť k budovaniu komunit a sociálnej integrácii. V prípade činností zameraných na obehové hospodárstvo môže byť problém preukázať ekonomickú životaschopnosť a v mnohých prípadoch je dôležité zohľadniť sociálny rozmer (napríklad pri začleňovaní znevýhodnených osôb na trh práce).

V rámci programu LIFE sa počíta s „inými projektmi“ a „inými činnosťami“. Túto pružnosť možno použiť na experimentovanie s novými prístupmi, novými typmi projektov a podpornými službami pre existujúce projekty a/alebo zainteresované strany, ktoré nelákajú obvyklé projektové formáty. Napríklad rozdiel medzi úspešným uplatnením riešení v oblasti životného prostredia alebo klímy v rámci projektov programu LIFE a ich skutočným prístupom na trh by sa často mohla preklenúť, keby najslubnejšie projekty programu LIFE dostali konkrétnu podporu, pokiaľ ide o prístup na trh a k potenciálnym investorom. Túto podporu by mohol tvoriť doplnkový projekt zameraný na podporu prístupu na trh, podnikové riadenie a príprava na získavanie finančných prostriedkov týkajúce sa konkrétneho projektu, podpora určená na vybudovanie klastrov obehového hospodárstva a/alebo na spoluprácu v rámci nich alebo výročné ceny za projekty s mimoriadne vysokou pridanou hodnotou EÚ. Keby nové nariadenie o rozpočtových pravidlách umožňovalo väčšiu pružnosť, pokiaľ ide o pridelenie jednorazových platieb za konkrétne výsledky, mohlo by sa použiť aj na budovanie kapacít vo vzťahu k prijateľnosti investičných projektov pre banky a prístupu na trh.

⁽¹⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu z 27. apríla 2017 o absolutóriu za plnenie všeobecného rozpočtu Európskej únie za rozpočtový rok 2015, oddiel III – Komisia [2016/2151(DEC)], bod 8, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&language=SK&reference=P8-TA-2017-0143>.

⁽²⁾ Tieto ukazovatele sa nazývajú kľúčové ukazovatele projektu programu LIFE, pozri aj oddiel 7.

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-future-eu-finances_sk.

⁽⁴⁾ V najnovších štúdiách sa potvrdilo, že udržateľné investície si vyžadujú inteligentné politiky a stimuly na väčšie zapojenie v rámci širšej spoločnosti a vo všetkých sektoroch, a to najmä na úrovni miestnych spoločenstiev a v spolupráci s občanmi a MSP, keďže práve oni sa čoraz viac zapájajú prostredníctvom komunitných iniciatív, ktoré sú možné vďaka rozširovaniu digitálnych technológií, alebo ako tzv. výrobcovia-spotrebiteľia (prostredníctvom tejto kategórie môžu napr. vyrábať, uchovávať, ba dokonca predávať vlastnú elektrickú energiu namiesto toho, aby ju jednoducho kupovali), porovnaj Európske centrum politickej stratégie, strategický dokument EPSC, 25. číslo, 8. júna 2017, s. 14.

Program LIFE riadia samotné útvary Komisie a výkonná agentúra, na ktorú bola táto úloha delegovaná v rámci priameho hospodárenia. Výkonná agentúra koná v rámci vymedzenom delegovaním podľa rozhodnutia Komisie C(2013) 9414 alebo iného rozhodnutia Komisie, ktorým sa nahrádza, a pod dohľadom útvarov Komisie. Celkovú zodpovednosť za program naďalej nesie Komisia. Útvarami Komisie a/alebo výkonnej agentúre môžu s ich činnosťami pomáhať externí odborníci.

Pri uplatňovaní zásady doplnkovosti s inými programami financovania EÚ v zmysle odôvodnení 5, 11 a 13 a článku 8 nariadenia o programe LIFE sa vykonávaním viacročného pracovného programu zabezpečí súlad a synergie, a pokiaľ je to možné, zabráni sa prekryvaniu s inými politikami a finančnými nástrojmi Únie s cieľom dosiahnuť doplnkovosť s programom Horizont 2020 ⁽¹⁾, čo je výskumný a inovačný program Únie na roky 2014 až 2020, a s jeho pracovnými programami ⁽²⁾. To sa dosiahne najmä prostredníctvom kritérií oprávnenosti na jednotlivé typy projektov a orientácií v usmerneniach k žiadostiam sprevádzajúcich výzvy ⁽³⁾ zameraných na úsilie o doplnkovosť s programom Horizont 2020. Dvojitému financovaniu sa predídze prostredníctvom krížovej kontroly vo fáze výberu a prostredníctvom *ex post* overovaní. Projekty zamerané na výskum alebo výstavbu veľkých infraštruktúr, ktoré sa financujú z iných programov EÚ, sú z financovania prostredníctvom programu LIFE vylúčené.

Štruktúra viacročného pracovného programu je v súlade so štruktúrou stanovenou v článku 24 ods. 2 nariadenia o programe LIFE a podprogramami Životné prostredie a Ochrana klímy sa zaoberá samostatne len v prípade potreby.

Viacročný pracovný program sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2018 do 31. decembra 2020.

1.1. Podprogram Životné prostredie

Podprogram Životné prostredie zahŕňa **prioritné oblasti** „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“, „príroda a biodiverzita“ a „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“ (články 9 až 12 nariadenia o programe LIFE). Každá prioritná oblasť zahŕňa niekoľko **tematických priorít**, ktoré sú uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE.

V tomto viacročnom pracovnom programe na roky 2018 – 2020 sa vymedzujú **projektové témy**, ktorými sa vykonávajú tematické priority.

1.2. Podprogram Ochrana klímy

Podprogram Ochrana klímy sa týka **prioritných oblastí** „zmiernenie zmeny klímy“, „adaptácia na zmenu klímy“ a „správa a informovanie v oblasti klímy“ (články 13 až 16 nariadenia o programe LIFE). Každá prioritná oblasť obsahuje niekoľko **oblastí politiky** uvedených ďalej v oddiele 4, ktoré sú počas celého obdobia, na ktoré sa vzťahuje tento viacročný pracovný program, predmetom mimoriadneho záujmu.

2. ROZDELENIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV MEDZI PRIORITNÉ OBLASTI A MEDZI JEDNOTLIVÉ TYPY FINANCOVANIA – ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. a)

Podľa článku 4 nariadenia o programe LIFE **celkové finančné krytie pre program LIFE v období 2014 až 2020** je 3 456 655 000 EUR, pričom 75 % z tohto objemu je určených na podprogram Životné prostredie (2 592 491 250 EUR) a 25 % na podprogram Ochrana klímy (864 163 750 EUR).

V rokoch 2014 – 2017 bolo na podprogram Životné prostredie vyčlenených 1 349 miliónov EUR a na podprogram Ochrana klímy 446 miliónov EUR. Na roky 2018 – 2020 ostalo k dispozícii 1 657 miliónov EUR.

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1290/2013 z 11. decembra 2013, ktorým sa ustanovujú pravidlá účasti na programe Horizont 2020 – rámcový program pre výskum a inováciu (2014 – 2020) a pravidlá jeho šírenia, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1906/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 81).

⁽²⁾ Najnovší pracovný program programu Horizont 2020 sa vzťahuje na roky 2018 a 2020. Program Horizont 2020 sa zameriava na tri priority, a to na vytvorenie excelentnej vedy na posilnenie excelentnosti Únie na svetovej úrovni vo vede, na podporu vedúceho postavenia priemyslu na podporu podnikov vrátane mikropodnikov, malých a stredných podnikov a na riešenie spoločenských výziev s cieľom priamo reagovať na problémy identifikované v stratégii Európa 2020 podporou aktivít zameraných na celé spektrum od výskumu až po trh. V programe Horizont 2020 sa výskum a inovácie v oblasti životného prostredia a ochrany klímy riešia formou série akcií a príležitostí na spoluprácu, predovšetkým v spoločenskej výzve Opatrenia v oblasti klímy, životné prostredie, efektívne využívanie zdrojov a suroviny a spoločenskej výzve Potravinová bezpečnosť, udržateľné poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo, morský a námorný výskum a výskum v oblasti vnútrozemských vôd a biohospodárstvo. V tomto kontexte je cieľom výskumu a inovácií v oblasti životného prostredia dosiahnuť hospodárstvo a spoločnosť, ktoré efektívne využívajú zdroje a vodu a sú odolné voči zmene klímy.

⁽³⁾ Usmernenia k podávaniu žiadostí v rámci jednotlivých výziev na predkladanie návrhov sa nachádzajú na webovom sídle programu LIFE: <http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life.htm>.

V nariadení o programe LIFE sa takisto stanovuje minimálny percentuálny podiel z celkového rozpočtu, ktorý bude vyhradený na **projekty** (81 %, článok 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE), a maximálny percentuálny podiel rozpočtových zdrojov, ktorý bude vyhradený na projekty podporené prostredníctvom grantov na opatrenia, ktoré môžu byť pridelené **integrovanej projektom** (30 %, článok 17 ods. 5 nariadenia o programe LIFE).

Článok 4 nariadenia o programe LIFE sa reviduje s cieľom zahrnúť príspevok vo výške 4 500 000 EUR na Európsky zbor solidarity pre projekty, pri ktorých sa mladí dobrovoľníci z celej EÚ zapájajú do opatrení v oblasti ochrany životného prostredia a klímy ⁽¹⁾.

Projekty programu LIFE sa budú financovať formou **grantov na opatrenia** alebo prípadne prostredníctvom **finančných nástrojov** (článok 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE).

Podľa článku 24 ods. 2 písm. a) nariadenia o programe LIFE sa v tomto **viacročnom pracovnom programe uvádza** výška finančných prostriedkov, ktoré sa majú rozdeliť **podľa prioritynej oblasti a typu financovania**.

Celkové pridelenie prostriedkov podľa typu financovania pre obidva podprogramy

Rozpočet na roky 2018 – 2020	v miliónoch EUR
Projekty a granty na prevádzku	
Granty na opatrenia	1 263,44
Granty na prevádzku	36,00
Finančné nástroje	75,00
Verejné obstarávanie	252,70
Podporné výdavky	29,92
Celkový súčet	1 657,06

Celkové pridelenie prostriedkov podľa prioritynej oblasti na roky 2018 – 2020

Priorityné oblasti	Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov	Príroda a biodiverzita	Správa a informovanie v oblasti životného prostredia	Európsky zbor solidarity	Zmierňovanie zmeny klímy	Adaptácia na zmenu klímy	Správa a informovanie v oblasti klímy
Celkovo podľa oblastí (v mil. EUR)	444,81	632,55	143,38	4,50	230,50	123,85	47,55
Medzisúčet	1 627,14						
Podporné výdavky (ATA)	29,92						
Celkový súčet	1 657,06						

Pridelenie prostriedkov podľa priorityných oblastí a typov financovania je orientačné. Pri grantoch na opatrenia bude konečné pridelenie prostriedkov závisieť od skutočného počtu návrhov financovateľných projektov v každej prioritynej oblasti. Pridelovanie rozpočtových prostriedkov na finančné nástroje a ich prerozdelenie medzi nimi sa môže v priebehu programu LIFE prispôbiť podľa skutočného čerpania. V súlade s nariadením o rozpočtových pravidlách ⁽²⁾ v rámci limitov stanovených v nariadení o programe LIFE nemôžu prerozdelenia medzi prioritynými oblasťami presiahnuť 5 % celkových prostriedkov pridelených na príslušné priorityné oblasti.

⁽¹⁾ Viac informácií o znení návrhu nariadenia o Európskom zbore solidarity a o aktuálnom stave súvisiaceho legislatívneho postupu možno nájsť tu: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/HIS/?uri=COM%3A2017%3A262%3AFIN>.

⁽²⁾ Nariadenie (EÚ, Euratom) č. 966/2012.

2.1. Podprogram Životné prostredie

Na obdobie tohto viacročného pracovného programu je na podprogram Životné prostredie vyhradený rozpočet 1 243,81 milióna EUR ⁽¹⁾.

Určité percento rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia v rámci podprogramu Životné prostredie sa vyčlení na projekty na ochranu prírody a biodiverzity vrátane súvisiaceho informovania a správy, na projekty technickej pomoci a na prípravné projekty (článok 9 ods. 3 nariadenia o programe LIFE) ⁽²⁾. Zvyšok rozpočtu vyčlenený na projekty bude pridelený projektom v rámci prioritnej oblasti „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“ a „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“.

Orientačné pridelenie prostriedkov podľa typov financovania v rámci podprogramu Životné prostredie

Rozpočet na roky 2018 – 2020		v miliónoch EUR
Granty na opatrenia (*)		
— Projekty budovania kapacít		7,75
— Projekty technickej pomoci		2,95
— Ostatné granty na opatrenia		992,37
Finančný nástroj (**)		
Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFE)		p.m.
Granty na prevádzku		27,00
Verejné obstarávanie		193,67
Podporné výdavky (***)		20,07
Celkový súčet		1 243,81

(*) Podľa článku 17 ods. 5 nariadenia o programe LIFE sa 30 % rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia vyčlení na integrované projekty. V závislosti od skutočného počtu návrhov integrovaných projektov sa nevyužitú prostriedky použijú na iné projekty financované formou grantov na opatrenia.

(**) Maximálna výška nákladov na riadenie súvisiacich s vykonávaním finančných nástrojov nesmie presiahnuť 7 % celkového krytia pre finančné nástroje.

(***) Vrátane celkového príspevku z programu LIFE do rozpočtu výkonnej agentúry vo výške 14,58 milióna EUR s príspevkom z podprogramu Ochrana klímy vo výške 2,33 milióna EUR.

Pridelenie prostriedkov podľa prioritných oblastí a typov financovania je orientačné.

Prideľovanie rozpočtových prostriedkov na finančné nástroje a ich prerozdelenie medzi nimi sa môže v priebehu programu LIFE prispôbiť podľa skutočného čerpania. V rámci limitov stanovených v nariadení LIFE nemôžu prerozdelenia medzi prioritnými oblasťami presiahnuť 5 % celkových prostriedkov pridelených na príslušné prioritné oblasti.

⁽¹⁾ Z dôvodov rozpočtových politik táto suma zahŕňa 2,33 milióna EUR ako príspevok z podprogramu Ochrana klímy do rozpočtu výkonnej agentúry.

⁽²⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2018/93 zo 16. novembra 2017 o zvýšení percentuálneho podielu rozpočtových zdrojov pridelených na projekty podporované formou grantov na opatrenia v rámci podprogramu „Životné prostredie“ vyhradeného na projekty na ochranu prírody a biodiverzity podľa článku 9 ods. 4 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1293/2013 o zriadení programu pre životné prostredie a ochranu klímy (LIFE) a o zrušení nariadenia (ES) č. 614/2007 (Ú. v. EÚ L 17, 23.1.2018, s. 5) (ďalej len „delegované nariadenie o zvýšení percentuálneho podielu prideleného na projekty na ochranu prírody a biodiverzity“).

2.2. Podprogram Ochrana klímy

Rozpočet pre podprogram Ochrana klímy v tomto viacročnom pracovnom programe predstavuje 413,25 milióna EUR. Prídelenie prostriedkov na prioritné oblasti je orientačné a závisí od skutočného počtu návrhov týkajúcich sa grantov na opatrenia v rámci každej prioritnej oblasti, ako aj od príslušnej miery uvedenia na trh v rámci finančného nástroja Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (výlučne v prípade tohto podprogramu) a nástroja na financovanie prírodného kapitálu.

Orientačné prídelenie prostriedkov podľa typov financovania v rámci podprogramu Ochrana klímy

Rozpočet na roky 2018 – 2020		v miliónoch EUR
Granty na opatrenia (*)		
Projekty budovania kapacít		3,00
Projekty technickej pomoci		0,78
Ostatné granty na opatrenia		256,59
Finančné nástroje (**)		
Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE)		75,0
Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFE)		p.m.
Granty na prevádzku		9,00
Verejné obstarávanie		59,03
Podporné výdavky (***)		9,85
Celkový súčet		413,25

(*) Podľa článku 17 ods. 5 nariadenia o programe LIFE sa 30 % rozpočtových zdrojov prídelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia vyčlení na integrované projekty. V závislosti od skutočného počtu návrhov integrovaných projektov sa nevyužitú prostriedky použijú na iné projekty financované formou grantov na opatrenia.

(**) Maximálna výška nákladov na riadenie súvisiacich s vykonávaním finančných nástrojov nesmie presiahnuť 7 % celkového krytia pre finančné nástroje.

(***) Suma príspevku z podprogramu Ochrana klímy do rozpočtu výkonnej agentúry vo výške 2,33 milióna EUR je započítaná v celkovom príspevku z programu LIFE.

3. PROJEKTOVÉ TÉMY, PROSTREDNÍCTVOM KTORÝCH SA VYKONÁVAJÚ TEMATICKÉ PRIORITY UVEDENÉ V PRÍLOHE III V PRÍPADE PODPROGRAMU ŽIVOTNÉ PROSTREDIE [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. b) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

V súlade s odôvodnením 36 a článkom 24 nariadenia o programe LIFE tento viacročný pracovný program obsahuje neúplný zoznam projektových tém, prostredníctvom ktorých sa vykonávajú tematické priority, pričom sa úsilie zameriava na konkrétne priority a oblasti environmentálnej politiky a súvisiacej politiky správy a informovania pre opatrenia v rámci podprogramu Životné prostredie. V súlade s odôvodnením 22 nariadenia o programe LIFE by Komisia pri hodnotení pridanej hodnoty Únie v prípade projektov v rámci podprogramu Životné prostredie mala venovať osobitnú pozornosť ich prínosu k tematickým prioritám vykonávaným prostredníctvom projektových tém. Projektové témy sú teda nástrojmi na poskytnutie bonusu pre projekty zamerané na strategicky významné oblasti politiky a zároveň zostávajú otvorené pre rozumné návrhy v iných oblastiach a na zahrnutie nových nápadov s cieľom reagovať na nové problémy.

Určité percento zdrojov pridelených na projekty podporované prostredníctvom grantov na opatrenia sa vyčlení na projekty na ochranu prírody a biodiverzity ⁽¹⁾. Tento vyšší objem vyčlenených prostriedkov v porovnaní s nariadením o programe LIFE+ obmedzuje rozpočtové prostriedky dostupné na projekty v iných tematických prioritách podprogramu Životné prostredie, a je preto ďalším dôvodom na lepšie zameranie využívania finančných prostriedkov v týchto oblastiach.

Je potrebné uviesť, že financovanie projektov na témy, ktoré sa nenachádzajú v tomto zozname, sa nevylučuje. Financovanie môžu stále získať aj vysokokvalitné projekty, ktoré spĺňajú príslušné kritériá oprávnenosti a výberu. Stanovením tohto zoznamu na obdobie viacročného pracovného programu sa preto zaručuje potrebná pružnosť na dosiahnutie cieľov programu LIFE a potrebná stabilita, aby potenciálni žiadatelia mohli plánovať, pripravovať a predkladať návrhy.

3.1. Prioritná oblasť „životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov“

Podľa článku 10 písm. a) nariadenia o programe LIFE projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE majú sledovať najmä osobitný cieľ „**vyvíjať, testovať a demonštrovať prístupy v oblasti politiky alebo riadenia, najlepšie postupy a riešenia** environmentálnych problémov vrátane vývoja a demonštrácie inováčných technológií, ktoré sú vhodné na zopakovanie, presun alebo uplatňovanie, a to aj so zreteľom na prepojenie medzi životným prostredím a zdravím, a ktoré podporujú politiku a právne predpisy týkajúce sa efektívneho využívania zdrojov vrátane Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje“. Medzi inováčné prístupy v oblasti riadenia patrí najmä spoločné vytváranie experimentov verejných a súkromných subjektov a subjektov občianskej spoločnosti v rámci celých hodnotových reťazcov, od ktorých sa očakáva, že sa nimi dosiahnu priame a merateľné pozitívne účinky na životné prostredie. Všetky projekty v tejto prioritnej oblasti teda budú buď pilotné, alebo demonštračné projekty v zmysle článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE, nemôžu sa však zameriavať na výskum. Aplikovaný výskum sa v obmedzenom rozsahu povoľuje ako súčasť prípravných a/alebo monitorovacích opatrení. Pokiaľ ide o demonštračné projekty v tejto prioritnej oblasti, na ktoré sa vzťahuje niektorá z projektových tém uvedených ďalej, priority budú mať projekty, v rámci ktorých sa zavádzajú do praxe, testujú, hodnotia a rozširujú sa opatrenia, metodiky alebo prístupy, ktoré sú **nové alebo neznáme na úrovni Únie**.

Výsledky programu LIFE, pokiaľ ide o jeho ciele v rámci tejto prioritnej oblasti súvisiace s pilotnými a demonštračnými projektmi, a najmä o jeho prínos k prechodu na hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje a k ochrane a zlepšovaniu životného prostredia, sa hodnotia vzhľadom na zlepšenia životného prostredia, ktoré súvisia s projektmi v rámci programu LIFE. Všetky projekty programu LIFE v tejto prioritnej oblasti teda majú obsahovať opatrenia, ktoré vedú k **priamym a merateľným účinkom na životné prostredie počas trvania projektu**.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- a) **Tematické priority pre oblasť vody vrátane morského prostredia:** činnosti zamerané na vykonávanie konkrétnych cieľov pre oblasť vody stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:
- i) integrované prístupy k vykonávaniu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES ⁽²⁾;
 - ii) činnosti zamerané na vykonávanie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES ⁽³⁾;
 - iii) činnosti zamerané na vykonávanie programu opatrení podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES ⁽⁴⁾ s cieľom dosiahnuť dobrý environmentálny stav morských vôd;
 - iv) činnosti zamerané na zabezpečenie bezpečného a účinného využívania vodných zdrojov, na zlepšenie kvantitatívneho vodného hospodárstva, zachovanie vysokej úrovne kvality vody, ako aj na predchádzanie nesprávne využívaniu a zhoršovaniu kvality vodných zdrojov.

⁽¹⁾ Zmenené delegovaným nariadením o zvýšení percentuálneho podielu prideleného na projekty na ochranu prírody a biodiverzity.

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. októbra 2000, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločnosti v oblasti vodného hospodárstva (Ú. v. ES L 327, 22.12.2000, s. 1).

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík (Ú. v. EÚ L 288, 6.11.2007, s. 27).

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/56/ES zo 17. júna 2008, ktorou sa ustanovuje rámec pre činnosť Spoločenstva v oblasti morskej environmentálnej politiky (rámcová smernica o morskej stratégii) (Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19).

Nákladovo efektívne riešenie manažmentu kvality vody, povodňových rizík a rizík sucha je v rámci EÚ závažnou výzvou. Reagovanie na výzvy a príležitosti v sektore vodného hospodárstva si vyžaduje celostný prístup viacerých aktérov. V súlade s vykonávaním rámcovej smernice o vode, smernice o povodniach a s prioritami európskeho partnerstva v oblasti inovácií zameraného na vodné hospodárstvo by sa projekty mali zameriavať na rozvoj a predovšetkým na vykonávanie opatrení, ktoré môžu členským štátom pomôcť prejsť na skutočne integrované hospodárenie s vodami, v príslušných prípadoch s podporou ekosystémových prístupov. V kontexte opatrení zameraných na vykonávanie rámcovej smernice o morskej stratégii by sa mal klásť osobitný dôraz na vznikajúce tlaky a vplyvy, ako aj na podporu lepšie integrovanej správy pobrežia a námorného priestorového plánovania. Pokiaľ ide o vodné hospodárstvo, technológie a procesy používané na zaručenie poskytovania vodohospodárskych služieb (výroba pitnej vody alebo úprava odpadových vôd) dosahujú úroveň zrelosti. V súlade s prioritnými oblasťami európskeho partnerstva pre inovácie v oblasti vodného hospodárstva je súčasná výzva dvojaká: i) zaručiť riadne vykonávanie spôsobom, ktorý prinesie výsledky, ktoré sú nákladovo efektívne, efektívne využívajú zdroje a sú v súlade so zákonom, a ii) zaručiť schopnosť riešiť vznikajúce problémy v tejto oblasti.

Prednosť preto získajú tieto projektové témy:

Voda, povodne a sucho – príloha III oddiel A písm. a) body i) – ii)

1. Vykonávanie opatrení **manažmentu rizík povodní a/alebo sucha** prostredníctvom aspoň jednej z týchto možností:
 - riešení inšpirovaných prírodou, ktoré tvoria opatrenia na prirodzené zadržiavanie vody, ktorými sa zvýši vsakovanie a ukladanie vody a odstránia sa znečisťujúce látky prostredníctvom prírodných alebo „prírodne identických“ procesov vrátane renaturalizácie morfológie riek, jazier, ústí riek a pobreží a/alebo opätovného vytvorenia príslušných biotopov vrátane luhov a močiarov,
 - nástrojov a techník prevencie a ochrany na podporu politiky, plánovania využitia pôdy, znižovania rizík, odolnosti po mimoriadnej udalosti a riadenia núdzových situácií a/alebo
 - integrovaných prístupov posudzovania a riadenia rizík, v ktorých sa zohľadňuje sociálna zraniteľnosť a ktoré sú zamerané na zvýšenie odolnosti a zároveň na akceptovanie spoločnosťou.
2. Projekty, prostredníctvom ktorých sa riešia **hydromorfologické tlaky** identifikované v plánoch manažmentu povodia a ktoré vznikajú v dôsledku využívania pôdy alebo vody s cieľom dosiahnuť dobrý stav alebo potenciál vôd, ako sa vyžaduje podľa cieľov rámcovej smernice o vode.
3. **Integrované riadenie znečistenia živinami a organického znečistenia** ľudského a/alebo poľnohospodárskeho pôvodu prostredníctvom priameho odstránenia znečistenia. Plánované opatrenia by sa mali určiť na základe komplexnej analýzy nedostatkov ⁽¹⁾, v ktorej sa vymedzia opatrenia potrebné na úrovni povodia alebo na úrovni poriečia s cieľom umožniť dosahovanie požiadaviek rámcovej smernice o vode a rámcovej smernice o morskej stratégii, pričom sa zohľadnia výsledky dosiahnuté prostredníctvom požiadaviek smernice o čistení komunálnych odpadových vôd ⁽²⁾, smernice o dusičnanoch ⁽³⁾, smernice o vode určenej na kúpanie ⁽⁴⁾ a smernice o podzemných vodách ⁽⁵⁾.
4. Zníženie tlakov z **chemických znečisťujúcich látok** vo vodnom prostredí prostredníctvom zníženia emisií prioritných látok a ďalších chemických látok označovaných ako znečisťujúce látky pri zdroji špecifické pre povodie prostredníctvom používania vhodných náhrad ⁽⁶⁾ alebo alternatívnych technológií.
5. Vykonávanie **opatrení na šetrenie vodou** s cieľom znížiť kvantitatívne a kvalitatívne tlaky na vodné útvary v povodiach s nedostatkom vody určených v príslušných plánoch manažmentu povodia.

⁽¹⁾ Analýza nedostatkov medzi súčasným stavom vodných útvarov a znížením tlakov potrebným na dosiahnutie cieľa dobrého stavu odvodeného z článku 11 ods. 1 rámcovej smernice o vode, podľa ktorého členské štáty musia zaviesť programy opatrení „so zreteľom na výsledky analýz požadovaných podľa článku 5“ (analýza tlakov a vplyvov) „pre dosiahnutie cieľov stanovených podľa článku 4“ (dobrý stav). V článku 11 ods. 8 sa okrem toho stanovuje, že programy opatrení sa musia každých šesť rokov preverovať. Viac informácií sa nachádza v usmernení k podávaniu správ podľa rámcovej smernice o vode za rok 2016, http://cdr.eionet.europa.eu/help/WFD/WFD_521_2016/Guidance/WFD_ReportingGuidance.pdf, najmä v kapitole 10.1.8.2 na s. 245 (opis toho, čo musia členské štáty vykazať vzhľadom na ukazovatele nedostatkov za každý významný typ tlaku alebo chemickej látky) a v oddieloch 10.1.4 a 10.1.5.

⁽²⁾ Smernica Rady 91/271/EHS z 21. mája 1991 o čistení komunálnych odpadových vôd (Ú. v. ES L 135, 30.5.1991, s. 40).

⁽³⁾ Smernica Rady 91/676/EHS z 12. decembra 1991 o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi z poľnohospodárskych zdrojov (Ú. v. ES L 375, 31.12.1991, s. 1).

⁽⁴⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/7/ES z 15. februára 2006 o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica 76/160/EHS (Ú. v. EÚ L 64, 4.3.2006, s. 37).

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/118/ES z 12. decembra 2006 o ochrane podzemných vôd pred znečistením a zhoršením kvality (Ú. v. EÚ L 372, 27.12.2006, s. 19).

⁽⁶⁾ „Vhodné náhrady“ sú iné chemické látky, ktoré majú rovnaký požadovaný účinok s menším vplyvom na životné prostredie.

Riadenie morí a pobreží – príloha III oddiel A písm. a) bod iii)

1. Použitie nástrojov, technológií alebo postupov na **zaručenie udržateľnosti ľudských činností týkajúcich sa morského prostredia**, a to aj znížením tlaku ľudských činností na morské prostredie a zameraním sa aspoň na jednu z týchto tém vzbudzujúcich veľké obavy:
 - podmorský hluk,
 - narúšanie morského dna,
 - hlbokomorská ťažba,
 - rybolov,
 - poľnohospodárstvo a/alebo
 - plavba.
2. Projekty zamerané na **predchádzanie tvorbe odpadu alebo kontaminantov v mori a jej znižovanie**, ktorými sa rieši ich vznik na súši a/alebo v moriach.

Vodné hospodárstvo – príloha III oddiel A písm. a) bod iv)

1. Využívanie technológií pre systémy pitnej vody a čistenia komunálnych odpadových vôd používaním **procesov efektívne využívajúcich zdroje** na poskytovanie vodohospodárskych služieb ⁽¹⁾, postupov a/alebo kontrolných procesov na **zníženie alebo elimináciu vypúšťania nových znečisťujúcich látok a/alebo patogénov** v rámci úpravy odpadových vôd.
2. Uplatňovanie nástrojov na zaručenie **poskytovania vodohospodárskych služieb s efektívnym využívaním zdrojov** v súlade so smernicou o pitnej vode a smernicou o komunálnych odpadových vodách obyvateľom, ktorí žijú vo **vidieckych oblastiach** ⁽²⁾.
3. **Zlepšenie efektívnosti a účinnosti** riešení a/alebo možností čistenia **recyklovanej/opätovne získanej vody**, pri ktorých sa zavádza aspoň jedna z týchto možností:
 - koncepcie na (alternatívne) zásobovanie vodou, úpravu odpadových vôd, opätovné využívanie, obnovovanie a recyklácia zdrojov ⁽³⁾,
 - metódy kontroly zdrojov a nákladovo efektívne technológie na mieste, pokiaľ ide o vypúšťanie nových znečisťujúcich látok a patogénov do systému úpravy odpadových vôd,
 - centrá inovácie úpravy vody v regiónoch, v ktorých v súčasnosti chýbajú vhodné stokové systémy a zariadenia na čistenie a sanitáciu, ktoré uplatňujú inteligentné technológie a decentralizované systémy so zameraním na alternatívne vodné zdroje,
 - systematické prístupy na predchádzanie stratám vody, energie a zdrojov v priemyselnej výrobe a/alebo infraštruktúre pitnej vody a odpadových vôd.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- b) **Tematické priority pre oblasť odpadov**: činnosti zamerané na vykonávanie konkrétnych cieľov pre oblasť odpadov stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:
- i) integrované prístupy k vykonávaniu plánov a programov v oblasti odpadov;
 - ii) činnosti zamerané na vykonávanie a vypracúvanie právnych predpisov Únie o odpadoch s osobitným dôrazom na prvé stupne hierarchie odpadového hospodárstva Únie (predchádzanie vzniku, opätovné použitie a recyklácia);
 - iii) činnosti zamerané na efektívne využívanie zdrojov a vplyv na životný cyklus produktov, modely spotrebiteľského správania a dematerializácia hospodárstva.

Pokiaľ ide o oblasť odpadov, v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe sa stanovuje zámer dosiahnuť do roku 2020 tieto všeobecné ciele:

- znížiť množstvo vytvoreného odpadu,
- maximalizovať recykláciu a opätovné použitie,

⁽¹⁾ Napríklad zamerané na zníženie spotreby energie na čistenie a hospodárenie s vodami a na zníženie strát vody.

⁽²⁾ Obyvateľstvo žijúce vo vidieckych oblastiach je obyvateľstvo, ktoré žije mimo mestských oblastí. Mestské oblasti sa určujú prostredníctvom tejto metódy: 1. hustota obyvateľstva (300 obyvateľov na km² uplatnená na štvorce siete s plochou 1 km²); 2. minimálna veľkosť (5 000 obyvateľov) uplatnená na skupinu štvorcov siete, v ktorých bol prekročený limit hustoty obyvateľstva. Viac informácií sa nachádza na adrese: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Urban-rural_typology.

⁽³⁾ Napríklad pôdnych živín (P, K, N) a organických zlúčenín.

- obmedziť spaľovanie nerecyklovateľných materiálov a
- obmedziť skládkovanie nerecyklovateľných a neobnoviteľných materiálov.

Prednosť preto získajú tieto projektové témy:

Uplatňovanie právnych predpisov o odpadoch – príloha III oddiel A písm. b) body i) – ii)

1. Vykonávanie metód na **nakladanie** (triedený zber, triedenie a recyklácia) **s odpadom** v najvzdialenejších regiónoch EÚ ⁽¹⁾ alebo na ostrovoch ⁽²⁾ s menším počtom obyvateľov ako 250 000 ⁽³⁾.
2. Vykonávanie **inovačných riešení** zameraných na jednu z týchto problematik:
 - triedený zber a recyklácia **odpadu z elektrických a elektronických zariadení** (OEEZ) **a/alebo batérií a akumulátorov** alebo recyklácia odpadu z elektrických a elektronických zariadení a/alebo batérií a akumulátorov,
 - demontáž a recyklácia **vozidiel po uplynutí životnosti**,
 - **selektívna demolácia** stavieb alebo budov, čo vedie k recyklovaným materiálom alebo produktom s pridanou hodnotou ⁽⁴⁾,
 - triedenie a recyklácia **plastov** ⁽⁵⁾ s pridanou hodnotou,
 - triedený zber a recyklácia **biologického odpadu** a/alebo
 - recyklácia **kompozitných materiálov na opätovné získavanie kritických surovín**.

Vysvetlivka:

Na doplnenie týchto inovačných riešení a projektu programu LIFE by sa v priebehu projektu a po jeho skončení mali realizovať aj iné relevantné operácie týkajúce sa nakladania s odpadom v súlade s hierarchiou odpadového hospodárstva.

3. **Identifikácia** ⁽⁶⁾ a **vytriedenie nebezpečných látok nachádzajúcich sa v odpade** s cieľom umožniť recykláciu spracovaného odpadu s pridanou hodnotou ⁽⁷⁾ a bezpečné zneškodňovanie nebezpečných látok v rámci projektu.

Efektívne využívanie odpadu a zdrojov – príloha III oddiel A písm. b) bod iii)

1. Uplatňovanie **nových obchodných a/alebo spotrebiteľských modelov a/alebo prístupov na podporu efektívneho využívania zdrojov** v prioritných priemyselných odvetviach, ako sa uvádza v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje ⁽⁸⁾ a v akčnom pláne EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽⁹⁾, so zameraním na trvácnosť výroby, možnosť jeho opätovného použitia, opravy a recyklácie a na alternatívne postupy predaja výrobkov. Už počas trvania projektu by realizácia nových obchodných modelov a prístupov mala:
 - viesť k zníženiu využívania zdrojov (t. j. používania materiálov, používania energie a/alebo vody, a to v závislosti od hlavných účinkov) a

⁽¹⁾ Guadeloupe, Réunion, Mayotte, Francúzska Guyana a Martinik, Svätý Martin (Francúzsko); Madeira, Azory (Portugalsko); Kanárske ostrovy (Španielsko), pozri: http://ec.europa.eu/regional_policy/sk/policy/themes/outermost-regions/.

⁽²⁾ Pojem ostrovy je vymedzený ako územia s minimálnou rozlohou 1 km²; s minimálnou vzdialenosťou 1 km medzi ostrovom a pevninou; s viac ako 50 obyvateľmi; bez stáleho spojenia (most, tunel, hrádza) medzi ostrovom a pevninou. Vymedzenie pojmu sa nachádza v bulletinne Regional focus č. 1/2011 „Regional typologies: a compilation (Typológia regiónov: zbierka)“; Regionálna politika Európskej únie; http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/focus/2011_01_typologies.pdf.

⁽³⁾ Podľa najnovších verejne dostupných údajov dotknutých príslušných orgánov.

⁽⁴⁾ Pridanú hodnotu predstavuje recyklácia na produkty s vysokou kvalitou, čiže nie recyklácia na vytvorenie agregátov. Vysvetlenie pojmu pozri v dokumente: oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu, COM(2014) 398 final z 2. júla 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398>.

⁽⁵⁾ Sem patria plastové obaly.

⁽⁶⁾ Vráťane charakterizácie.

⁽⁷⁾ Pridanú hodnotu predstavuje recyklácia na produkty s vysokou kvalitou, čiže nie recyklácia na agregáty. Vysvetlenie pojmu pozri v dokumente: oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov s názvom „Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu“, COM(2014) 398 final z 2. júla 2014, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52014DC0398>.

⁽⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov KOM(2011) 571 v konečnom znení z 20. septembra 2011 s názvom Plán pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=COM:2011:0571:FIN>.

⁽⁹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2015) 614 final z 2. decembra 2015 s názvom Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>.

- podporovať transformáciu v malých a stredných podnikoch (MSP) ⁽¹⁾ a/alebo
- začleniť do obchodného modelu sociálny rozmer.

Vysvetlivka:

Medzi alternatívne postupy okrem iného patrí spoločné využívanie alebo prenájom, repasácia, priemyselná symbióza, optimalizácia potravinového reťazca, doprava a mobilita, udržateľné budovy a výstavba/demolácie.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- c) **Tematické priority pre efektívne využívanie zdrojov vrátane pôdy a lesov, a ekologické hospodárstvo a hospodárstvo využívajúce odpad:** činnosti zamerané na vykonávanie Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a 7. environmentálneho akčného programu, ktoré nie sú zahrnuté v iných tematických prioritách uvedených v tejto prílohe, najmä:
- i) činnosti zamerané na priemyselnú symbiózu a prenos poznatkov, ako aj na rozvoj nových modelov prechodu smerom na hospodárstvo využívajúce odpad a ekologické hospodárstvo;
 - ii) činnosti zamerané na vykonávanie tematickej stratégie na ochranu pôdy (oznámenie Komisie z 22. septembra 2006 s názvom Tematická stratégia na ochranu pôdy) s osobitným dôrazom na zmiernenie a kompenzáciu zástavby pôdy, ako aj na lepšie využívanie pôdy;
 - iii) činnosti pre lesné monitorovacie a informačné systémy a činnosti zamerané na predchádzanie lesným požiarom.

Projekty v rámci tematických priorít pre efektívne využívanie zdrojov vrátane pôdy a lesov a pre ekologické hospodárstvo a obehové hospodárstvo sa budú zameriavať na vykonávanie Plánu pre Európu efektívne využívajúcu zdroje, akčného plánu EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽²⁾, tematickej stratégie na ochranu pôdy ⁽³⁾ a stratégie lesného hospodárstva EÚ z roku 2013 ⁽⁴⁾.

Pokiaľ ide o priemyselnú symbiózu, prenos poznatkov a prechod na obehové a ekologické hospodárstvo, osobitnú pozornosť treba venovať takej činnosti podnikov, spotrebiteľskej politike, novým obchodným a spotrebiteľským modelom a hodnotovým reťazcom, ktoré majú obehový charakter, efektívne využívajú zdroje a sú ekologické. Verejná podpora obehového hospodárstva doteraz uprednostňovala „recykláciu“, kým projektov zameraných na opätovné použitie, opravu a repasáciu bolo veľmi malé množstvo ⁽⁵⁾. V prípade, že sa obehové hospodárstvo zavedie v rámci celých (miestnych) hodnotových reťazcov, má veľký potenciál pozitívneho sociálneho vplyvu, napríklad so zreteľom na začlenenie znevýhodnených osôb do trhu práce a na činnosti formalizácie týkajúce sa tieňového hospodárstva. Od projektov zameraných na obehové hospodárstvo sa vyžaduje, aby sa v nich zohľadnili tieto prvky spoločne s priamym, merateľným vplyvom na životné prostredie. Tieto hodnotové reťazce sa budú zaoberať prioritnými odvetviami, a tak podporia aj vykonávanie pripravovanej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve ⁽⁶⁾.

Pokiaľ ide o ochranu pôdy, je potrebné zlepšiť hospodárenie s pôdou a obzvlášť obmedziť a zmierniť zástavbu pôdy. Údaje týkajúce sa pôdy získané v rámci projektu by sa mali vložiť do príslušných regionálnych a vnútroštátnych databáz a/alebo do databáz EÚ.

Projekty zamerané na lesy by mali prispieť k monitorovaniu lesov tým, že všetky súvisiace údaje, ktoré by sa mohli získať, sa poskytnú do súčasných alebo budúcich informačných systémov EÚ pre lesy. Na druhej strane je potrebné nájsť nákladovo efektívne, prírodné alebo podobné alternatívne lesohospodárske postupy pre vysadené rovnovéké nezmiešané porasty s cieľom zvýšiť biodiverzitu a odolnosť. Mimoriadne úsilie treba vyvinúť s cieľom zabrániť výskytu lesných požiarov, minimalizovať podmienky na ich šírenie a zvýšiť celkovú odolnosť lesa, a to najmä na chránených územiach, ako sú lokality sústavy Natura 2000, ktoré predstavujú veľký podiel lesov a tvoria základ opatrení EÚ na ochranu prírody.

⁽¹⁾ Vymedzenie pojmu MSP sa nachádza na adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=URISERV%3An26026>.

⁽²⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2015) 614 final z 2. decembra 2015 s názvom Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>.

⁽³⁾ Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Tematická stratégia na ochranu pôdy, KOM(2006)231 v konečnom znení <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52006DC0231>.

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/agriculture/forest/strategy_sk.

⁽⁵⁾ Pozri správu EEA č. 6/2017. Circular by design – products in the circular economy (Obehový už v štádiu návrhu – výrobky v obehovom hospodárstve), s. 23: 5 % všetkých projektov EÚ v oblasti výskumu a vývoja týkajúcich sa navrhovania výrobkov sa zaoberá ekodizajnom; 1 % repasáciou, 2 % opravou, ale 8 % je zameraných na recykláciu.

⁽⁶⁾ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-new-boost-for-jobs-growth-and-investment/file-strategy-on-plastics-in-the-circular-economy>.

Prednosť preto získajú tieto projektové témy:

Efektívne využívanie zdrojov, ekologické hospodárstvo a obehové hospodárstvo – príloha III oddiel A písm. c) bod i)

Vykonávanie koncepcie obehového hospodárstva, ktoré je zamerané na aspoň jedno z prioritných odvetví akčného plánu EÚ pre obehové hospodárstvo ⁽¹⁾ a ktorým sa zaručuje využívanie vysokokvalitných sekundárnych zdrojov, šrotových materiálov a/alebo odpadu v hodnotovom reťazci alebo v iných hodnotových reťazcoch. Už počas trvania projektu pri vykonávaní obehového hospodárstva treba:

- podporovať transformáciu v malých a stredných podnikoch (MSP) a/alebo
- začleniť do hodnotového reťazca (reťazcov) sociálny rozmer.

Pôda – príloha III oddiel A písm. c) bod ii)

1. Účinné vykonávanie opatrení v súlade s usmerneniami pre zástavbu pôdy ⁽²⁾ v porovnaní s trhovými riešeniami s cieľom dosiahnuť **regionálny alebo celoštátny územný rozvoj bez ďalšieho zaberania alebo zástavby pôdy**. Takéto opatrenia musí tvoriť aspoň jedno z týchto opatrení:
 - obmedzenie a/alebo iné nápravné opatrenia zamerané na znečistené plochy,
 - zmiernenie zástavby pôdy a/alebo
 - kompenzácia zástavby pôdy.
2. Vykonávanie **integrováných a udržateľných postupov hospodárenia s pôdou** v súlade s dobrovoľnými usmerneniami pre udržateľné hospodárenie s pôdou ⁽³⁾ prostredníctvom regionálnych, vnútroštátnych alebo nadnárodných sietí alebo organizácií.

Lesy – príloha III oddiel A písm. c) bod iii)

Okrem údajov o ukazovateľoch týkajúcich sa lesných biotopov a ekosystémov a ich služieb by projekty programu LIFE zamerané na lesy mali poskytnúť aj údaje o príslušných ukazovateľoch v rámci kritérií 1, 2, 4 a 5 aktualizovaných celoeurópskych ukazovateľov trvalo udržateľného obhospodarovania lesov ⁽⁴⁾.

1. Efektívne a účinné uplatňovanie nástrojov, metódik, techník, technológií a zariadení na realizáciu **prístupov obhospodarovania lesov prírodného charakteru a podobných lesných alternatív** ⁽⁵⁾ **k intenzívnejšiemu** ⁽⁶⁾ **obhospodarovaniu lesov** a/alebo prístupom obhospodarovania založeným na **vysadených rovnovekých nezmiešaných porastoch**, ktorých **nákladová účinnosť** je porovnateľná s operáciami stredného alebo veľkého rozsahu používanými v rovnocennom kontexte intenzívnejšieho obhospodarovania lesov a/alebo obhospodarovania rovnovekých nezmiešaných lesných porastov ⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2015) 614 final z 2. decembra 2015 s názvom Kruh sa uzatvára – Akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52015DC0614>. Prioritnými odvetviami sú: plasty, kritické suroviny, potravinový odpad, biomasa a biovýrobky a stavebný odpad a odpad z demolácie.

⁽²⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie, SWD(2012) 101 final z 12. apríla 2012, s názvom Guidelines on best practice to limit, mitigate or compensate soil sealing (Usmernenia k najlepším postupom na obmedzenie, zmiernenie alebo kompenzáciu zástavby pôdy), http://ec.europa.eu/environment/soil/pdf/soil_sealing_guidelines_en.pdf.

⁽³⁾ Prijaté 5. decembra 2016 Radou organizácie FAO a schválené Európskou úniou a členskými štátmi, <http://www.fao.org/3/a-bl813e.pdf>.

⁽⁴⁾ Vyhlásenie ministrov z Madridu z 22. októbra 2015, prijaté v rámci stretnutia na expertnej úrovni Ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe, 30. júna – 2. júla 2015, Madrid, Španielsko, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5.

⁽⁵⁾ Napr. drobné lesnícke činnosti.

⁽⁶⁾ Philipp S. Duncker, Susana M. Barreirová, Geerten M. Hengeveld, Torgny Lind, William L. Mason, Slawomir Ambrozy a Heinrich Spiecker: Classification of Forest Management Approaches: A New Conceptual Framework and Its Applicability to European Forestry. Ecology and Society (Klasifikácia prístupov obhospodarovania lesov: nový konceptuálny rámec a jeho uplatnenie na európske lesné hospodárstvo), zv. 17, č. 4: 51. <http://dx.doi.org/10.5751/ES-05262-170451>, s. 50: „Rôzne prístupy k obhospodarovaniu lesov alebo lesohospodárske systémy možno usporiadať na stupnici intenzity obhospodarovania, a to v závislosti od konkrétnych používaných lesohospodárskych metód a postupov (výber druhov, príprava lokality, výsadba, výchova porastov, prebierka, konečná ťažba či konečný zber, použitie chemických látok atď.). Výber týchto metód a postupov bude mať závažný vplyv na štruktúry a funkcie lesného ekosystému vrátane ich biodiverzity a iných kritérií udržateľnosti. V tzv. intenzívnom obhospodarovaní lesov sa zvyčajne uprednostňuje hospodárske hľadisko a hlavné ciele produkcie biomasy, kým ekologické aspekty a ďalšie funkcie a služby ekosystému zohrávajú relatívne menej dôležitú úlohu. Medzi typické metódy a operácie v rámci tohto prístupu patrí krátke obdobie rotácie, rovnoveké porasty, možnosť použiť autochtónne druhy stromov, používanie chemických látok, holoruby ako konečný režim ťažby dreva, intenzívne strojové operácie a obhospodarovanie pôdy alebo hnojenie a vápnenie pôdy.“

⁽⁷⁾ Napríklad nové strojové zariadenia vhodné na čiastočný výrub stromov, ktorým sa rieši malá premenlivosť štruktúry porastov; predchádzanie poškodeniu pôdy; nové modely databáz a IT systémy na plánovanie a obhospodarovanie lesných porastov; technológie na diaľkový dohľad s cieľom zabrániť nezákonnej ťažbe dreva; špecializovaná piliarska technológia atď.

Vysvetlivka:

Obhospodarovanie lesov prírodného charakteru (niekedy označované aj ako „ekologické lesné hospodárstvo“ alebo „lesné hospodárstvo založené na trvalej pokrývke“) charakterizujú postupy, ktoré sa snažia napodobniť prirodzené procesy a ich cieľom je spojenie hospodárskeho využívania lesov s ochranou prírody. Výsledkom sú aktívne obhospodarované, ale viacvrstvé a bohaté zmiešané lesy, ktoré sa pomerne dosť podobajú prirodzeným lesom. Súčasťou koncepcie je aktívne obhospodarovanie lesov s ťažbou dreva, a tak by sa nemala zamieňať s postupmi, ktoré sú výslovné určené na zachovanie prírodných procesov, napr. v prírodných rezerváciách. Zvyčajne používané postupy sa môžu medzi jednotlivými krajinami mierne odlišovať, očakáva sa však, že budú zahŕňať tieto prvky: využívanie pôvodných druhov drevín a druhov drevín prispôbených konkrétnej lokalite, prirodzenú regeneráciu, obmedzenú prevádzku strojov, začlenenie opatrení ochrany prírody, vylúčenie používania hnojív a pesticídov, dlhú rotáciu a ťažbu jednotlivých stromov alebo skupín stromov⁽¹⁾.

2. Testovanie a vykonávanie metód⁽²⁾ na **premenu existujúcich lesov, ktoré sú veľmi náchylné na požiare**, na odolnejšie porasty s nižším nahromadením paliva a rizikom šírenia požiaru, opierajúcich sa o lesohospodárske postupy a postupy obhospodarovania pôdy, pri ktorých sa uprednostňujú poloprirodné zmiešané alebo listnaté lesy, zakazuje sa nadmerné využívanie súvisiacich vodných útvarov a/alebo sa zabezpečuje udržateľné využívanie pôdy, čím sa znižuje riziko požiaru a/alebo jeho intenzita.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- d) **Tematické priority pre životné prostredie a zdravie vrátane chemických látok a hluku:** činnosti na podporu vykonávania konkrétnych cieľov pre oblasť životného prostredia a zdravia stanovených v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:
- i) činnosti zamerané na podporu vykonávania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006⁽³⁾ (REACH) a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012⁽⁴⁾ (nariadenie o biocídnych výrobkoch) s cieľom zabezpečiť bezpečnejšie, udržateľnejšie alebo hospodárnejšie využívanie chemických látok (vrátane nanomateriálov);
 - ii) činnosti na podporu uľahčenia vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/ES⁽⁵⁾ (smernica o hluku) s cieľom dosiahnuť také hladiny hluku, ktoré nemajú výrazný negatívny vplyv na ľudské zdravie ani preň nepredstavujú riziká;
 - iii) činnosti na podporu predchádzania závažným haváriám, najmä podporou vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ⁽⁶⁾ (smernica Seveso III).

Pokiaľ ide o životné prostredie a zdravie, mali by sa preskúmať nové metódy na zníženie vplyvu chemických látok, hluku a priemyselných havárií na životné prostredie a zdravie ľudí.

Prednosť preto získajú tieto projektové témy:

Chemické látky – príloha III oddiel A písm. d) bod i)

Obmedzenie vplyvu aspoň jedného z týchto faktorov na životné prostredie alebo ľudské zdravie:

— **látky identifikované ako nebezpečné pre ľudské zdravie alebo životné prostredie podľa nariadenia o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí (CLP)**⁽⁷⁾,

⁽¹⁾ Zo štúdie autorov Duncker, P. S.; Barreirová, S. M.; Hengeveld, G. M.; Lind, T.; Mason, W. L.; Ambrozy, S. a Spiecker, H. 2012. Classification of forest management approaches: a new conceptual framework and its applicability to European forestry. Ecology and Society, zv. 17, č. 4: 51.

⁽²⁾ Metódy a prístupy sa líšia, napr. v závislosti od veľkosti lesného podniku, druhu vlastníctva, typu lesa, biogeografického regiónu atď.
⁽³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Ú. v. EÚ L 396, 30.12.2006, s. 1).

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 528/2012 z 22. mája 2012 o sprístupňovaní biocídnych výrobkov na trhu a ich používaní (Ú. v. EÚ L 167, 27.6.2012, s. 1).

⁽⁵⁾ Smernica 2002/49/ES Európskeho parlamentu a Rady z 25. júna 2002, ktorá sa týka posudzovania a riadenia environmentálneho hluku (Ú. v. ES L 189, 18.7.2002, s. 12).

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2012/18/EÚ zo 4. júla 2012 o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok, ktorou sa mení a dopĺňa a následne zrušuje smernica Rady 96/82/ES (Ú. v. EÚ L 197, 24.7.2012, s. 1).

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1272/2008 zo 16. decembra 2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí, o zmene, doplnení a zrušení smerníc 67/548/EHS a 1999/45/ES a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 1907/2006 (Ú. v. EÚ L 353, 31.12.2008, s. 1), naposledy zmenené na prispôbenie technickému a vedeckému pokroku: <https://echa.europa.eu/sk/regulations/clp/legislation>.

- kombinácia účinkov chemických látok vrátane endokrinných disruptorov,
- nanomateriály,
- biocídne výrobky a/alebo pesticídy.

Toto obmedzenie vplyvu sa dosiahne prostredníctvom jednej alebo viacerých z týchto možností:

- bezpečnejšie alebo udržateľnejšie používanie,
- minimalizácia expozície toxickým látkam vo výrobkoch alebo v životnom prostredí a/alebo
- výmena za bezpečnejšie látky alebo za nechemické riešenia.

Hluk – príloha III oddiel A písm. d) bod ii)

V tejto kategórii sa budú uprednostňovať projekty v mestských oblastiach, ktorých cieľom je zlepšiť situáciu pre čo najväčší počet ľudí.

Zníženie **hľuku z ciest v husto obývaných mestských oblastiach** používaním povrchov a/alebo pneumatík s nízkou hlučnosťou s nákladmi na životný cyklus porovnateľnými so štandardnými povrchmi a/alebo pneumatikami pri dosiahnutí významného zníženia hlučnosti.

Priemyselné havárie – príloha III oddiel A písm. e) bod iii)

Zjednodušenie vykonávania **smernice Seveso III** (smernica 2012/18/EÚ) o kontrole nebezpečenstiev závažných havárií s prítomnosťou nebezpečných látok prostredníctvom uplatnenia mimoriadne nákladovo efektívnych metodických nástrojov na vykonávanie **mapovania rizík pre ľudské zdravie a environmentálnych rizík** a na riešenie **reťazových reakcií**. V projektoch sa počíta s demonštratívnym uplatňovaním týchto nástrojov zo strany rôznych zodpovedných subjektov a s vykonávaním opatrení na predchádzanie rizikám alebo na ich zníženie na základe týchto nástrojov.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- e) **Tematické priority pre oblasť kvality ovzdušia a emisií vrátane mestského prostredia:** činnosti na podporu vykonávania konkrétnych cieľov pre oblasť ovzdušia a emisií stanovených v Pláne pre Európu efektívne využívajúcu zdroje a v 7. environmentálnom akčnom programe, najmä:
- i) integrované prístupy k vykonávaniu právnych predpisov o kvalite ovzdušia;
 - ii) činnosti podporujúce zabezpečenie súladu s normami Únie týkajúcimi sa kvality ovzdušia a súvisiacich emisií do ovzdušia vrátane smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/81/ES ⁽¹⁾ (smernica o národných emisných stropoch);
 - iii) činnosti podporujúce posilnenie vykonávania smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ ⁽²⁾ (smernica o priemyselných emisiách) s osobitným dôrazom na zlepšenie postupu definovania a vykonávania najlepších dostupných techník, zabezpečenie jednoduchého prístupu verejnosti k informáciám a posilnenie prínosu smernice o priemyselných emisiách pre inovácie.

Tematická priorita „kvalita ovzdušia a emisie vrátane mestského prostredia“ je zameraná na vykonávanie právnych predpisov o kvalite ovzdušia a komplexný prístup k environmentálnym problémom v meste. Znečistenie ovzdušia zostáva najväčším environmentálnym zdravotným problémom v Európe s úmrtnosťou až desaťnásobne vyššou než pri dopravných nehodách. Zároveň má významný vplyv na ekosystémy (70 % lokalít sústavy Natura 2000 v EÚ trpí eutrofizáciou v dôsledku znečistenia ovzdušia). Malo by sa riešiť v súlade s nadchádzajúcou stratégiou kvality ovzdušia EÚ na obdobie do roku 2030. Projekty by mali obsahovať odkaz na tuhé častice a/alebo NO₂, a nie na CO₂. Ak je hlavným cieľom zníženie emisií CO₂, projekt by sa mal predložiť v rámci podprogramu Ochrana klímy.

Smernica o priemyselných emisiách je kľúčovým nástrojom na prevenciu a kontrolu znečisťovania z rozsiahlych bodových zdrojov. Skúsenosti s uplatňovaním smernice o priemyselných emisiách (a jej predchodkyne, smernice o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia – IPKZ) umožnili identifikovať ďalšie potreby z hľadiska informovania verejnosti a zavedenia nových techník.

⁽¹⁾ Smernica 2001/81/ES Európskeho parlamentu a Rady z 23. októbra 2001 o národných emisných stropoch pre určité látky znečisťujúce ovzdušie (Ú. v. ES L 309, 27.11.2001, s. 22).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2010/75/EÚ z 24. novembra 2010 o priemyselných emisiách (integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania životného prostredia) (Ú. v. EÚ L 334, 17.12.2010, s. 17).

Prednosť preto získajú tieto projektové témy:

Právne predpisy v oblasti kvality ovzdušia a smernica o národných emisných stropoch – príloha III oddiel A písm. e) bod i) – ii)

Ak nie je výslovne uvedené inak, projekty v oblasti kvality ovzdušia by sa mali vo všeobecnosti zameriavať na mestské oblasti, aby sa vzťahovali na čo najviac ľudí.

1. **Zlepšenie kvality ovzdušia a zníženie emisií tuhých častíc** v oblastiach s vysokou mierou používania tuhých palív, ako je biomasa, uhlie a rašelina, na vykurovanie v domácnostiach. Pri takýchto projektoch sa bude vykonávať aspoň jedno z týchto riešení:
 - technické riešenia ⁽¹⁾,
 - riešenia v oblasti riadenia,
 - regulačné riešenia a/alebo
 - riešenia založené na stimuloch ⁽²⁾.
2. **Udržateľná mobilita cestnej dopravy** zameraná na emisie látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorých zníženie je nevyhnutné na splnenie noriem kvality ovzdušia, pričom dôraz sa kladie aspoň na jednu z týchto možností:
 - čistejšie jazdenie v reálnych podmienkach,
 - čistejšie alebo elektrické dvojkolesové alebo trojkolesové motorové vozidlá a/alebo analýza súvisiacich potrieb v oblasti infraštruktúry a realizácia týchto potrieb v skúšobnom rozsahu,
 - používanie vozidiel na elektrický pohon alebo vozidiel s veľmi nízkymi emisiami ⁽³⁾,
 - používanie alternatívnych palív,
 - inovačné programy modernizácie vozidiel ⁽⁴⁾,
 - alternatívne technológie pohonu ⁽⁵⁾,
 - systémy dopravného prístupu s vysokým vplyvom (ako sú zóny nízkych emisií a systémy spolplatňovania ciest) prostredníctvom pokročilých kritérií prístupu a/alebo označení a/alebo
 - používanie inovačných logistických platforiem ⁽⁶⁾.
3. **Udržateľná mobilita prostredníctvom leteckej dopravy a necestných pojazdných strojov** zameraná na znižovanie emisií, a to najmä z existujúcich necestných pojazdných strojov, na ktoré sa (ešte) nevzťahuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1628 ⁽⁷⁾.
4. **Zníženie emisií amoniaku, metánu a tuhých častíc z poľnohospodárskej činnosti** na podporu vykonávania aktualizovaného kódexu správnej praxe EHK OSN na znižovanie emisií z poľnohospodárskej činnosti ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Napríklad predúprava paliva, technológie s ultranízkou tvorbou prachu, technológie vysokoúčinného a čistého spaľovania a kontroly, kombinácia s energiou z obnoviteľných zdrojov, pri výrobe ktorej sa netvorí emisie, skladovanie tepla.

⁽²⁾ Treba pripomenúť, že priame vyplácanie stimulov tretím stranám nie je v rámci programu LIFE oprávnené na financovanie podľa článku II.11 vzorovej dohody o grante programu LIFE.

⁽³⁾ Vozidlá s veľmi nízkymi emisiami v zmysle pracovného programu v rámci programu Horizont 2020, http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-transport_en.pdf. Medzi tieto vozidlá môžu patriť vozidlá verejných služieb.

⁽⁴⁾ Plánované výrobky by mohli zahŕňať automobily, ako aj motorové dvojkolesové a trojkolesové vozidlá.

⁽⁵⁾ Ako je napríklad elektrický pohon a pohon na báze vodíka.

⁽⁶⁾ Napríklad v záverečnom štádiu doručovania tovaru.

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1628 zo 14. septembra 2016 o požiadavkách na emisné limity plynných a pevných znečisťujúcich látok a typové schválenie spaľovacích motorov necestných pojazdných strojov, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1024/2012 a (EÚ) č. 167/2013 a ktorým sa mení a zrušuje smernica 97/68/ES (Ú. v. EÚ L 252, 16.9.2016, s. 53), napríklad z vodnej dopravy, prístavnej infraštruktúry a stavenísk. To môže zahŕňať prechod na iný druh paliva (vrátane elektrickej energie), nízkoemisné palivo (napr. letecké palivo s emisiami s nízkym počtom častíc) a dodatočné vybavenie technológiami na znižovanie emisií. Opatrenia sa môžu doplniť vykonávaním príslušných mestských politik, regulačných prístupov a plánovania. Tieto opatrenia by mali viesť k merateľnému zníženiu emisií látok znečisťujúcich ovzdušie, ako sú tuhé častice a NO₂.

⁽⁸⁾ <http://www.unece.org/index.php?id=41358>.

Smernica o priemyselných emisiách – príloha III oddiel A písm. e) bod iii)

Uplatňovanie **techník prevencie a znižovania znečistenia** uvedených v smernici o priemyselných emisiách ako nové techniky.

Mestské prostredie – príloha III oddiel A písm. e)

Vykonávanie **integrovaných mestských politík a regulačných prístupov týkajúcich sa udržateľného plánovania a dizajnu a/alebo týkajúcich sa podpory inovačných technických riešení** na zlepšenie aspoň jedného z týchto aspektov:

- mestská verejná doprava a mobilita,
- energetická efektívnosť, alebo efektívne využívanie zdrojov, alebo energia z obnoviteľných zdrojov, pri výrobe ktorej sa tvoria nízke alebo nulové emisie ⁽¹⁾, alebo riešenia v oblasti materiálov ⁽²⁾,
- miestna potravinárska výroba a/alebo
- stav mestských ekosystémov a ich služieb ⁽³⁾.

3.2. Prioritná oblasť „príroda a biodiverzita“

Podľa článku 11 písm. a) nariadenia o programe LIFE projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE sledujú konkrétny cieľ „prispievať k tvorbe a vykonávaniu politiky a právnych predpisov Únie v oblasti prírody a biodiverzity vrátane stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020 a smernice Rady 92/43/EHS ⁽⁴⁾ a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES ⁽⁵⁾, prostredníctvom uplatňovania, vývoja, testovania a demonštrácie prístupov, najlepších postupov a riešení“.

Program LIFE v posledných 25 rokoch predstavoval kľúčový nástroj na podporu vykonávania smerníc o vtáctve a biotopoch a prispel k tomu, že sa vytvorila sústava Natura 2000 a v niektorých prípadoch bol pri tom kľúčový. V kontrole vhodnosti smerníc o ochrane prírody ⁽⁶⁾ a akčnom pláne pre ľudí, prírodu a hospodárstvo ⁽⁷⁾ sa zdôrazňuje, že je potrebné zvýšiť finančné prostriedky na túto prioritnú oblasť, čo sa zaisťuje delegovaným nariadením, ktorým sa mení článok 9 ods. 4 nariadenia o programe LIFE. Finančné prostriedky prioritnej oblasti „príroda a biodiverzita“ programu LIFE budú naďalej zamerané na sústavu Natura 2000, aby sa zabezpečilo úplné splnenie záväzkov cieľa 1 stratégie v oblasti biodiverzity a zároveň aby sa podporili projekty zaoberajúce sa cieľmi 2, 3, 4 a 5 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020.

Projekty prioritnej oblasti „príroda a biodiverzita“ programu LIFE sa majú navzájom dopĺňať a v prípade potreby majú dopĺňať ďalšie tematické priority súvisiace s prírodou a biodiverzitou, napr. keď je projekt zameraný na sústavu Natura 2000, mal by sa v prípade potreby zaoberať aj inváznymi nepôvodnými druhmi. S cieľom zabrániť nezrovnalostiam sa teda zásady uplatňované v rámci jednej z tematických priorít budú uplatňovať aj v rámci doplnkovej priority. Ak sa projekty, ktorými sa plnia ciele 2, 3, 4 a/alebo 5 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020, uskutočňujú (hoci len čiastočne) v lokalitách sústavy Natura 2000, navrhované opatrenia musia byť v súlade s cieľmi ochrany danej lokality, jej plánom riadenia alebo rovnocennými nástrojmi a/alebo s aktom o vyhlásení osobitného chráneného územia. Okrem toho by projekty programu LIFE zamerané na lesy mali poskytovať aj údaje o príslušných ukazovateľoch v rámci kritérií 1, 2, 4 a 5 aktualizovaných celoeurópskych ukazovateľov trvalo udržateľného obhospodarovania lesov ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Energia z obnoviteľných zdrojov, pri výrobe ktorej sa tvoria nízke alebo nulové emisie. Projekt by mal obsahovať odkaz na tuhé častice a/alebo NO₂, a nie na CO₂. Ak je hlavným cieľom zníženie emisií CO₂, projekt by sa mal predložiť v rámci podprogramu Ochrana klímy.

⁽²⁾ Vráťane riešení, ktoré dopĺňajú činnosti v rámci Dohovoru primátorov a starostov.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/102.pdf.

⁽⁴⁾ Smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (Ú. v. ES L 206, 22.7.1992, s. 7).

⁽⁵⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (Ú. v. EÚ L 20, 26.1.2010, s. 7).

⁽⁶⁾ Pracovný dokument útvarov Komisie SWD(2016) 472 final zo 16. decembra 2016 s názvom „Kontrola vhodnosti právnych predpisov EÚ o ochrane prírody (smernica o ochrane vtáctva, smernica o ochrane biotopov): smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva a smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín“ (ďalej len „kontrola vhodnosti smernice o vtáctve a smernice o biotopoch“).

⁽⁷⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2017) 198 final z 27. apríla 2017 s názvom Akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo.

⁽⁸⁾ Vyhlásenie ministrov z Madridu z 22. októbra 2015, prijaté v rámci stretnutia na expertnej úrovni Ministerskej konferencie o ochrane lesov v Európe, 30. júna – 2. júla 2015, Madrid, Španielsko, http://foresteurope.org/wp-content/uploads/2016/11/III-ELM_7MC_2_2015_MinisterialDeclaration_adopted-2.pdf#page=5.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- a) **Tematické priority pre oblasť prírody:** činnosti zamerané na vykonávanie smerníc 92/43/EHS a 2009/147/ES, najmä:
- činnosti, ktorých cieľom je zlepšenie stavu ochrany biotopov a druhov vrátane morských biotopov a druhov, ako aj druhov vtákov v záujme Únie;
 - činnosti na podporu biogeografických seminárov v rámci sústavy Natura 2000;
 - integrované prístupy k vykonávaniu prioritných akčných rámcov.

Uprednostnia sa tieto projektové témy prispievajúce k cieľu 1 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020 na úplné vykonávanie smerníc o ochrane vtáctva a biotopov:

- Zlepšenie stavu ochrany typov biotopov alebo druhov európskeho významu ⁽¹⁾ v rámci smerníc EÚ o ochrane vtáctva a biotopov, ktoré sa zameriavajú na **lokality sústavy Natura 2000 navrhnuté alebo určené pre tieto typy biotopov alebo druhy** ⁽²⁾.
- Projekty zamerané na zlepšenie stavu ochrany typov biotopov alebo druhov európskeho významu, za predpokladu, že ich **stav je iný ako „priaznivý/bezpečný a nie je klesajúci“** alebo „**neznámy**“ podľa najnovšieho celkového posúdenia, ktoré členské štáty poskytli na príslušnej geografickej úrovni podľa článku 17 smernice o biotopoch, alebo podľa najnovších posúdení podľa článku 12 smernice o vtáctve a posúdení vtáctva na úrovni EÚ.
- Vykonávanie **zložky týkajúcej sa mora** v rámci smerníc o ochrane biotopov a o ochrane vtáctva a súvisiace ustanovenia v rámci deskriptora 1 rámcovej smernice o morskej stratégii, ak sa takéto projekty zameriavajú na jedno alebo viacero z týchto opatrení:
 - doplnenie a dokončenie národných inventárov na zriadenie sústavy morských lokalít Natura 2000,
 - obnova a riadenie morských lokalít sústavy Natura 2000 vrátane prípravy a vykonávania plánov riadenia lokalít,
 - opatrenia na riešenie konfliktov týkajúcich sa druhov, biotopov alebo lokalít medzi organizáciami usilujúcimi o ochranu mora a rybármi alebo inými používateľmi mora, ako aj opatrenia, v ktorých sú skombinované ochranné opatrenia s udržateľným využívaním lokalít sústavy Natura 2000, a/alebo
 - demonštračné alebo inovačné prístupy na posudzovanie alebo monitorovanie vplyvu ľudskej činnosti na kritické morské biotopy a druhy a ich uplatňovanie ako nástroja na vedenie konkrétnych ochranných opatrení.

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

- b) **Tematické priority pre oblasť biodiverzity:** činnosti zamerané na vykonávanie stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020, najmä:
- činnosti, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľa 2;
 - činnosti, ktorých cieľom je prispieť k dosiahnutiu cieľov 3, 4 a 5.

Tieto typy projektov sú zamerané na vykonávanie cieľov 2, 3, 4 a 5 stratégie v oblasti biodiverzity do roku 2020, pokiaľ sú zacielené predovšetkým na všeobecné a konkrétne ciele podľa článkov 3 a 11 nariadenia o programe LIFE, a tak ich možno financovať v rámci programu LIFE.

⁽¹⁾ Odkaz na pojem „európsky význam“ použitý v tomto kontexte sa má chápať ako „význam pre Úniu“.

⁽²⁾ Nástrojmi na vykonávanie tejto projektovej témy sú príslušný prioritný akčný rámec, akčné plány na ochranu druhov a/alebo biotopov.

Prednosť získajú tieto projektové témy:

1. Príprava a vykonávanie **plánov** ⁽¹⁾ a opatrení, **ktorými sa zlepšuje stav ekosystémov a ich služieb** ⁽²⁾ a/alebo **prepojenie** medzi lokalitami sústavy Natura 2000 a/alebo inými chránenými územiami.

Príprava a uplatňovanie **všeobecne opakovateľných metód a/alebo techník zelenej infraštruktúry**, ktoré účinne zmierňujú negatívne vplyvy **energetickej alebo dopravnej infraštruktúry** na biodiverzitu tým, že posilňujú prepojenia. Tieto techniky a/alebo metódy by mali byť **nákladovo efektívnejšie než kvalitatívne rovnocenné riešenia** ponúkané na trhu a v príslušných prípadoch by mali viesť k bezplatným, spoločne využívaným riešeniam alebo k vypracovaniu technických noriem.

2. Vývoj a uplatňovanie nástrojov zameraných na **začlenenie hľadiska biodiverzity do finančných a obchodných rozhodnutí**, aby sa prostredníctvom opatrení na ochranu a obnovu biodiverzity vykonávaných v priebehu projektu zabezpečilo, že **nedôjde k čistej strate biodiverzity, a/alebo aby sa zabezpečil vyšší príjem na poskytovanie ekosystémových služieb** ⁽³⁾.
3. Zameranie sa na **ohrozené druhy alebo biotopy**, ktoré **nie sú zaradené do príloh k smernici o ochrane biotopov**, ale ich stav je uvedený ako „**ohrozený**“ alebo **horší** na červených zoznamoch európskych druhov ⁽⁴⁾ alebo biotopov ⁽⁵⁾, alebo v prípade druhov, ktoré sa nenachádzajú na európskych červených zoznamoch, v Červenom zozname ohrozených druhov IUCN ⁽⁶⁾.
4. Riešenie problému **invázných nepôvodných druhov** ⁽⁷⁾ prostredníctvom vyskúšania a vykonania týchto troch krokov v príslušnom priestorovom rozsahu v komplexnom rámci:

- predchádzanie introdukcii invázných nepôvodných druhov, predovšetkým snahou o elimináciu hlavných ciest ich introdukcie,
- vytvorenie systému včasného zistenia a rýchlej eradikácie a
- eradikácia alebo kontrola zavedených invázných nepôvodných druhov alebo zabránenie ich šíreniu.

Projekty by mali vznikať s cieľom zlepšiť existujúce – alebo zaviesť nové – technické, administratívne a/alebo právne rámce na príslušnej úrovni, a to najmä pokiaľ ide okrem iného o druhy uvedené na zozname invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie podľa článku 4 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 ⁽⁸⁾.

Vysvetlivka: Ak sa krok predtým riešil nezávisle od projektu alebo nie je možné sa týmto krokom zaoberať v kontexte projektu, jeho opatrenia by aspoň mali byť jasne zasadené do širšieho rámca, ktorý spája všetky tri kroky.

3.3. Prioritná oblasť „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“

Podľa článku 12 písm. a) nariadenia o programe LIFE majú projektové témy týkajúce sa tejto prioritnej oblasti a súvisiace tematické priority uvedené v prílohe III k nariadeniu o programe LIFE sledovať konkrétny cieľ „podporovať zvyšovanie informovanosti o otázkach životného prostredia vrátane získavania podpory verejnosti a zainteresovaných strán pre tvorbu politiky Únie v oblasti životného prostredia a podporovať vedomosti o trvalo udržateľnom rozvoji a nové spôsoby udržateľnej spotreby“.

⁽¹⁾ Zelená infraštruktúra je strategicky plánovaná sieť prírodných a poloprírodných oblastí s ďalšími environmentálnymi prvkami navrhnutými a riadenými na poskytovanie širokého okruhu ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené plochy (alebo modré, ak ide o vodné ekosystémy) a ďalšie fyzické prvky v suchozemských (vrátane pobrežných) a morských oblastiach. Na pevnine sa zelená infraštruktúra vyskytuje vo vidieckom a mestskom prostredí. Pozri <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX:52013DC0249>.

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf.

⁽³⁾ Príklady sa nachádzajú napr. v rámci platformy pre podnikanie a biodiverzitu: http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/resources/index_en.htm.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist/index_en.htm.

⁽⁵⁾ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/redlist_en.htm.

⁽⁶⁾ <http://www.iucnredlist.org/>.

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 z 22. októbra 2014 o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov (Ú. v. EÚ L 317, 4.11.2014, s. 35), a v rámci cieľa 5 stratégie v oblasti biodiverzity alebo s cieľom prispieť k dosiahnutiu úrovne ochrany stanovenej v deskriptore 2 – Nepôvodné druhy v bode 2 prílohy I k smernici 2008/56/ES.

⁽⁸⁾ Tento zoznam sa pravidelne aktualizuje, napr. vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2016/1141 z 13. júla 2016, ktorým sa prijíma zoznam invázných nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Únie podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1143/2014 (Ú. v. EÚ L 189, 14.7.2016, s. 4).

Príloha III k nariadeniu o programe LIFE

Prioritná oblasť „správa a informovanie v oblasti životného prostredia“:

- a) informačné a komunikačné kampane, ako aj kampane na zvyšovanie povedomia v súlade s prioritami 7. environmentálneho akčného programu;
- b) činnosti zamerané na podporu účinného procesu kontroly a opatrení na podporu dodržiavania právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia, ako aj činnosti na podporu informačných systémov a informačných nástrojov v súvislosti s vykonávaním právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia.

Informačné a komunikačné kampane a kampane na zvyšovanie informovanosti – príloha III oddiel C písm. a)

Pri posudzovaní európskej pridanej hodnoty navrhovaných projektov sa zohľadní geografický rozsah informačných a komunikačných kampaní a kampaní na zvyšovanie informovanosti.

Zvyšovanie informovanosti o environmentálnych problémoch, environmentálnych politikách EÚ, nástrojoch a/alebo právnych predpisoch medzi príslušnými cieľovými skupinami zamerané na zmenu ich pohľadu a na podporu osvojenia si správania a postupov šetrných k životnému prostrediu a/alebo priameho zapojenia občanov. Žiadatelia musia poskytnúť presvedčivé dôkazy, že zmena miery informovanosti ⁽¹⁾ v oblastiach, ktorými sa projekt zaoberá, je kľúčovým faktorom, ktorý napomáha správne vykonávanie a/alebo budúci rozvoj nástrojov a/alebo právnych predpisov týkajúcich sa environmentálnych politik EÚ. Činnosti zamerané na zvyšovanie informovanosti by mali mať čo najširší dosah na konkrétnu cieľovú problematiku ⁽²⁾. Environmentálne problémy, environmentálne politiky EÚ, nástroje a/alebo právne predpisy, na ktoré sa projekt zameriava, by mali priamo súvisieť s jednou alebo viacerými z tém uvedených pri týchto troch prioritách ⁽³⁾:

Zelený rast:

- udržateľná spotreba so zameraním na predchádzanie vzniku odpadu, a to najmä plastového, potravinového a morského odpadu,
- prechod na obehové hospodárstvo, najmä uplatňovanie trvalo udržateľných obchodných modelov, udržateľnej výroby, výrobkov a služieb ⁽⁴⁾.

Kontakt s občanmi:

- sústava Natura 2000 a prínosy vyplývajúce z vykonávania právnych predpisov EÚ o ochrane prírody v súlade s akčným plánom pre ľudí, prírodu a hospodárstvo ⁽⁵⁾,
- invázne nepôvodné druhy,
- bezpečné používanie chemických látok,
- prínosy prírody vrátane zelenej infraštruktúry a súvisiace ekosystémové služby.

Uskutočňovanie:

- kvalita ovzdušia v mestských oblastiach a jej účinky na zdravie a/alebo
- prínosy vykonávania právnych predpisov týkajúcich sa vody.

⁽¹⁾ Miera informovanosti sa tu vymedzuje ako podiel príslušníkov cieľovej skupiny, ktorí majú znalosti o myšlienke, pojme, výrobku, koncepcii, environmentálnom probléme atď., ktorý je predmetom navrhovanej činnosti projektu programu LIFE. Pozri aj rozlišovanie v rámci kľúčových ukazovateľov projektu programu LIFE (http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/documents/160215_LIFEproject_level_outcome_indicators.pdf) medzi „dosahom“ [pojem dosah sa vymedzuje ako úspešne poskytnutie informácií týkajúcich sa projektu cieľovej skupine (verejnosti alebo skupinám zainteresovaných strán) zastúpenej jej jednotlivými členmi. Dosah na jednotlivcov možno odvodiť z určitých vzorcov ich správania.] a „zvyšovaním informovanosti“ [pojem zvyšovanie informovanosti sa vymedzuje ako úspešné posilnenie porozumenia oblasti záujmu projektu a rozšírenie znalostí o nej v cieľovej skupine (vo verejnosti alebo v skupinách zainteresovaných strán) zastúpenej jej jednotlivými členmi] ako základ pre zmenu správania.

⁽²⁾ Vo všeobecnosti preto platí, že tieto návrhy by sa mali napr. v plnej miere zameriavať na členský štát, niekoľko členských štátov alebo celú EÚ, celý sektor trhu, hlavnú metropolitnú oblasť, druh v celej oblasti jeho výskytu, biogeografický región alebo všetky regióny s podobným problémom.

⁽³⁾ Prevzaté zo strategického plánu GR pre životné prostredie na roky 2016 – 2020: https://ec.europa.eu/info/publications/strategic-plan-2016-2020-environment_en.

⁽⁴⁾ Vrátane udržateľnej výstavby.

⁽⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov COM(2017) 198 final z 27. apríla 2017 s názvom Akčný plán pre ľudí, prírodu a hospodárstvo, http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/fitness_check/action_plan/index_en.htm.

Činnosti zamerané na podporu účinného procesu kontroly a opatrení na podporu dodržiavania právnych predpisov – príloha III oddiel C písm. b)

Informačné systémy, kvalita verejnej správy a dobrovoľné prístupy

1. **Zlepšenie environmentálnych informačných systémov**, ktoré prevádzkujú orgány verejnej moci na účely **elektronického zberu, spracovania, ukladania a výmeny environmentálnych informácií**, a to prostredníctvom vývoja a poskytnutia nových systémov alebo v prípade, že existujú, ich zlepšením. Prostredníctvom projektov by sa malo zlepšiť vykonávanie environmentálnej politiky EÚ, pričom by projekty mali byť v súlade s povinnosťou podávania správ v EÚ.

Vysvetlivka:

Zlepšenie môže mať podobu menšej administratívnej záťaže, lepšej výmeny informácií v rámci orgánov a medzi nimi, vylepšeného konečného použitia environmentálnych informácií vrátane podávania správ a lepších služieb koncovým používateľom vrátane verejnosti.

V súvislosti s údajmi z monitorovania chemických látok by projekty mali zlepšiť dostupnosť údajov a prístup k údajom z monitorovania chemických látok na účely regulačných postupov prostredníctvom Informačnej platformy chemického monitorovania (IPCHEM) prepojením údajov z monitorovania chemických látok s údajmi o zdraví ľudí a stave životného prostredia a uvedením týchto údajov do vzájomnej súvislosti.

2. **Zvýšenie kapacity a kvality verejnej správy vo vzťahu k plánom, programom, analýzám, preskúmaniam a posúdeniam a/alebo k povoleniam, výnimkám a k iným rozhodnutiam o konkrétnych činnostiach**, v prípade potreby aj v partnerstve so súkromnými subjektmi s cieľom znížiť administratívne zaťaženie a zároveň optimalizovať environmentálne výsledky a v prípade potreby integrovať ochranu prírody.

Projekty sa zamerajú na jednu alebo viacero z týchto možností:

Plány, programy, analýzy, preskúmania a posúdenia:

- **plány kvality ovzdušia** ⁽¹⁾,
- **národné programy kontroly znečistenia ovzdušia** ⁽²⁾,
- **plány manažmentu povodia** ⁽³⁾ a súvisiace programy opatrení, analýzy a preskúmania,
- **námorné priestorové plány** a súvisiace programy opatrení a morské stratégie s cieľom zabezpečiť synergie so sústavou Natura 2000 a s plánmi manažmentu povodia,
- **plány manažmentu povodňového rizika** ⁽⁴⁾,
- **akčné plány týkajúce sa dusičnanov** ⁽⁵⁾,
- **programy odpadového hospodárstva** ⁽⁶⁾,
- **plány riadenia sústavy Natura 2000** ⁽⁷⁾,
- **plány obhospodarovania lesov vyžadované v nariadení o rozvoji vidieka** s cieľom zabezpečiť väčšiu biodiverzitu lesov,

⁽¹⁾ Napríklad stanovené v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/50/ES z 21. mája 2008 o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe (Ú. v. EÚ L 152, 11.6.2008, s. 1).

⁽²⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2284 zo 14. decembra 2016 o znížení národných emisií určitých látok znečisťujúcich ovzdušie, ktorou sa mení smernica 2003/35/ES a zrušuje smernica 2001/81/ES (Ú. v. EÚ L 344, 17.12.2016, s. 1).

⁽³⁾ Smernica 2000/60/ES, pozri články 5, 11 a 13.

⁽⁴⁾ Smernica 2007/60/ES.

⁽⁵⁾ Smernica 91/676/EHS.

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/98/ES z 19. novembra 2008 o odpade a o zrušení určitých smerníc (Ú. v. EÚ L 312, 22.11.2008, s. 3).

⁽⁷⁾ Smernica 92/43/EHS a smernica 2009/147/ES.

- **územné plány a iné plány, ktoré si vyžadujú strategické environmentálne hodnotenie**, ⁽¹⁾ s cieľom posilniť zohľadňovanie ekosystémov ⁽²⁾ a ich služieb ⁽³⁾,
- **posúdenia ekosystémových služieb a súvisiace činnosti** ⁽⁴⁾ a/alebo

Rozhodnutia, ktoré súvisia:

- **s priemyselnými emisiami**,
- **s nakladaním s odpadom**,
- **so znečisťovaním vôd a odberom vody** ⁽⁵⁾,
- **s ochranou prírody** ⁽⁶⁾.

Vysvetlivka:

V prípade plánov alebo programov alebo iných opatrení, na ktoré sú zamerané, by sa zlepšenie kapacity a kvality verejnej správy mohli týkať jednej alebo viacerých z týchto činností: zapojenie a podpora zainteresovaných strán; konzultácie s verejnosťou; optimalizácia obsahu dokumentov; monitorovanie vykonávania a dodržiavania cieľových opatrení; výmena najlepších postupov; zavádzanie účinných metód na prípravu, revíziu a environmentálne posudzovanie cieľových opatrení. Kapacita monitorovania zvýšená napr. prostredníctvom značne rozptýlených techník monitorovania v reálnom čase stanovených jednotne na viacerých miestach zvyšuje množstvo príležitostí a rozširuje informačnú základňu nielen na posudzovanie plánov, ale aj na vytváranie nových, dynamických plánov.

Pokiaľ ide o plány riadenia sústavy Natura 2000 a rozhodnutia týkajúce sa ochrany prírody, zohľadniť by sa mali odporúčania z biogeografických seminárov o sústave Natura 2000. V súvislosti s rozhodnutiami o ochrane prírody sa to týka požiadaviek na povolenia podľa článku 6 ods. 3 a 4 smernice o ochrane biotopov a pravidiel ochrany živočíšnych druhov podľa článkov 12 a 16 smernice o ochrane biotopov a článkov 5 a 9 smernice o ochrane vtáctva.

Súčasťou posúdenia je meranie a modelovanie, ako aj stanovenie a/alebo zlepšenie súpisov emisií.

Rozhodnutia sú rozhodnutia príslušných orgánov prijaté na účely dodržiavania príslušných právnych predpisov EÚ v oblasti životného prostredia.

3. **Príprava, podpora, vykonávanie a/alebo harmonizácia jedného z týchto dobrovoľných prístupov a ich používanie** subjektmi, ktorých cieľom je zníženie vplyvu ich činností, výrobkov a služieb na životné prostredie:

- **overenie treťou stranou**, pokiaľ ide o výkonnosť inovačných technológií, keď sú pripravené na uvedenie na trh, ako je overovanie environmentálnych technológií ⁽⁷⁾,
- **pravidlá pre kategórie environmentálnej stopy (PEFCR) a/alebo pravidlá pre odvetvia environmentálnej stopy organizácií (OEFSR)** na európskej úrovni v prípade výrobkov a odvetví, na ktoré sa ešte nevzťahujú existujúce pravidlá PEFCR/OEFSR a súvisiace vysokokvalitné databázy založené na **európskej metodike pre environmentálnu stopu** ⁽⁸⁾ a najnovších dostupných usmerneniach ⁽⁹⁾,
- **opatrenia, služby, siete a nové obchodné modely** na podporu používania repasovaných, opravených, renovovaných a/alebo opätovne použitých výrobkov súvisiace aj s trvácnosťou výrobku a s jeho plánovaným zastarávaním a/alebo na podporu používania úradne uznávaných environmentálnych značiek, ako je **environmentálna značka EÚ**,

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2001/42/ES z 27. júna 2001 o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie (Ú. v. ES L 197, 21.7.2001, s. 30).

⁽²⁾ Vrátane pôdných ekosystémov.

⁽³⁾ Mapovanie biodiverzity, posudzovanie a/alebo ohodnotenie ekosystémov a ich služieb v súlade s prvou správou o mapovaní a posudzovaní ekosystémov a ich služieb (MAES): http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/ecosystem_assessment/pdf/MAESWorkingPaper2013.pdf.

⁽⁴⁾ Stratégia EÚ v oblasti biodiverzity, opatrenie 5.

⁽⁵⁾ Vrátane analýzy potrebnej na určenie účinných politík stanovovania cien vody.

⁽⁶⁾ V súlade so smernicami 92/43/EHS a 2009/147/ES.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/environment/ecoap/etv_en.

⁽⁸⁾ Odporúčanie Komisie 2013/179/EÚ z 9. apríla 2013 týkajúce sa používania metód na meranie a oznamovanie environmentálneho správania výrobkov a organizácií počas ich životného cyklu (Ú. v. EÚ L 124, 4.5.2013, s. 1).

⁽⁹⁾ <https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/wikis/display/EUENVP/Documentsof+common+interest>.

- spoločné **špecifikácie verejnej súťaže a/alebo nástroje na monitorovanie ich využívania** určené pre orgány verejnej moci s podobnými nákupnými potrebami s cieľom podporiť využívanie **zeleného a obehového verejného obstarávania**,
- naviazanie regulačných a finančných stimulov alebo stimulov súvisiacich s dobrou povestou na environmentálne vlastnosti s použitím schémy **EMAS**,
- posúdenie **environmentálnych vlastností budov** s použitím rámca pre budovy so základnými ukazovateľmi ⁽¹⁾.

Zabezpečenie súladu s predpismi v oblasti životného prostredia a prístup k spravodlivosti

1. **Podpora zabezpečenia súladu s predpismi v oblasti životného prostredia** prostredníctvom vypracovania a vykonávania cezhraničných, vnútroštátnych alebo regionálnych stratégií založených na rizikách alebo prostredníctvom vykonávania už existujúcich stratégií, a to s cieľom **podporiť, kontrolovať a presadzovať súlad s predpismi** s použitím kombinácie správneho a trestného práva a environmentálnej zodpovednosti, pokiaľ ide aspoň o jednu z týchto foriem nesúladu:

- **trestná činnosť a priestupky v oblasti odpadu**,
- **nezákonné obchodovanie s voľne žijúcimi druhmi**,
- **trestná činnosť a priestupky týkajúce sa voľne žijúcich živočíchov a rastlín a prírody vrátane nezákonnej ťažby dreva**,
- **difúzny a/alebo bodový zdroj znečistenia vody a/alebo nezákonný odber vody**,
- **bodové a mobilné zdroje znečistenia ovzdušia**.

Vysvetlivka:

Prívlastok „založený na rizikách“ označuje po prvé posúdenie toho, aká je pravdepodobnosť, že určité kategórie osôb spáchajú trestný čin, a po druhé, aká je očakávaná závažnosť vplyvu na životné prostredie a ľudské zdravie. Čím vyššia je pravdepodobnosť trestného činu a čím väčší je očakávaný vplyv, tým naliehavejšia je potreba zasiahnuť. Pri voľbe intervencie by sa mala zohľadniť povaha rizík a zásah by mal byť zameraný na zmiernenie týchto rizík, a to v čo najvyššej miere.

2. **Podpora zabezpečenia súladu s predpismi v oblasti životného prostredia** prostredníctvom vytvorenia nových cezhraničných, vnútroštátnych alebo regionálnych **sietí špecialistov alebo odborníkov** na zabezpečenie súladu s predpismi v oblasti životného prostredia, alebo ak tieto siete existujú, prostredníctvom ich posilnenia, a/alebo prostredníctvom vytvorenia **odbornej kvalifikácie a prípravy** ⁽²⁾, alebo ak už existujú, prostredníctvom ich skvalitnenia s cieľom zlepšiť dodržiavanie záväzných environmentálnych nástrojov EÚ pomocou podpory, kontroly a presadzovania s použitím kombinácie správneho a trestného práva a environmentálnej zodpovednosti.

Vysvetlivka:

Medzi špecialistov na zabezpečenie súladu s predpismi v oblasti životného prostredia môžu patriť pracovníci orgánov a subjektov s povinnosťou zabezpečovať súlad s predpismi, ako sú miestne, regionálne a colné orgány, agentúry a inšpektoráty pre životné prostredie, najvyššie verejné auditorské orgány a súdne orgány. Môžu medzi nich patriť aj pracovníci mimovládnych organizácií a akademici a výskumní pracovníci, ktorí sa špecializujú na jeden alebo viacero aspektov zabezpečovania súladu. Pokiaľ ide o odbornú kvalifikáciu a prípravu, projekty by mali zabezpečiť akademické potvrdenia o kvalifikácii a maximalizovať potenciál informačných technológií pomocou prostriedkov, ako sú webové semináre a hromadné otvorené online kurzy (MOOC), s cieľom umožniť, aby sa diaľkovo mohlo vzdelávať čo najviac špecialistov, a to čo najefektívnejšie z hľadiska nákladov.

3. **Vývoj a používanie inovačných nástrojov a opatrení na podporu, monitorovanie a presadzovanie súladu s predpismi** prostredníctvom vytvorenia a používania nových nástrojov a opatrení, ktoré patria aspoň do jednej z týchto kategórií (prípadne ak takéto nástroje a opatrenia existujú, prostredníctvom ich zlepšenia):

- **systémy a techniky na podporu súladu s predpismi** založené na hodnotení rizík,
- **systémy a techniky na účinné monitorovanie súladu** so záväznými environmentálnymi nástrojmi EÚ a na získavanie dôkazov o problémoch pri dodržiavaní predpisov a na analýzu týchto problémov založené na rizikách, o ktoré sa možno spoľahlivo opierať pri následných opatreniach,

⁽¹⁾ http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/; základné ukazovatele: http://susproc.jrc.ec.europa.eu/Efficient_Buildings/documents.html.

⁽²⁾ Projekty by mali zabezpečiť akademické potvrdenia o kvalifikácii a odbornej príprave a maximalizovať potenciál informačných technológií pomocou prostriedkov, ako sú webové semináre a hromadné otvorené online kurzy (MOOC), s cieľom umožniť, aby sa diaľkovo mohlo vzdelávať čo najviac špecialistov, a to čo najefektívnejšie z hľadiska nákladov.

- **systémy a techniky na účinné sledovanie a presadzovanie** založené na rizikách v reakcii na neplnenie povinností vyplývajúcich zo záväzných environmentálnych nástrojov EÚ, ktoré sa vzťahujú na používanie správneho a trestného práva a environmentálnej zodpovednosti, alebo na záväzky vyplývajúce z takýchto nástrojov.

Vysvetlivka

Systémy a techniky založené na rizikách sú zamerané na pochopenie toho, do akej miery majú vlastníci pôdy, priemyselné subjekty, MSP, komunálne služby alebo iné subjekty (tzv. zodpovedné subjekty) plniť svoje povinnosti v rámci environmentálnych nástrojov EÚ a aké účinky bude mať nesplnenie povinnosti na stav životného prostredia a zdravie ľudí. Na základe tohto porozumenia je cieľom takýchto systémov a techník prostredníctvom propagácie, monitorovania a presadzovania podporovať súlad s predpismi a odrádzať od neplnenia povinností.

Systémy a techniky propagácie by mohli zahŕňať používanie usmernení, poradenských služieb, kampaní na zvyšovanie informovanosti, partnerských dohôd alebo systémov na vlastné monitorovanie, ktoré zodpovedným subjektom pomáhajú dodržiavať predpisy. Monitorovacie systémy a techniky by mohli byť spojené s inšpekciami lokalít, dohľadom (a to aj prostredníctvom používania družíc a bezpilotných vzdušných prostriedkov), kontrolami na mieste, zhromažďovaním spravodajských informácií, odvetvovou analýzou, policajným vyšetrením, analýzou údajov a environmentálnymi auditmi. Techniky v oblasti sledovania a presadzovania môžu mať podobne široký rozsah pôsobnosti.

4. **Zlepšenie vybavovania sťažností a podnetov verejnosti v oblasti životného prostredia orgánmi verejnej moci**, v prípade potreby aj v spolupráci so súkromnými subjektmi, a to prostredníctvom vypracovania a poskytovania nových **systémov a techník vybavovania sťažností a podnetov** verejnosti, prípadne ak takéto systémy a techniky už existujú, prostredníctvom ich vylepšenia s cieľom optimalizovať spoľahlivosť poskytovaných informácií, uľahčiť komunikáciu medzi orgánmi a verejnosťou, minimalizovať administratívne zaťaženie a prispieť k úspešnému vykonávaniu záväzných environmentálnych nástrojov EÚ.

Vysvetlivka:

Systémy a techniky na vybavovanie sťažností a podnetov môžu zahŕňať elektronické systémy vybavovania sťažností, horúce linky, občianske monitorovacie strediská a ďalšie občianske vedecké platformy. Občianske vedecké platformy môžu okrem iného príslušným vnútroštátnym, regionálnym a miestnym orgánom umožňovať zapájanie občanov do monitorovania stavu životného prostredia a iných foriem monitorovania a zároveň sa v ich rámci získavajú lepšie harmonizované a použiteľné údaje.

5. **Podpora prístupu k spravodlivosti v otázkach životného prostredia a/alebo k mediácii** medzi verejnosťou, MVO, právnikmi, súdnymi orgánmi, verejnou správou alebo inými zainteresovanými stranami s cieľom prehĺbiť znalosti týkajúce sa týchto prostriedkov riešenia sporov v oblasti životného prostredia, zlepšiť porozumenie týmto prostriedkom a ich uplatňovanie s osobitným zameraním na:
 - ochranu **zdravia a dobrých životných podmienok** ľudí prostredníctvom požiadaviek nástrojov EÚ v oblasti ochrany ovzdušia a vody a v oblasti odpadu, na ktoré sa vzťahujú tematické priority programu LIFE,
 - **ochranu prírody, biodiverzity a kvalitu vody** prostredníctvom nástrojov na ochranu prírody, biodiverzity a vody, na ktoré sa vzťahujú tematické priority programu LIFE,
 - účinné uplatňovanie **smernice o environmentálnej zodpovednosti** ⁽¹⁾.

Projekty by mali vychádzať z existujúcich modulov a odborných znalostí v oblasti odbornej prípravy týkajúcej sa environmentálneho práva vypracovaných Komisiou. ⁽²⁾

4. PREPOJENIE VŠEOBECNÝCH CIEĽOV S GRANTMI NA OPATRENIA V RÁMCI PODPROGRAMU OCHRANA KLÍMY

V súlade so všeobecnými cieľmi nariadenia o programe LIFE a v záujme zabezpečenia požadovanej pridanej hodnoty EÚ bude vykonávanie grantov na opatrenia naviazané na tri prioritné oblasti podprogramu Ochrana klímy uvedené v článku 13 nariadenia o programe LIFE: zmiernenie zmeny klímy, adaptácia na zmenu klímy a správa a informovanie v oblasti klímy, ako aj na konkrétne ciele určené v článkoch 14, 15 a 16 nariadenia o programe LIFE. Pri grantoch na opatrenia vykonávaných v rámci podprogramu Ochrana klímy sa nestanovujú tematické priority a projektové témy, príslušné oblasti politiky podprogramu Ochrana klímy sú však uvedené ďalej a ročné výzvy na predkladanie návrhov takisto obsahujú podrobnejšie pracovné oblasti v spojení s oblasťami politiky uvedenými ďalej.

⁽¹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES z 21. apríla 2004 o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd (Ú. v. EÚ L 143, 30.4.2004, s. 56).

⁽²⁾ http://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm.

Program LIFE bude prostredníctvom podpory vykonávania politiky EÚ v oblasti zmeny klímy a prípravy EÚ na problémy v oblasti ochrany klímy v nadchádzajúcich rokoch a desaťročiach prispievať k transformácii Únie na nízkouhlíkovú spoločnosť, ktorá je odolná voči zmene klímy. Prioritami v tomto ohľade sú: vykonávanie rámca politik v oblasti klímy a energetiky na obdobie do roku 2030 a cieľov plánu postupu do roku 2050, ako aj Parížskej dohody a politiky na adaptáciu. Používanie nových technológií na zmiernenie zmeny klímy sa zjednoduší prostredníctvom projektov využívajúcich najlepšie postupy, demonštračných projektov a pilotných projektov, v príslušných prípadoch s cieľom následného financovania. Politika EÚ v oblasti zmeny klímy bude pevne naviazaná na miestne najlepšie postupy a iniciatívy a bude ukazovať príklady nových a lepších prístupov na realizáciu transformácie na nízkouhlíkovú spoločnosť, ktorá je odolná voči zmene klímy. Na dosiahnutie úspechu by sa aj existujúce nízkouhlíkové technológie alebo riešenia mali preskúmať z hľadiska netechnologických prekážok, ktoré bránia ich prenikaniu na trh. V rámci programu LIFE sa bude takisto podporovať vykonávanie stratégie EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy, aby tak prispel k Európe, ktorá je odolnejšia voči zmene klímy ⁽¹⁾.

Pokiaľ ide o zmiernenie zmeny klímy, projekty by na vnútroštátnej, regionálnej a subregionálnej úrovni mali názorne preukázať vykonávanie nízkouhlíkových stratégií alebo plánov riadenia využívania pôdy. Zahŕňalo by to uplatňovanie opatrení na zníženie emisií a efektívne využívanie zdrojov v rámci rôznych odvetví a podporu nástrojov na motivovanie k zmene správania. Podpora sa poskytne aj na nasadenie nových prístupov (modelové mestá alebo regióny), v prípade potreby prostredníctvom globálneho Dohovoru primátorov a starostov o klíme a energetike ⁽²⁾, na výrobu, spotrebu a riadenie s transformačným vplyvom.

Pokiaľ ide o prioritnú oblasť týkajúcu sa adaptácie, poskytnúť by sa mala podpora na vykonávanie stratégií v oblasti adaptácie na zmenu klímy so zameraním na niekoľko kľúčových oblastí s pridanou hodnotou EÚ vrátane projektov na regionálnej alebo cezhraničnej úrovni a vo vhodných prípadoch prostredníctvom ekosystémovej adaptácie. Projekty musia mať demonštračný potenciál a potenciál prenosu a mali by sa zaoberať podporou inovačných riešení v oblasti adaptácie, a to najmä prostredníctvom mobilizácie súkromného sektora a vo vhodných prípadoch prostredníctvom globálneho Dohovoru primátorov a starostov. Projekty by mali podporovať aj synergie medzi politikami na adaptáciu a zmiernenie zmeny klímy, ako aj politikou na znižovanie rizika katastrof.

Súčasnú a budúcu politiku EÚ v oblasti zmeny klímy by bolo možné podporiť uplatnením týchto opatrení v jej nasledujúcich politických oblastiach:

a) Zmierňovanie zmeny klímy

- úsilie orgánov členského štátu a regionálnych/miestnych orgánov o zníženie emisií skleníkových plynov v odvetviach, na ktoré sa nevzťahuje systém EÚ na obchodovanie s emisiami [smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES o ETS ⁽³⁾] ani rozhodnutie o spoločnom úsilí [rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES ⁽⁴⁾]: doprava a palivá, poľnohospodárstvo, výstavba (napr. energetická efektívnosť v budovách), využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo,
- rozvoj a vykonávanie účtovania emisií skleníkových plynov a zmiernenia zmeny klímy v odvetví využívania pôdy,
- rozvoj postupov obhospodarovania pôdy, ktoré majú vplyv na emisie a záchyty emisií, t. j. doplnkové opatrenia k opatreniam podporovaným v rámci európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾,
- opatrenia na posilnenie fungovania systému EÚ na obchodovanie s emisiami, ktoré majú vplyv na priemyselnú výrobu, ktorá je energeticky náročná a produkuje množstvo emisií skleníkových plynov,

⁽¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Stratégia EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy [COM(2013) 216 final].

⁽²⁾ <http://www.covenantofmayors.eu>.

⁽³⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES z 13. októbra 2003, o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

⁽⁴⁾ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES z 23. apríla 2009 o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 136).

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- fluórované plyny a látky poškodzujúce ozónovú vrstvu, najmä projekty, ktoré pomáhajú pri vykonávaní Montrealského protokolu a jeho zmeny prijatej v Kigali a pri vykonávaní nariadenia EÚ o fluórovaných skleníkových plynoch, a/alebo
- monitorovanie emisií skleníkových plynov a podávanie správ o nich zo strany orgánov.

b) Adaptácia na zmenu klímy

- mestské adaptačné opatrenia a územné plánovanie, ktoré obmedzujú vplyvy zmeny klímy,
- odolnosť infraštruktúry vrátane používania modrozelenej infraštruktúry a ekosystémových prístupov k adaptácii,
- udržateľné hospodárenie s vodami v oblastiach náchylných na výskyt sucha, riadenie povodní a pobrežných zón,
- odolnosť odvetví poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a cestovného ruchu vrátane ostrovných a horských oblastí a/alebo
- podpora najvzdialenejším regiónom EÚ: pripravenosť na extrémne prejavy počasia, a to najmä na pobreží.

c) Správa a informovanie v oblasti klímy

- rozvoj a vykonávanie vnútroštátnych stratégií v oblasti ochrany klímy a energetiky do roku 2030 a/alebo stratégií do polovice storočia,
- vytvorenie motivácie pre zmenu správania, uplatňovanie opatrení na zníženie emisií a efektívne využívanie zdrojov v jednotlivých odvetviach,
- posúdenie fungovania systému EÚ na obchodovanie s emisiami vykonané orgánmi,
- budovanie kapacít, zvyšovanie informovanosti medzi koncovými používateľmi a v rámci distribučného reťazca zariadení využívajúcich fluórované plyny,
- monitorovanie politiky v oblasti zmeny klímy, jej posudzovanie a hodnotenie *ex post* a/alebo
- najlepšie postupy a činnosti zamerané na zvyšovanie informovanosti, ktorými sa riešia potreby spojené s adaptáciou.

5. TECHNICKÁ METODIKA POSTUPU VÝBERU PROJEKTOV A KRITÉRIÍ VÝBERU A PRIDELENIA GRANTOV [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. d) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

V tejto časti dokumentu je opísaná technická metodika postupu výberu projektov a hlavné osobitné kritériá oprávnenosti na granty ⁽¹⁾ a ich pridelenia podľa článkov 2 a 19 nariadenia o programe LIFE. Keďže metodika a kritériá sú pre tie isté typy projektov v rámci obidvoch podprogramov v podstate rovnaké, výslovný odkaz na jeden z podprogramov sa uvádza len v prípade, že sa líšia.

Pri všetkých typoch grantov sa bude hodnotiť doplnkovosť a optimálne využitie finančných prostriedkov EÚ vrátane financovania doplnkových činností z iných finančných nástrojov Únie, ako je to uvedené v článku 8 nariadenia o programe LIFE, a zohľadní sa to v kritériu pridelenia „Pridaná hodnota EÚ: synergie“. S cieľom vyhnúť sa neželanej duplicite musia žiadatelia odôvodniť, prečo sa rozhodli uchádzať sa o financovanie v rámci programu LIFE, a nie o iné financovanie EÚ, pokiaľ by toto iné financovanie EÚ takisto mohlo podporovať podobné projekty alebo opatrenia.

Projekty financované v jednej prioritnej oblasti nesmú narúšať ciele v oblasti životného prostredia alebo klímy v inej prioritnej oblasti. Výnimku predstavujú prípady, keď sa tento vplyv v žiadosti jasne vysvetlí a odôvodní a v prípade potreby sa riadne naplánujú možné alternatívy a zmierňujúce a adaptačné opatrenia.

Ďalšie podrobnosti sa poskytnú v usmerneniach k žiadostiam a hodnoteniu, ktoré sa zverejnia spoločne s príslušnými výzvami na predkladanie návrhov. V rámci tohto viacročného pracovného programu a nariadenia o programe LIFE sa výber projektov môže pri každej každoročnej výzve na predkladanie návrhov upraviť a zefektívniť.

⁽¹⁾ Význam pojmu „výber“ v článku 24 ods. 2 písm. d) nariadenia o programe LIFE zahŕňa význam pojmu „oprávnenosť“ v článku 19 nariadenia o programe LIFE a článku 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

5.1. Granty na opatrenia

Návrhy žiadateľov, ktorí budú vylúčení alebo nespĺnia všeobecné kritériá oprávnenosti podľa článku 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách, nepostúpia.

Návrhy navyše musia spĺňať požiadavky prípustnosti (napríklad v prípade niektorých projektov sa žiadosti budú predkladať len digitálne) a kritériá oprávnenosti [napríklad súlad s usmerneniami o oprávnenosti izraelských subjektov a ich činností na územiach okupovaných Izraelom od júna 1967 na granty, ceny a finančné nástroje financované EÚ od roku 2014 ⁽¹⁾] platné pre všetky granty na opatrenia v rámci programu LIFE, ktoré budú takisto výslovne uvedené v príslušných usmerneniach k žiadostiam.

Kritériá oprávnenosti platné pre jednotlivé typy projektov sú uvedené v príslušnej časti ďalej. Kritériá, ktoré platia rovnakým spôsobom pre rôzne typy projektov, sa uvádzajú v oddiele 5.1.1 [projekty podľa článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE].

Podľa článku 6 ods. 2 nariadenia o programe LIFE sa právnické osoby usadené mimo Únie môžu zúčastňovať na projektoch uvedených v článku 18 nariadenia o programe LIFE za predpokladu, že koordinujúci príjemca projektu má sídlo v Únii a každá činnosť, ktorá sa má vykonávať mimo Únie, spĺňa požiadavky článku 6 ods. 1 nariadenia o programe LIFE. Tieto činnosti teda musia byť nevyhnutné na dosiahnutie cieľov Únie v oblasti životného prostredia a klímy a na zabezpečenie účinnosti opatrení projektu („zásahov“) vykonávaných na územiach členských štátov, na ktoré sa vzťahujú zmluvy.

Podľa článku 7 nariadenia o programe LIFE spolupráca s príslušnými medzinárodnými organizáciami a s ich inštitúciami a orgánmi je v priebehu vykonávania programu LIFE možná, ak je to potrebné na účely dosiahnutia všeobecných cieľov stanovených v článku 3 nariadenia o programe LIFE.

Návrhy budú navyše vybrané len v prípade, že žiadatelia na základe osobitných podporných dokumentov týkajúcich sa výkonnosti žiadateľa v predchádzajúcich rokoch môžu preukázať svoju:

- prevádzkovú spôsobilosť – žiadateľ musí mať odborné spôsobilosti a kvalifikácie požadované na vykonanie projektu – a
- finančnú spôsobilosť – žiadateľ musí mať stabilné a dostatočné zdroje financovania, ktoré mu umožnia vykonávať svoju činnosť počas trvania projektu a podieľať sa na jeho financovaní.

Na výber verejných orgánov a medzinárodných organizácií, pokiaľ ide o ich finančnú spôsobilosť, sa použije článok 131 nariadenia o rozpočtových pravidlách.

5.1.1. Projekty podľa článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE

Pri výbere pilotných projektov, demonštračných projektov, projektov využívajúcich najlepšie postupy, informačných projektov a projektov na zvyšovanie informovanosti a na šírenie informácií v zmysle článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE sa postupuje podľa rovnakej technickej metodiky na výber projektov a na tieto projekty sa vzťahujú podobné kritériá oprávnenosti a pridelenia, ako sa uvádza v ďalšom texte.

5.1.1.1. Technická metodika postupu predkladania a výberu projektov

Vzhľadom na návrh predložený počas hodnotenia v polovici trvania a pozitívne skúsenosti s dvojstupňovým prístupom v iných programoch EÚ sa v tomto viacročnom pracovnom programe LIFE zavádza dvojstupňový prístup v tých prioritných oblastiach, v ktorých až doteraz potenciálnych žiadateľov s nápadmi na projekty s vysokou pridanou hodnotou EÚ, ale bez skúseností s programom LIFE podľa všetkého odrádzala úroveň podrobnosti informácií potrebných na vyhodnotenie celého návrhu projektu vzhľadom na pomerne slabé vyhliadky na úspech. V rámci dvojstupňového prístupu musia úplný návrh predložiť iba žiadatelia, ktorých návrhy majú dobré vyhliadky na to, že budú vybrané [pozri 5.1.1.2 písm. b)].

V tomto programe LIFE sa preto počíta s dvomi postupmi:

- dvojstupňový prístup založený na koncepčnom dokumente, po ktorom sa predloží úplný návrh,
- jedноступňový prístup založený len na predložení úplného návrhu.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 205, 19.7.2013, s. 9.

Výkonná agentúra po dohode s Komisiou (Generálne riaditeľstvo pre životné prostredie a Generálne riaditeľstvo pre oblasť klímy) vyberie jeden z týchto prístupov vzhľadom na organizačné a prevádzkové obmedzenia každej výzvy na predkladanie návrhov.

V prípade výzvy v roku 2018 sa použije dvojstupňový prístup pre podprogram Životné prostredie. Na základe reakcií príjemcov možno tento prístup v ďalších rokoch rozšíriť na podprogram Ochrana klímy.

Hodnotenie úplných návrhov v rámci jedностupňového prístupu je opísané v oddieloch 5.1.1.2 a 5.1.1.3.

Dvojstupňový prístup bude usporiadaný takto:

a) Dvojstupňový prístup

Stupeň 1:

— Výzva na predkladanie návrhov

— Predloženie koncepčného dokumentu

Žiadateľ predloží koncepčný dokument v rozsahu najviac 10 strán, ktorý bude obsahovať:

— administratívne formuláre týkajúce sa príjemcov, ktorí sa zúčastňujú na projekte,

— stručný prehľad obsahu projektu vrátane opisu hlavného ťažiska environmentálneho projektu, predpokladaných partnerstiev, obmedzení, ktoré by sa mohli vyskytnúť, a pohotovostného plánu na ich riešenie, ako aj zvolenej stratégie na zabezpečenie udržateľnosti výsledkov projektu po jeho skončení, a

— rozpočet projektu na úrovni kategórií nákladov.

— Hodnotenie a stanovenie poradia koncepčných dokumentov

Kritériá oprávnenosti koncepčného dokumentu

Výkonná agentúra na základe koncepčného dokumentu určí, ktoré návrhy spĺňajú kritériá oprávnenosti [pozri 5.1.1.2 písm. a)].

Kritériá pridelenia pre koncepčný dokument

Návrhy sa usporiadajú podľa ich prínosu, čiže podľa bodov, ktoré získali na základe kritérií pridelenia „Celková kvalita návrhu“ a „Celková pridaná hodnota EÚ“.

Návrhy, ktoré nedosiahli minimálnu prahovú hodnotu pri jednom alebo oboch kritériách, sa vylúčia.

V prípade návrhov, ktoré získajú rovnaké bodové hodnotenie za kritérium pridelenia „Celková kvalita návrhu“, sa uprednostnia návrhy s vyšším hodnotením pri kritériu „Celková pridaná hodnota EÚ“. Ak sa vyskytnú návrhy s rovnakým hodnotením oboch kritérií, o konečnom poradí rozhodne hodnotiaci výbor.

— Zoznam projektov, ktoré postúpili

Širší zoznam návrhov koncepčných dokumentov, pri ktorých bola vydaná výzva na predloženie úplného návrhu, bude obsahovať návrhy, ktoré sa umiestnili najvyššie a pri ktorých súčet požadovaných príspevkov EÚ predstavuje dvojnásobok až dvaaplnásobok dostupného rozpočtu. Výkonná agentúra určí príslušný násobok na základe výsledkov hodnotenia, pričom zohľadní veľkosť návrhov a skúsenosti získané v súvislosti s dvojstupňovým prístupom. Širší zoznam bude obsahovať čiastkové zoznamy pre každú prioritnú oblasť. V prípade, že je dopyt v rámci niektorej prioritnej oblasti nedostatočný, zoznamy pre ostatné prioritné oblasti sa môžu rozšíriť.

Stupeň 2:

— Predloženie úplného návrhu:

Žiadatelia oprávnených koncepčných dokumentov, ktoré boli vyhodnotené ako návrhy, ktoré prichádzajú do úvahy na financovanie, sa vyzvú, aby predložili úplný návrh. Pokiaľ ide o opatrenia, partnerstvá a rozpočet, medzi koncepčným dokumentom a úplným návrhom sa povoľuje určitá obmedzená miera pružnosti. Táto pružnosť však nesmie viesť k zmene povahy návrhu koncepčného dokumentu. Rozpočet úplného návrhu sa od rozpočtu v koncepčnom dokumente môže odchýliť najviac o 10 %.

- Hodnotenie a stanovenie poradia úplných návrhov

Návrhy sa budú hodnotiť a ich poradie sa určí na základe kritérií oprávnenosti a pridelenia opísaných v oddiele 5.1.1.2.

- Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhnu úspešné projekty, ktoré sa budú financovať v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nie je možné financovať vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

- Podpis dohody o grante

b) Jednostupňový prístup

- Výzva na predkladanie návrhov

- Predloženie úplného návrhu

Žiadatelia predložia úplný návrh.

- Hodnotenie a stanovenie poradia úplných návrhov

Návrhy sa vyhodnotia na základe kritérií oprávnenosti a pridelenia a ich poradie sa určí, ako sa uvádza v oddiele 5.1.1.2.

- Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhnu úspešné projekty, ktoré sa budú financovať v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nie je možné financovať vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

- Podpis dohody o grante

5.1.1.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Kritériá oprávnenosti uvedené v písmene a) sa uplatňujú na koncepčné dokumenty v prípade dvojstupňového prístupu a na úplné návrhy v prípade jednostupňového prístupu.

Kritériá pridelenia v písmene b) sa uplatňujú tak, ako sa uvádza v oddiele 5.1.1.1:

a) Kritériá oprávnenosti

Konceptný dokument ani úplný návrh projektu v zmysle článku 18 písm. a), b), c) alebo h) nariadenia o programe LIFE nepostúpi do hodnotenia prínosu, ak sa v návrhu nepreukáže, že projekt:

- prispieva k dosahovaniu jedného alebo viacerých všeobecných cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE a príslušných konkrétnych cieľov uvedených v článkoch 10, 11, 12, 14, 15 a 16 nariadenia o programe LIFE,
- patrí do rozsahu prioritnej oblasti podprogramu v rámci programu LIFE stanovenej v článkoch 9 a 13 nariadenia o programe LIFE, v rámci ktorej bol návrh projektu predložený, a
- zodpovedá jednému z týchto typov projektu v zmysle vymedzenia v článku 2 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE:

„Pilotné projekty“ sú projekty, ktoré využívajú techniky alebo metódy, ktoré sa ešte nikdy a nikde neuplatnili ani neotestovali, ktoré sú potenciálne výhodné pre životné prostredie alebo klímu v porovnaní so súčasnými najlepšimi postupmi a ktoré bude následne možné vo väčšom rozsahu uplatňovať v podobných situáciách.

„Demonštračné projekty“ sú projekty, ktoré zavádzajú do praxe, testujú, hodnotia a rozširujú opatrenia, metodiky alebo prístupy, ktoré sú nové alebo neznáme v osobitnom kontexte daného projektu, napríklad geografickom, ekologickom alebo sociálno-ekonomickom kontexte, a ktoré by sa za podobných okolností dali uplatniť aj inde.

„Projekty využívajúce najlepšie postupy“ sú projekty, ktoré uplatňujú vhodné, nákladovo efektívne a najmodernejšie techniky, metódy a prístupy zohľadňujúce osobitný kontext projektu.

„Informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a šírenie informácií“ sú projekty zamerané na podporu komunikácie, šírenia informácií a zvyšovania informovanosti v oblastiach podprogramov „Životné prostredie“ alebo „Ochrana klímy“.

Pilotné a demonštračné projekty v rámci prioritnej oblasti životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov a pilotné a demonštračné projekty a projekty využívajúce najlepšie postupy v rámci prioritných oblastí zmiernenie zmeny klímy a adaptácia na zmenu klímy musia obsahovať opatrenia, ktoré vedú k významným a merateľným priamym účinkom na cieľové otázky týkajúce sa životného prostredia a/alebo ochrany klímy.

V prípade pilotných projektov, demonštračných projektov a projektov využívajúcich najlepšie postupy v prioritnej oblasti príroda a biodiverzita musí byť aspoň 25 % oprávneného rozpočtu vyhradených na konkrétne opatrenia ochrany (obmedzené výnimky budú možné vzhľadom na konkrétne politické potreby a budú výslovne uvedené v usmerneniach k predkladaniu žiadostí). Konkrétne opatrenia ochrany sú opatrenia s významnými a merateľnými priamymi účinkami na cieľové otázky týkajúce sa životného prostredia a ochrany klímy, ktoré v tomto prípade vedú k zlepšeniu alebo spomaleniu, zastaveniu alebo zvráteniu oslabenia stavu ochrany alebo ekologických podmienok druhov, biotopov, ekosystémov alebo ekosystémových služieb, na ktoré sa zameriavajú opatrenia (podrobnejšie informácie sa nachádzajú v usmerneniach k žiadostiam).

Pilotné projekty, demonštračné projekty, projekty využívajúce najlepšie postupy alebo informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a šírenie informácií v rámci prioritných oblastí správa a informovanie v oblasti životného prostredia alebo v oblasti klímy musia obsahovať opatrenia, ktoré majú významné a merateľné priame alebo nepriame účinky v oblasti cieľových otázok týkajúcich sa životného prostredia a/alebo ochrany klímy, a to z toho dôvodu, že vyvolávajú významné a merateľné priame účinky na životné prostredie a/alebo ochranu klímy súvisiace cieľovými otázkami v oblasti správy, informovania a/alebo zvyšovania informovanosti a rozširovania informácií.

Zamýšľané účinky v oblasti životného prostredia, ochrany klímy a/alebo súvisiacej správy a informovania by už mali byť merateľné a odmerané alebo modelované na základe meraní počas trvania projektu.

Ako opatrenie na zabránenie prekryvania s inými programami EÚ ⁽¹⁾ projekty zamerané na **výskum** ⁽²⁾ alebo na výstavbu **veľkej infraštruktúry** nepatria do rozsahu pôsobnosti programu LIFE, a teda **nie sú oprávnené**.

Projekty programu LIFE nesmú slúžiť na financovanie kompenzačných opatrení odvodených z povinností v rámci vnútroštátneho práva alebo práva EÚ.

b) Kritériá pridelenia

Pokiaľ nie je uvedené inak, kritériá pridelenia sa vzťahujú na všetky prioritné oblasti. Projekty si navzájom konkurujú iba v rámci rovnakej prioritnej oblasti.

Konkrétne kritériá pridelenia pre koncepčné dokumenty

Všetky koncepčné dokumenty v rámci prvého stupňa dvojstupňového prístupu musia, ak sa majú brať do úvahy pri hodnotení, získať aspoň požadovaný počet bodov v týchto kritériách pridelenia:

1. **Celková kvalita návrhu:** Celková kvalita návrhu: toto kritérium bude zamerané na zrozumiteľnosť návrhov (vrátane opisu predoperačného kontextu), jeho realizovateľnosť a orientačný pomer medzi kvalitou a cenou. **Maximálne 20 bodov (minimálny požadovaný počet bodov je 5).**
2. **Celková pridaná hodnota EÚ:** toto kritérium bude zamerané na prínos projektu k prioritám programu LIFE, na jeho očakávaný vplyv a udržateľnosť výsledkov projektu. **Maximálne 30 bodov (minimálny požadovaný počet bodov je 10).**

⁽¹⁾ Odôvodnenie 11 nariadenia o programe LIFE.

⁽²⁾ Návrhy zamerané na výskum sa môžu skontrolovať, či sú v súlade s príslušnými výzvami programu Horizont 2020: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>.

Kritériá pridelenia pre úplné návrhy

Pri dvojstupňovom aj jednostupňovom prístupe sa úplné návrhy budú hodnotiť a bodovať na základe ich prínosu podľa týchto kritérií pridelenia a systému bodovania:

— Technická súdržnosť a kvalita

Technická súdržnosť znamená, že navrhované opatrenia projektu by mali byť primerané a uskutočniteľné opatrenia na dosahovanie predpokladaných výstupov a výsledkov projektu. Opatrenia ani predpokladané výstupy a výsledky by nemali byť v rozpore so žiadnym z cieľov sledovaných v rámci programu LIFE. Technická kvalita znamená, že opatrenia projektu by mali byť zamerané na maximalizáciu ich účinnosti a efektívnosti vzhľadom na sledované výstupy a výsledky. Opatrenia projektu by sa mali riadne naplánovať a zrozumiteľne opísať.

— Finančná súdržnosť a kvalita

V rámci tohto kritéria sa vyhodnotia finančné príspevky príjemcov a spolufinancovateľov, navrhovaný rozpočet a jeho súlad s navrhovanými opatreniami a s príslušnými pravidlami, ako aj nákladová efektívnosť a pomer medzi kvalitou a cenou pri navrhovanom prístupe, pokiaľ ide o predpokladané výsledky opatrení, ktoré sa považujú za dostatočne technicky súdržné a primerane technicky kvalitné. Rozpočet musí byť transparentný, t. j. nákladové položky by mali byť dostatočne opísané.

— Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí dvoch podprogramov v rámci programu LIFE

Zhodnotí sa rozsah, v ktorom sa pri každom návrhu, pokiaľ sa považuje za technicky a finančne dostatočne súdržný a primerane kvalitný, predpokladá, že prispieva k jednému alebo viacerým konkrétnym cieľom prioritných oblastí dvoch podprogramov LIFE stanoveným v článkoch 10, 11 a 12 nariadenia o programe LIFE (pre podprogram Životné prostredie) a článkoch 14, 15 a 16 (pre podprogram Ochrana klímy), ako aj kvalita tohto príspevku. Posúdenie tohto kritéria sa vzťahuje najmä na rozsah a kvalitu príspevku k zamýšľaným konkrétnym cieľom (vplyv); závažnosť účinkov na životné prostredie a/alebo klímu, ktoré sa očakávajú od opatrení projektu po jeho skončení, v porovnaní s aktuálnym stavom, ktorého odhad alebo meranie sa uskutočnili na začiatku projektu. Zohľadní sa v ňom aj význam územných, sociálnych a politických súvislostí⁽¹⁾, ktoré by mali opatrenia projektu ovplyvniť.

Očakávané účinky by mali byť vyjadrené so zreteľom na príslušné ukazovatele na úrovni projektu a merné jednotky, ktoré sa v rámci projektov budú musieť vykázať v databáze kľúčových ukazovateľov projektu programu LIFE vytvorenej na tento účel⁽²⁾. Napríklad návrhy v prioritnej oblasti príroda a biodiverzita programu LIFE sa teda budú posudzovať na základe ich očakávaných účinkov na štruktúry a funkcie biotopov a stav druhov a/alebo na ekologický stav ekosystémov a na stav ich služieb. Pri tomto posúdení sa zohľadnia iba opatrenia, ktoré sa na základe vyhodnotenia technickej a finančnej súdržnosti považujú za uskutočniteľné.

— Pridaná hodnota EÚ Pridaná hodnota EÚ: udržateľnosť (potenciál na pokračovanie, opakovanie a prenos)

Udržateľnosť výsledkov projektu zo strednodobého a dlhodobého hľadiska je schopnosť udržať ich po realizácii projektu, či už prostredníctvom pokračovania, zopakovania alebo prenosu.

Pokračovanie je nepretržité používanie riešení realizovaných v rámci projektu po jeho ukončení, ktoré je obmedzené na subjekty zapojené do projektu, ktoré sa však môže rozširovať geograficky. Samotné pokračovanie a udržiavanie výsledkov projektu bude stačiť na udelenie požadovaného počtu bodov, kým ďalšie geografické rozširovanie sa bude posudzovať so zreteľom na jeho predpokladaný rozsah, vďaka ktorému je pokračovanie porovnateľné s opakovaním alebo prenosom.

Opakovanie znamená, že riešenia, ktoré sa zaviedli v rámci projektu, sa použijú znovu rovnakým spôsobom a na rovnaké účely v iných subjektoch alebo odvetviach, a to ešte počas trvania projektu alebo po jeho skončení.

(1) Konkrétny kontext projektu vymedzený na základe jeho celkového kontextu (biogeografický región; územný dosah vymedzený prostredníctvom noriem geokódovania pre označovanie podoblastí krajín na štatistické účely, NUTS; vodný útvar; ekosystém a súvisiace služby; lokalita sústavy Natura 2000) a konkrétne nastavenie projektu vymedzené z hľadiska dĺžky a/alebo veľkosti oblasti, v ktorej sa opatrenia budú vykonávať, a počtu ľudí, ktorých sa opatrenia dotknú, v súvislosti s hlavným zameraním projektu na životné prostredie, ochranu klímy alebo súvisiacu správu a informovanie.

(2) Predvádzacia verzia je k dispozícii na webovom sídle programu LIFE: <http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/index.htm>.

Prenos znamená, že riešenia, ktoré sa zaviedli v rámci projektu, použijú tie isté alebo odlišné subjekty alebo odvetvia iným spôsobom alebo na iné účely týkajúce sa životného prostredia, ochrany klímy alebo súvisiacej správy a informovania, a to ešte počas trvania projektu alebo po jeho skončení.

Žiadatelia by vo svojich návrhoch mali preukázať, že riešenia (t. j. techniky, metódy, metodiky, prístupy a/alebo opatrenia či činnosti na podporu komunikácie, šírenia informácií a zvyšovanie informovanosti) zamerané na dosiahnutie priamych a/alebo nepriamych pozitívnych účinkov týkajúcich sa súvisiacich cieľov nariadenia o programe LIFE majú potenciál na pokračovanie, zopakovanie a/alebo prenos.

Úspešné pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos si vyžadujú stratégiu, ktorá obsahuje úlohy na znásobenie vplyvov riešení projektov a dosiahnutie širšieho využívania, dosiahnutie kritického množstva počas projektu a/alebo v krátkodobom a strednodobom horizonte po skončení projektu programu LIFE. Ide o viac než len prenos poznatkov a spájanie sa do sietí; patrí sem aj zavádzanie riešení vyvinutých a/alebo uplatnených v projekte do praxe po ukončení projektu, v inom prostredí alebo na odlišný účel.

Žiadatelia musia poskytnúť zrozumiteľný a presvedčivý opis plánovanej stratégie a opatrení na zabezpečenie pokračovania, opakovania a prenosu vrátane vysvetlenia:

- predpokladaného spôsobu udržiavania riešení na úrovni projektu po jeho skončení vrátane súvisiacich dlhodobých sociálnych a hospodárskych účinkov, ktoré by z toho vyplývali,
 - toho, ako veľmi bude potrebná alebo užitočná ďalšia verejná podpora, okrem iného v podobe úverov poskytovaných prostredníctvom inovačných finančných nástrojov, určená na rozšírenie, zopakovanie alebo prenos riešení a
 - toho, do akej miery sa najmä v prípade projektov s komerčnými subjektmi a subjektmi v hodnotových reťazcoch očakáva, že sa dosiahne alebo udrží „finančná zrelosť“ („investičná pripravenosť“ alebo „financovateľnosť“) týchto riešení počas trvania projektu.
- Pridaná hodnota EÚ: synergie a nadnárodnosť
- Synergie (vrátane viacúčelovosti, integrácie/doplňkovosti, zeleného verejného obstarávania, environmentálnej značky a využívania výsledkov výskumu financovaného z prostriedkov EÚ):

Synergie možno dosiahnuť prostredníctvom viacúčelových prístupov a integrácie a/alebo doplnkovosti s ďalšími politikami a mechanizmami financovania EÚ. Návrhy získajú bonusové body za synergie, a to v závislosti od ich rozsahu a kvality.

Viacúčelový mechanizmus realizácie znamená, že cieľom návrhu nie je len dosiahnutie konkrétnych hlavných cieľov projektu v oblasti životného prostredia a/alebo ochrany klímy, ale zároveň je zameraný na dosiahnutie ďalších cieľov (napr. zameranie na lepšie nakladanie s odpadom a sociálnu integráciu). Tento pojem zahŕňa aj stratégie na dosahovanie sociálnej a hospodárskej udržateľnosti spoločne s ekologickým a/alebo klimatickým rozmerom udržateľnosti (napr. v rámci obehového hospodárstva jednotlivé subjekty v celom hodnotovom reťazci dosahujú predĺženie výrobných cyklov a začleňujú dlhodobo nezamestnané osoby do trhu práce).

Návrhy projektov, ktoré sú síce zamerané na konkrétnu oblasť týkajúcu sa životného prostredia alebo ochrany klímy, ale zároveň zlepšujú **integráciu** týchto konkrétnych cieľov týkajúcich sa životného prostredia alebo ochrany klímy do iných oblastí politiky a/alebo sú s nimi **doplňkové**, a tak vytvárajú synergie s cieľmi iných politík Únie, získajú priaznivé hodnotenie. Za viacúčelové mechanizmy, integráciu alebo doplnkovosť či ich ľubovoľnú kombináciu možno získať až osem ďalších bodov.

Synergie možno dosiahnuť aj prostredníctvom zeleného verejného obstarávania a použitím systému udeľovania environmentálnej značky, pokiaľ ide o integráciu cieľov ekologickej výroby a poskytovania služieb a o využívanie výsledkov výskumu v rámci programu Horizont 2020 alebo v rámci jeho predchodcov. Závazok uplatňovať **zelené verejné obstarávanie** ⁽¹⁾ a/alebo uprednostňovanie výrobkov a/alebo služieb v rámci **oficiálne uznávaných systémov udeľovania environmentálnej značky**, ako je napríklad environmentálna značka EÚ ⁽²⁾, prostredníctvom jasného výstupného mechanizmu si tak zaslúžia po jednom bonusovom bode.

(1) Informácie o zelenom verejnom obstarávaní sa nachádzajú na adrese: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, a najmä na adresách http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm a http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

(2) <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html>

Za **využívanie** výsledkov výskumných a inovačných projektov týkajúcich sa životného prostredia a klímy financovaných programom Horizont 2020 alebo predchádzajúcimi rámcovými programami sa takisto získa dodatočný bonusový bod, ak existuje dostatočný dôkaz pridanej hodnoty tohto využívania pre projekt.

— Nadnárodnosť

Návrhy sa uprednostnia, ak je nadnárodná spolupráca medzi členskými štátmi nevyhnutná na zaručenie dosiahnutia cieľov projektu. Na základe tohto kritéria sa návrhu môžu prideliť až štyri dodatočné body, ak existuje dostatočný dôkaz pridanej hodnoty nadnárodného prístupu ⁽¹⁾.

— Osobitné kritériá a bodovací systém pre projekty podprogramu Životné prostredie

Osobitné kritériá a bodovací systém v rámci podprogramu Životné prostredie zodpovedajú tomu, že sa vymedzili tematické priority (príloha III k nariadeniu o programe LIFE) a súvisiace projektové témy (časť 3 vyššie) iba pre podprogram Životné prostredie.

— Pridaná hodnota EÚ: príspevok k projektovým témam

Podľa tohto kritéria dodatočné body získajú návrhy v rámci programu LIFE, ktoré jasne patria do projektových tém, ktorými sa vykonávajú tematické priority určené v prílohe III pre podprogram Životné prostredie podľa definície vo viacročnom pracovnom programe.

Návrhy projektov v prioritnej oblasti životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov získajú 5 bodov, ak sú plne v súlade s jednou z projektových tém uvedených v oddiele 3 v rámci tejto prioritnej oblasti. Navyše, ak sú riešenia (t. j. techniky, metódy, opatrenia, metodiky alebo prístupy v zmysle článku 2 nariadenia o programe LIFE) cieľovej environmentálnej problematiky v Európskej únii nové alebo neznáme, projekt získa ďalších 5 bodov.

Návrhy projektov v prioritnej oblasti príroda a biodiverzita a správa a informovanie v oblasti životného prostredia získajú 10 bodov, ak sú plne v súlade s jednou z projektových tém v rámci tejto prioritnej oblasti.

	Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická a finančná súdržnosť a kvalita			
1	Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2	Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	10	20
Pridaná hodnota EÚ:			
3	Rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu Životné prostredie programu LIFE	10	20
4	Udržateľnosť (pokračovanie, opakovanie, prenos)	8	15
	Celkový počet bodov (na úspešnosť)	50 (*)	

(1) Význam pojmu „nadnárodný“ stanovený v nariadení o programe LIFE sa vzťahuje iba na spoluprácu medzi členskými štátmi, ako aj na spoluprácu medzi členskými štátmi a tretími krajinami, ktoré sa zúčastňujú na programe LIFE podľa článku 5 nariadenia o programe LIFE. Činnosti mimo Únie alebo v zámorských krajinách a územiach sa podľa článku 6 nariadenia o programe LIFE síce pripúšťajú, v rámci tohto kritéria pridelenia však nezískajú dodatočné body.

	Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
	Bonus		
5	Príspevok k projektovým témam	—	0 alebo 5 alebo 10
6	— Synergie [vrátane viacúčelovosti a integrácie/doplnkovosti (max. 8 bodov), zeleného verejného obstarávania (max. 1 bod), environmentálnej značky (max. 1 bod) a využívania výsledkov výskumu financovaného z prostriedkov EÚ (max. 1 bod)] — Nadnárodnosť (max. 4 body)	—	15
	Maximálny počet bodov		100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 50.

— *Osobitné kritériá a bodovací systém pre projekty podprogramu Ochrana klímy*

Osobitné kritériá a bodovací systém v rámci podprogramu Ochrana klímy zodpovedajú potrebe zamerať sa na prioritné oblasti podprogramu Ochrana klímy, ako aj na oblasti politiky týkajúce sa ochrany klímy uvedené v oddiele 4. Navyše každoročné výzvy na predkladanie návrhov budú obsahovať podrobnejšie pracovné oblasti v spojení s oblasťami politiky s cieľom odzrkadľovať nové problémy a vývoj politik v oblasti zmeny klímy.

- Pridaná hodnota EÚ: relevantnosť návrhov pre oblasti politiky ochrany klímy a podrobné pracovné oblasti v každoročných výzvach na predkladanie návrhov

Návrhy, ktoré sa zaoberajú oblasťami politiky ochrany klímy a podrobnými pracovnými oblasťami v každoročných výzvach na predkladanie návrhov, môžu v rámci tohto kritéria získať ďalšie body (ako sa uvádza v oddiele 5 tejto tabuľky).

	Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
	Technická a finančná súdržnosť a kvalita		
1	Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2	Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	10	20
	Pridaná hodnota EÚ		
3	Rozsah a kvalita prínosu pre prioritné oblasti podprogramu Ochrana klímy programu LIFE a pre súvisiace konkrétne ciele uvedené v článkoch 14, 15 a 16 nariadenia o programe LIFE	10	20
4	Udržateľnosť (pokračovanie, opakovanie, prenos)	8	15
	Celkový počet bodov (na úspešnosť)	50 (*)	

	Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Bonus			
Pridaná hodnota EÚ: príspevok k vykonávaniu Parížskej dohody			
5	Príspevok k oblastiam politiky ochrany klímy stanovenými v odiele 4	—	0 alebo 5
	Príspevok k podrobným pracovným oblastiam uvedeným v každoročných výzvach na predkladanie návrhov na podprogram Ochrana klímy programu LIFE	—	0 alebo 5
6	— Synergie [vrátane viacúčelovosti a integrácie/doplnkovosti (max. 8 bodov), zeleného verejného obstarávania (max. 1 bod), environmentálnej značky (max. 1 bod) a využívania výsledkov výskumu financovaného z prostriedkov EÚ (max. 1 bod)] — Nadnárodnosť (max. 4 body)	—	15
Maximálny počet bodov			100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 50.

5.1.2. Integrované projekty podľa článku 2 písm. d) a článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

„Integrované projekty“ sú podľa článku 2 písm. d) nariadenia o programe LIFE projekty, v ktorých sa veľkom územnom meradle, najmä na regionálnej, multiregionálnej, vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni, vykonávajú plány alebo stratégie v oblasti životného prostredia alebo klímy vyžadované konkrétnymi právnymi predpismi Únie v oblasti životného prostredia alebo klímy, vypracované podľa iných aktov Únie alebo vypracované orgánmi členských štátov predovšetkým v oblasti prírody, okrem iného vrátane riadenia sústavy Natura 2000, vody, odpadu, ovzdušia a zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, pričom zároveň zaručujú zapojenie zainteresovaných strán a podporujú koordináciu s najmenej jedným ďalším príslušným úniovým, vnútroštátnym alebo súkromným zdrojom financovania, ako aj mobilizáciu prostriedkov z tohto zdroja.

Proces predkladania a výberu integrovaných projektov je založený na dvojstupňovom postupe v zmysle nariadenia o programe LIFE. Potenciálnym žiadateľom by mal zjednodušiť prácu a zaručiť, že počas procesu od výkonnej agentúry dostanú tie najlepšie usmernenia. Pracovný postup je rozvrhnutý tak, aby sa v ňom zohľadňoval priebežný vývoj a doladenie každého návrhu. Zásada rovnakého zaobchádzania so všetkými návrhmi sa bude prísne uplatňovať počas všetkých fáz procesu hodnotenia v rámci limitov daných pravidlami o rozdelení tém a o geografickom rozdelení stanovenými v nariadení o programe LIFE.

5.1.2.1. Technická metodika postupu predkladania a výberu projektov

Stupeň 1:

- Výzva na predkladanie návrhov
- Predloženie koncepčného dokumentu

Žiadateľ predloží krátky koncepčný dokument, v ktorom stručne opíše obsah projektu, plán alebo stratégiu, ktorá sa ním má vykonávať, ako aj finančný plán celkového vykonávania tohto plánu alebo stratégie.

- Fáza vyhodnotenia koncepčného dokumentu a otázok a odpovedí

Výkonná agentúra na základe koncepčného dokumentu určí návrhy, ktoré spĺňajú kritériá oprávnenosti, a vypracuje ich zoznam. Žiadatelia, ktorí podali návrhy spĺňajúce tieto kritériá, budú vyzvaní, aby sa zúčastnili na fáze písomných otázok a odpovedí, počas ktorej môžu predložiť otázky týkajúce sa prípravy úplného návrhu. Na konci tejto fázy výkonná agentúra zverejní všetky otázky a odpovede v anonymnej forme, aby mohli rovnako pomôcť všetkým žiadateľom pri príprave úplných návrhov. Výkonná agentúra v prípade potreby doplní tieto otázky a odpovede o usmernenia týkajúce sa typických ťažkostí, s ktorými sa žiadatelia môžu stretnúť a ktoré vyplývajú z koncepčných dokumentov.

Stupeň 2:

— Predloženie úplného návrhu

Žiadatelia, ktorí predložili oprávnené koncepcné dokumenty, budú vyzvaní, aby predložili úplný návrh.

— Hodnotenie úplného návrhu

Výkonná agentúra po dôkladnom vyhodnotení pripraví „predbežný zoznam“ s poradím návrhov, ktoré prichádzajú do úvahy na financovanie. Poradie je založené na prínose, t. j. na počte získaných bodov, a v rámci podprogramu Životné prostredie je takisto v súlade s pravidlom, že určité percento zdrojov pridelených na granty na opatrenia musí byť vyčlenené na projekty na ochranu prírody a biodiverzity, a v súlade s kritériami geografického rozdelenia uvedenými v článku 19 ods. 4 nariadenia o programe LIFE. Komisia overí aj finančnú a prevádzkovú spôsobilosť žiadateľov na uskutočnenie projektu.

— Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhnu úspešné projekty, ktoré sa budú financovať v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nie je možné financovať vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

— Podpis dohody o grante

Hoci sa počas obdobia trvania viacročného pracovného programu bude uplatňovať dvojstupňový prístup, Komisia môže vzhľadom na získané skúsenosti uvedený proces prispôbiť.

Pri vyhodnocovaní integrovaných projektov výkonná agentúra zabezpečí geografickú rovnováhu orientačným pridelením aspoň troch integrovaných projektov každému členskému štátu, aby sa zabezpečilo, že počas celého obdobia financovania v rokoch 2014 až 2020 sa dodrží článok 19 ods. 4 nariadenia o programe LIFE.

5.1.2.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Na koncepcný dokument aj na úplný návrh sa budú uplatňovať tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia.

a) Kritériá oprávnenosti

Návrh sa zamietne, ak nespĺňa jedno alebo viaceré z týchto kritérií:

1. Veľké územné pokrytie: Zamýšľaný plán alebo stratégia Únie sa bude vykonávať vo veľkom územnom meradle, najmä na regionálnej, multiregionálnej, vnútroštátnej alebo nadnárodnej úrovni. Prístup zahŕňajúci viacero miest môže byť prijateľný aj v prípade integrovaných projektov zaoberajúcich sa riadením kvality ovzdušia, ako aj v prípade integrovaných projektov v rámci podprogramu Ochrana klímy.
2. Mobilizácia iných zdrojov financovania: Ako doplnok k samotnému integrovanému projektu a ku konkrétnemu spolufinancovaniu požadovanému podľa nariadenia o programe LIFE [článok 20 ods. 1 písm. a) a c)] sa na vykonávanie zamýšľaného plánu alebo stratégie Únie mobilizuje aspoň jeden ďalší príslušný úniový, vnútroštátny alebo súkromný zdroj financovania.
3. Zapojenie kľúčových zainteresovaných strán: Do vykonávania zamýšľaného plánu alebo stratégie Únie sa zapoja kľúčové zainteresované strany.

i) Osobitné kritérium oprávnenosti pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie

Integrovaný projekt nie je oprávnený, ak jeho cieľom nie je vykonávanie jedného z týchto plánov alebo stratégií v oblasti životného prostredia vyžadovaných konkrétnymi právnymi predpismi Únie v oblasti životného prostredia vypracovaných podľa iných aktov Únie alebo vypracovaných orgánmi členských štátov:

- a) prioritné akčné rámce podľa článku 8 smernice o biotopoch, ktorých súčasťou môžu byť opatrenia zelenej infraštruktúry, ktoré prispievajú k cezhraničnej súdržnosti sústavy Natura 2000;

- b) programy odpadového hospodárstva podľa článku 28 rámcovej smernice o odpade;
- c) plány vodohospodárskeho manažmentu povodia podľa prílohy VII k rámcovej smernici o vode (ďalej len „plány manažmentu povodia“) alebo
- d) plány kvality ovzdušia podľa smernice o kvalite ovzdušia alebo podľa národných programov kontroly znečistenia ovzdušia v súlade so smernicou o národných emisných stropoch.

ii) Osobitné kritérium oprávnenosti pre projekty v rámci podprogramu Ochrana klímy

Integrovaný projekt si musí klásť za cieľ vykonávať jeden z týchto plánov alebo stratégií v oblasti klímy vyžadovaných konkrétnymi právnymi predpismi Únie v oblasti klímy vypracovaných podľa iných aktov Únie alebo vypracovaných orgánmi členských štátov v jednej z týchto oblastí:

- a) stratégia alebo akčný plán na adaptáciu na vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni;
- b) mestský alebo komunitný akčný plán, ktorý je priekopnícky v oblasti prechodu na nízkouhlíkovú spoločnosť a/alebo spoločnosť odolnú voči zmene klímy;
- c) stratégia na zníženie emisií skleníkových plynov alebo plán prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo špecifické pre vnútroštátnu, regionálnu alebo priemyselnú/odvetvovú úroveň.

b) Kritériá pridelenia

Tieto kritériá pridelenia sa uplatnia len na úplný návrh. Všetky návrhy, ktoré spĺňajú kritériá oprávnenosti (a výberu) sú prijaté na dôkladné vyhodnotenie ich kvality vo fáze pridelenia. Návrh prijatý do tejto fázy získa bodové hodnotenie na základe týchto kritérií pridelenia:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	10	20
2. Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	10	20
Pridaná hodnota EÚ		
Kritériá úspechu/neúspechu		
3. Rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu cieľov	10	20
4. Udržateľnosť (pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos)	8	15
Bonus:		
5. Rozsah a kvalita mobilizácie ďalších finančných prostriedkov, predovšetkým prostriedkov Únie	—	10
6. Synergie [vrátane viacúčelovosti a integrácie/doplňkovosti (max. 8 bodov), zeleného verejného obstarávania (max. 1 bod), environmentálnej značky (max. 1 bod) a využívania výsledkov výskumu financovaného z prostriedkov EÚ (max. 1 bod)]	—	15
— Nadnárodnosť (max. 4 body)		
Celkový počet bodov (na úspešnosť)	50 (*)	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 50.

Tieto kritériá pridelenia sú špecifické alebo obsahujú prvky špecifické pre integrované projekty:

- Pridaná hodnota EÚ: rozsah a kvalita príspevku k dosiahnutiu cieľov

Ohodnotí sa rozsah, v ktorom každý návrh prispieva k jednému alebo viacerým všeobecným a konkrétnym cieľom programu LIFE stanoveným v článkoch 3, 10, 11 a 12 (pre podprogram Životné prostredie) a v článkoch 3, 14, 15 a 16 (pre podprogram Ochrana klímy) nového nariadenia o programe LIFE.

V závislosti od prioritných oblastí, do ktorých projekt spadá, sa skontrolujú tieto osobitné aspekty:

- *Osobitné kritériá pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie*

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním prioritných rámcových programov pre sústavu NATURA 2000:

Musí sa dokázať pridaná hodnota EÚ, pokiaľ ide o príspevok projektu k dosiahnutiu cieľa 1 stratégie EÚ v oblasti biodiverzity a všeobecných cieľov smernice o ochrane biotopov a smernice o ochrane vtáctva, predovšetkým pokiaľ ide o príspevok k zlepšeniu stavu ochrany druhov a typov biotopov európskeho významu (smernica o ochrane biotopov) a/alebo stavu druhov vtáctva (smernica o ochrane vtáctva) a v príslušných prípadoch s osobitným ohľadom na integráciu zelenej infraštruktúry.

- Integrované projekty, ktorými sa vykonávajú plány manažmentu povodia:

Musí sa dokázať pridaná hodnota EÚ, pokiaľ ide o príspevok k dosiahnutiu cieľov rámcovej smernice o vode. Navrhované opatrenia by sa mali zameriavať na významné tlaky ovplyvňujúce schopnosť životného prostredia zadržiavať vodu a používanie opatrení s nízkym vplyvom (napr. zelenej infraštruktúry) na odstránenie znečistenia. Takéto tlaky by sa mali identifikovať v posúdeniach vykonaných členskými štátmi na prípravu plánov vykonávania pre príslušné právne predpisy a politiky EÚ (ako je napríklad rámcová smernica o vode, rámcová smernica o morskej stratégii, smernica o čistení komunálnych odpadových vôd, smernica o pitnej vode, smernica o vode na kúpanie, smernica o povodniach a/alebo plány riadenia sucha).

Projekty by mali byť zamerané na územne rozsiahle (t. j. týkajúce sa čiastkového povodia alebo poriečia) plánovanie a zavádzanie opatrení (napr. riešenia inšpirované prírodou) na zvyšovanie zadržiavania vody v mestských a vidieckych oblastiach, zvyšovanie prenikania, zvyšovanie schopnosti zadržiavať vodu a odstraňovanie znečisťujúcich látok prostredníctvom prírodných alebo „prírodne identických“ procesov. Malo by sa v rámci nich vyvinúť úsilie o dosahovanie synergií na vykonávanie opatrení, ktorými sa zmiernia existujúce hydromorfologické tlaky a zvýši sa biodiverzita a spoločenská hodnota.

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním programov odpadového hospodárstva:

Integrovaný projekt je navrhnutý na podporu vykonávania programov odpadového hospodárstva podľa požiadaviek v článku 28 rámcovej smernice o odpadoch 2008/98/ES a/alebo programov predchádzania vzniku odpadu v zmysle požiadaviek v článku 29 rámcovej smernice o odpadoch.

Ich pridaná hodnota EÚ sa posúdi z hľadiska ich príspevku k vykonávaniu hierarchie odpadového hospodárstva (článok 4 rámcovej smernice o odpadoch), k dosahovaniu cieľov recyklácie podľa článku 11 rámcovej smernice o odpadoch a ďalších cieľov zahrnutých v právnych predpisoch EÚ o odpadoch, ako aj k vykonávaniu potrebných opatrení na podporu týchto cieľov.

- Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním plánov a programov kvality ovzdušia alebo vykonávaním národných programov kontroly znečistenia ovzdušia:

Integrovaný projekt je navrhnutý na podporu vykonávania a monitorovania miestnych a regionálnych plánov kvality ovzdušia, ako sú definované v smernici 2008/50/ES. Ak sú projekty založené na miestnych plánoch kvality ovzdušia, mali by zahŕňať koordináciu a spoluprácu aspoň medzi piatimi mestami s takýmito plánmi. Ak sú založené na regionálnom pláne kvality ovzdušia, mali by zahŕňať koordináciu a spoluprácu medzi miestnymi správami a regionálnou správou. Uprednostnia sa územne rozsiahle projekty a/alebo projekty, ktorými sa zabezpečuje súlad s národnými programami kontroly znečistenia ovzdušia podľa smernice (EÚ) 2016/2284.

Projekty môžu takisto vzniknúť hlavne na vykonávanie národných programov kontroly znečistenia ovzdušia podľa smernice (EÚ) 2016/2284. Integrovaný projekt je určený na podporu rozvoja, vykonávania a monitorovania národných programov kontroly znečistenia ovzdušia, ako sa vymedzuje v článku 6 smernice (EÚ) 2016/2284.

Pridaná hodnota EÚ týkajúca sa integrovaných projektov pre národné programy kontroly znečistenia ovzdušia členských štátov sa posúdi na základe a) toho, aký je stupeň pravdepodobnosti, že národné zdroje

emisii ovplyvnia kvalitu ovzdušia na ich územiach a v susedných členských štátoch, vo vhodných prípadoch pomocou údajov a metódik vypracovaných v rámci Európskeho programu pre monitorovanie a vyhodnocovanie (EMEP) na základe protokolu k dohovoru LRTAP o dlhodobom financovaní Programu spolupráce pre monitorovanie a vyhodnocovanie diaľkového šírenia látok znečisťujúcich ovzdušie v Európe; b) toho, aby sa v národných programoch kontroly znečistenia ovzdušia zohľadnila potreba znížiť emisie látok znečisťujúcich ovzdušie na účely dosiahnutia súladu s cieľmi kvality ovzdušia na ich územiach a v prípade potreby aj v susedných členských štátoch; c) určenia opatrení na zníženie emisií sadzí za prioritné pri prijímaní opatrení na dosiahnutie ich národných záväzkov znižovania emisií jemných tuhých častíc; d) zabezpečenia koherentnosti s inými relevantnými plánmi a programami vytvorenými na základe požiadaviek stanovených v právnych predpisoch na národnej úrovni alebo na úrovni Únie, predovšetkým s plánmi kvality ovzdušia podľa smernice 2008/50/ES.

— *Osobitné kritériá pre projekty podprogramu Ochrana klímy*

— Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním stratégií a plánov na zmiernenie zmeny klímy:

Týmto typom integrovaných projektov sa podporuje vykonávanie stratégií alebo plánov na zmiernenie emisií skleníkových plynov alebo plánov prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo a zahŕňa konkrétne obce alebo regióny (napr. oznámené v globálnom Dohovore primátorov a starostov), priemyselné alebo poľnohospodárske (na základe analýzy využívania pôdy na regionálnej úrovni, ako aj sociálneho a hospodárskeho kontextu) odvetvia alebo iné hospodárske odvetvia zavádzaním prístupov založených na technológiách a službách udržateľným a inovačným spôsobom. Súčasťou príspevku integrovaných projektov k vykonávaniu a tvorbe politiky a právnych predpisov Únie v oblasti zmiernenia zmeny klímy by mohol byť systém EÚ na obchodovanie s emisiami, rozhodnutie o spoločnom úsilí v prípade odvetví, ktoré nepatria do systému EÚ na obchodovanie s emisiami, smernica o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov alebo nariadenie o fluórovaných skleníkových plynoch. Integrovaný plán môže byť doplnený o potrebné investície do infraštruktúry alebo o rozvoj a nasadenie inovačných technológií a služieb v mestách, regiónoch a/alebo obciach podporených prostredníctvom iných príslušných programov financovania Únie, ktoré sú takisto uvedené v stratégii alebo pláne. Ich pridaná hodnota EÚ sa posúdi vzhľadom na príspevok integrovaného projektu k zníženiu emisií skleníkových plynov, úroveň preniknutia do iných politík, priame zapojenie širokej škály zainteresovaných strán a rozsah, v ktorom integrovaný projekt predstavuje operačnú časť stratégie alebo plánu.

— Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním stratégií a plánov na adaptáciu na zmenu klímy:

Tento typ integrovaného projektu je navrhnutý na vykonávanie stratégií alebo plánov na adaptáciu na zmenu klímy, ktoré sa zaoberajú osobitnými miestami zraniteľnými v dôsledku zmeny klímy (ako sú napr. pobrežné oblasti, oblasti náchylné na výskyt sucha alebo povodní) alebo zraniteľnými odvetviami (napr. voda, poľnohospodárstvo či lesné hospodárstvo, verejné zdravie), v príslušných prípadoch s použitím ekosystémových prístupov. Ústrednou témou adaptačných projektov by mali byť synergie s inými politikami v oblasti životného prostredia a klímy, napríklad by sa vo všetkých relevantných prípadoch mali podporovať synergie medzi adaptáciou na zmenu klímy, znižovaním rizík katastrof, biodiverzitou a vodným hospodárstvom. Pridaná hodnota EÚ sa posúdi aj vzhľadom na príspevok integrovaného projektu k dosahovaniu cieľov odolnosti voči zmene klímy, úroveň preniknutia do iných odvetví a zapojenie širokého okruhu zainteresovaných strán.

— Integrované projekty zaoberajúce sa vykonávaním mestských akčných plánov v oblasti klímy:

Tento typ integrovaných projektov je určený na vykonávanie mestských akčných plánov na prechod na nízkouhlíkovú spoločnosť, ktorá je odolná voči zmene klímy, napríklad v rámci Globálneho dohovoru primátorov a starostov o klíme a energetike. Relevantné sú príspevky na zlepšenie správy, zvyšovanie informovanosti a budovanie kapacít a uplatňovanie opatrení v oblasti zmeny klímy v rozličných oblastiach politiky. Podporovať treba rozsiahle projekty týkajúce sa viacerých miest.

— Pridaná hodnota EÚ: Rozsah a kvalita mobilizácie ďalších finančných prostriedkov, predovšetkým prostriedkov Únie: Kvalita koordinácie s ďalšími mechanizmami financovania a úroveň mobilizácie ďalších finančných prostriedkov dopĺňajúcich predpokladané prostriedky programu LIFE (nad rámec minimálneho podielu potrebného na oprávnenosť), ako aj pravdepodobnosť ich skutočnej mobilizácie a ich funkčná väzba na plán, ktorý sa má vykonávať, určia, či integrovaný projekt získava dodatočné body podľa tohto kritéria. Integrované projekty, ktoré pravdepodobne mobilizujú finančné prostriedky Únie s funkčnou väzbou na plán, ktorý sa má vykonávať, a v ktorých sa stanovuje vyhovujúci mechanizmus koordinácie, získajú viac bodov.

— Pridaná hodnota EÚ: synergie (vrátane viacúčelovosti, doplnkovosti, integrácie, zeleného verejného obstarávania, environmentálnej značky, využívania): Návrhy integrovaných projektov budú musieť obsahovať vysokokvalitné viacúčelové mechanizmy realizácie (napr. zamerané na prínosy pre životné prostredie a klímu a na budovanie

kapacít), ktoré umožnia dosiahnuť výsledky v ďalších oblastiach politiky ⁽¹⁾. Mali by zlepšiť aj doplnkovosť s týmito politikami a integrovať do nich ciele v oblasti životného prostredia a ochrany klímy. Pokiaľ ide o „tradičné“ projekty, za záväzok uplatňovať zelené verejné obstarávanie ⁽²⁾ a/alebo uprednostňovanie výrobkov a/alebo služieb s uznávanými systémami udeľovania environmentálnej značky, ako je napríklad environmentálna značka EÚ ⁽³⁾, prostredníctvom jasného mechanizmu realizácie sa pridelí po jednom bonusovom bode.

Využívanie výsledkov výskumných a inovačných projektov týkajúcich sa životného prostredia a klímy financovaných programom Horizont 2020 alebo predchádzajúcimi programami si takisto zasluhuje dodatočný bonusový bod, ak existuje dostatočný dôkaz pridanej hodnoty tohto využívania pre projekt.

5.1.3. Projekty technickej pomoci podľa článku 18 písm. e) nariadenia o programe LIFE

Projekty technickej pomoci sú projekty, ktoré formou grantov na opatrenia poskytujú finančnú podporu s cieľom pomôcť žiadateľom v príprave integrovaných projektov. Na projekty technickej pomoci sa môže poskytnúť maximálne 1 % ročného rozpočtu prideleného na integrované projekty. Maximálny príspevok EÚ na jeden projekt technickej pomoci je stanovený na 100 000 EUR.

5.1.3.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Pri výbere projektov technickej pomoci sa v prípade obidvoch podprogramov bude postupovať podľa rovnakej technickej metodiky. Použije sa prístup zrýchleného konania.

Postup výberu projektov bude usporiadaný takto:

— Hodnotenie návrhov

Výkonná agentúra overí súlad každého návrhu s kritériami oprávnenosti a výberu a vyhodnotí návrhy vzhľadom na kritériá pridelenia.

— Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhnu úspešné projekty, ktoré sa budú financovať v rámci dostupného rozpočtu. Vytvorí sa rezervný zoznam s najlepšie umiestnenými projektmi, ktoré nie je možné financovať vzhľadom na dostupný rozpočet. Rezervný zoznam bude zahŕňať ďalších 20 % dostupného rozpočtu na program LIFE.

— Podpis dohody o grante

5.1.3.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto hlavné konkrétne kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Návrh na projekt technickej pomoci postúpi na vyhodnotenie z hľadiska kritérií pridelenia, len ak:

— účelom návrhu projektu je príprava budúceho návrhu integrovaného projektu.

⁽¹⁾ Predovšetkým morské prostredie v súlade s cieľmi smernice 2008/56/ES.

⁽²⁾ Informácie o zelenom verejnom obstarávaní sa nachádzajú na adrese: http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm, a najmä na adresách http://ec.europa.eu/environment/gpp/buying_handbook_en.htm a http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

⁽³⁾ <http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/eu-ecolabel-products-and-services.html>

b) Kritériá pridelenia

Prínos všetkých oprávnených návrhov sa vyhodnotí a oboduje podľa kritérií pridelenia a bodovacieho systému:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
1. Technická súdržnosť a kvalita	30	60
2. Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	20	40
Celkový počet bodov (na úspešnosť)	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

— **Technická súdržnosť a kvalita**

Zrozumiteľnosť, súdržnosť a realizovateľnosť návrhu sa vyhodnotí z hľadiska cieľov a očakávaných výsledkov projektu. Zohľadní sa povaha a rozsah budúceho integrovaného projektu.

— **Finančná súdržnosť a kvalita**

Zhodnotí sa navrhovaný rozpočet a jeho súlad s navrhovanými opatreniami a príslušnými pravidlami, ako aj nákladová účinnosť navrhovaného prístupu. Posúdi sa aj výhodnosť pomeru medzi kvalitou návrhu a jeho cenou.

5.1.4. *Projekty budovania kapacít podľa článku 18 písm. f) nariadenia o programe LIFE*

Projekty budovania kapacít poskytujú finančnú podporu činnostiam potrebným na vybudovanie kapacity členských štátov vrátane národných alebo regionálnych kontaktných miest pre LIFE, a to s cieľom umožniť členským štátom účinnejšie sa zúčastňovať na programe LIFE.

Zásahy môžu okrem iného zahŕňať:

- prijímanie nových zamestnancov a odbornú prípravu pre národné alebo regionálne kontaktné miesta pre LIFE,
- uľahčovanie výmeny skúseností a najlepších postupov, ako aj podporu šírenia a využívania výsledkov projektov v rámci programu LIFE,
- prístupy založené na princípe „školenia pre školiteľov“,
- programy výmeny a vysielania pracovníkov medzi orgánmi verejnej moci v členských štátoch, najmä činnosti zamerané na výmenu špičkových pracovníkov.

Medzi zásahmi stanovenými v pláne budovania kapacít môže byť získavanie odborníkov na *ad hoc* riešenie nedostatkov kapacít v technickej oblasti a v oblasti spracovania, nesmú však zahŕňať získavanie odborníkov, ktorých prvou úlohou je vypracúvanie návrhov, ktoré sa majú predkladať v rámci každoročných výziev na predkladanie návrhov.

5.1.4.1. *Technická metodika postupu výberu projektov*

Žiadosti na projekty budovania kapacít sa vyhodnotia v zrýchlenom konaní. Vzhľadom na to, že podľa článku 19 ods. 8 možno projekty budovania kapacít prideliť len vopred určenému počtu členských štátov a financovať možno len jeden projekt na členský štát, prijaté žiadosti si nekonkurujú. Žiadosti preto možno predkladať priebežne od dátumu zverejnenia výzvy na predkladanie návrhov na granty na opatrenia podľa programu LIFE v roku 2018, ktorá bude obsahovať aj podklady na podávanie žiadostí na projekty budovania kapacít. Žiadosti na obdobie financovania 2018 – 2020 sa posúdia len v prípade ich podania pred ukončením prvého štvrťroka 2019.

Žiadosti sa posúdia z hľadiska splňania kritérií oprávnenosti a limitov pridelenia uvedených ďalej.

Granty sa podpisujú po úspešnom završení procesu hodnotenia a úprav.

5.1.4.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Žiadosť musí spĺňať tieto kritériá oprávnenosti:

- Žiadateľom je **členský štát**, pre ktorý platí, že:
 - HDP na obyvateľa v roku 2012 neprekročil 105 % priemeru Únie,
 - priemerná miera čerpania indikatívnych národných alokácií za roky 2014, 2015 a 2016 zo strany členského štátu, ako sa uvádza v článku 19 ods. 5 nariadenia o programe LIFE, je nižšia ako 70 %, a
 - priemerná miera čerpania indikatívnych národných alokácií za roky 2014, 2015 a 2016 zo strany členského štátu sa zvýšila v porovnaní s priemernou mierou čerpania za roky 2010, 2011 a 2012.
- Ak bol členskému štátu vo viacročnom pracovnom programe na roky 2014 – 2017 pridelený projekt budovania kapacít, tento projekt sa musí dokončiť ešte pred počiatočným dátumom druhého projektu budovania kapacít.
- Žiadosť obsahuje **plán budovania kapacít**, v ktorom sa členský štát **zaväzuje**, že:
 - zachová zdroje určené na program LIFE vrátane počtu zamestnancov na úrovniach, ktoré nie sú nižšie, než boli úrovne v roku 2012, a to počas celého obdobia trvania tohto viacročného pracovného programu,
 - v prípade, že bol členskému štátu pridelený projekt budovania kapacít v rámci viacročného pracovného programu na roky 2014 – 2017, zachová zdroje vyčlenené na predchádzajúci projekt budovania kapacít vrátane počtu zamestnancov, a to počas celého obdobia trvania viacročného pracovného programu na roky 2018 – 2020.

b) Kritériá pridelenia

- **Technická súdržnosť a kvalita** v projektoch budovania kapacít sa vzťahuje na navrhované zásahy s cieľom rozvíjať schopnosť členského štátu predkladať úspešné žiadosti o financovanie pre projekty v rámci podprogramu Životné prostredie a podprogramu Ochrana klímy.

Prínos všetkých oprávnených návrhov sa vyhodnotí a oboduje podľa kritérií pridelenia a bodovacieho systému:

Kritériá pridelenia	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita	15	30
Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	10	20
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k identifikovaným nedostatkom, ktoré viedli k nízkej účasti členského štátu na výzvach v programe LIFE v rokoch 2014 – 2016	15	30
Prezentovanie očakávaného zlepšenia schopnosti podporovať integráciu, doplnkovosť, synergie a opakovateľnosť programu LIFE v politikách, hospodárskych činnostiach a ďalších programoch	10	20
Celkový počet bodov (na úspešnosť)	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.1.5. Prípravné projekty podľa článku 18 písm. g) nariadenia o programe LIFE

Prípravné projekty riešia osobitné potreby týkajúce sa tvorby a vykonávania politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy.

5.1.5.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Komisia raz ročne vytvorí zoznam osobitných potrieb týkajúcich sa tvorby a vykonávania politiky a právnych predpisov Únie v oblasti životného prostredia a klímy, ktoré je potrebné riešiť v nasledujúcich rokoch, a určí spomedzi nich potreby, ktoré by sa mohli riešiť formou prípravných projektov.

Pred spustením každoročnej výzvy na predkladanie návrhov členské štáty dostanú návrh zoznamu osobitných potrieb, ktoré by sa mohli riešiť formou prípravných projektov, a vyzvú sa, aby predložili pripomienky. Na základe týchto pripomienok sa zostaví konečný zoznam.

Komisia určí osobitné kritériá výberu a pridelenia pre takto identifikované projekty, trvanie projektu a orientačný rozpočet na každý projekt.

Postup výberu projektov bude usporiadaný takto:

— Hodnotenie návrhov

Komisia overí súlad každého návrhu s kritériami oprávnenosti a výberu a vyhodnotí návrhy vzhľadom na kritériá pridelenia.

— Príprava konečného zoznamu projektov na financovanie a rezervného zoznamu

Po fáze posúdenia sa navrhnu úspešné projekty, ktoré sa budú financovať v rámci dostupného rozpočtu. Ak je to vhodné, možno vytvoriť rezervný zoznam.

— Podpis dohody o grante

5.1.5.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

Uplatnia sa tieto kritériá oprávnenosti a pridelenia:

a) Kritériá oprávnenosti

Pri každej výzve sa určia osobitné kritériá oprávnenosti a výberu, ktoré budú založené na osobitných potrebách, ktoré sa majú riešiť v prípravných projektoch určených Komisiou v spolupráci s členskými štátmi.

b) Kritériá pridelenia

Prípravné projekty sa pridelia právnickým osobám, ktorých predložený návrh získa viac bodov ako minimálny počet na úspešnosť a dosiahne najvyšší počet bodov z hľadiska týchto kritérií:

Kritériá	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita návrhu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	22	45
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	15	30
Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	12	25
Celkový počet bodov (na úspešnosť)	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

5.1.6. Projekty potrebné na účely dosiahnutia všeobecných cieľov stanovených v článku 3 nariadenia o programe LIFE

Ďalšie projekty (pilotné, demonštračné alebo iné) by sa mohli financovať podľa článku 190 pravidiel uplatňovania nariadenia o rozpočtových pravidlách alebo spustením osobitnej výzvy na predkladanie návrhov na základe kritérií opísaných ďalej. Napríklad granty zamerané na zložité projekty, ktorými sa realizuje obehové hospodárstvo v celých hodnotových reťazcoch alebo prostredníctvom priemyselnej symbiôzy, by sa mohli financovať po konkrétnej výzve z rozpočtu na granty na opatrenia v oblasti životného prostredia a efektívneho využívania zdrojov⁽¹⁾ alebo na podporu financovateľných projektov, ktoré by viedli k financovaniu z nástroja na financovanie prírodného kapitálu alebo by tento zdroj dopĺňali. Podpora by sa mohla poskytovať aj na rozvíjanie návrhov projektov, kým budú dostatočne zrelé na to, aby prilákali verejný a súkromný investičný kapitál. Podpora by sa mohla poskytnúť predovšetkým na inovačné, prelomové alebo neobvyklé investičné návrhy v každej z prioritných oblastí podľa nariadenia o programe LIFE.

5.1.6.1. Technická metodika postupu výberu projektov

Ak Komisia identifikuje potrebu osobitného *ad hoc* projektu na účely dosiahnutia všeobecných cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE, môže zverejniť výzvu na predkladanie návrhov.

5.1.6.2. Kritériá oprávnenosti a pridelenia

a) Kritériá oprávnenosti

Ďalšie projekty:

- **prispievajú k dosahovaniu** jedného alebo viacerých **všeobecných** cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE a **príslušných konkrétnych cieľov** uvedených v článkoch 10 až 12 a 14 až 16 nariadenia o programe LIFE,
- **patria do rozsahu prioritnej oblasti** podprogramu programu LIFE stanoveného v článkoch 9 a 13 nariadenia o programe LIFE, v rámci ktorej bol návrh projektu predložený. Zahrnuté sú tu projekty zamerané na zložité opatrenia, ktorými sa realizuje obehové hospodárstvo v celých hodnotových reťazcoch alebo prostredníctvom priemyselnej symbiôzy. Konkrétna výzva na projekty technickej pomoci v rámci príprav na obehové hospodárstvo sa zverejní a bude financovať z rozpočtu na granty na opatrenia v oblasti životného prostredia a efektívneho využívania zdrojov v maximálnej výške 1 milión EUR ročne.

b) Kritériá pridelenia

Ďalšie projekty sa pridelia právnickým osobám, ktorých predložený návrh získa viac bodov ako minimálny počet na úspešnosť a dosiahne najvyšší počet bodov z hľadiska týchto kritérií:

Kritériá	Minimálny počet bodov na úspešnosť (*)	Maximálny počet bodov
Technická súdržnosť a kvalita návrhu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	30	50
Finančná súdržnosť a kvalita (vrátane najvýhodnejšieho pomeru medzi kvalitou a cenou)	20	30
Komplexnosť prístupu vo vzťahu k riešeným osobitným potrebám	—	10
Synergie (pozri tradičné projekty)	—	10
Celkový počet bodov (na úspešnosť)	55	100

(*) Návrh projektu musí dosiahnuť aspoň minimálny počet bodov na úspešnosť za každé kritérium pridelenia a takisto súčet bodov za kritériá, pre ktoré je daný minimálny počet bodov, musí byť minimálne 55.

(1) Zo štúdií vyplýva, že na ekologické investície je investičný kapitál ľahko dostupný z rôznych zdrojov, ale neexistuje dostatok riadne pripravených („financovateľných“) návrhov. Tento nedostatok sa má napraviť prostredníctvom konkrétnej výzvy určenej tvorcom (potenciálne) ekonomicky životaschopných projektov, ktoré majú potenciál významne pôsobiť na životné prostredie alebo klímu, čo je potrebné na dosiahnutie všeobecných cieľov stanovených v článku 3 nariadenia o programe LIFE.

5.2. Granty na prevádzku

V článku 21 nariadenia o programe LIFE sa stanovuje podpora na pokrytie niektorých prevádzkových a administratívnych nákladov neziskových subjektov, ktoré sledujú cieľ všeobecného záujmu Únie, pôsobia najmä v oblasti životného prostredia alebo ochrany klímy a sú zapojené do tvorby, vykonávania a presadzovania politiky a právnych predpisov Únie.

Systém dvojročných rámcových dohôd o partnerstve pre granty na prevádzku zavedený vo viacročnom pracovnom programe na roky 2014 – 2017 sa zachová s cieľom zabezpečiť rovnováhu medzi potrebou istoty a stability príjemcov a určitou úrovňou konkurencie medzi neziskovými subjektmi. V tomto rámci sa v roku 2018 usporiada obmedzená výzva na predkladanie návrhov. Táto výzva bude určená iba tým MVO, ktoré boli vybraté na podpis rámcových dohôd o partnerstve v súvislosti s výzvou na rámcové dohody o partnerstve v roku 2017 (identifikátor výzvy: LIFE-NGO-FPA-EASME-2017).

V roku 2019 sa vytvorí nová výzva na predkladanie návrhov pre rámcové dohody o partnerstve s cieľom vybrať, ktorým mimovládny organizáciám sa prideli grant na prevádzku, ktorý sa bude vzťahovať na ich rozpočtové roky 2020 a 2021. Nasledovať budú dve obmedzené výzvy s cieľom podpísať konkrétne dohody o grante s partnermi na základe rámcových dohôd o partnerstve.

Granty na prevádzku mimo výzvy na predkladanie návrhov sa môžu prideliť v riadne odôvodnených výnimočných prípadoch definovaných v článku 190 delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 1268/2012⁽¹⁾, predovšetkým keď charakter príjemcu nedáva žiadnu inú možnosť alebo keď je príjemca ako taký určený na právnom základe.

Návrhy sa skontrolujú z hľadiska súladu s kritériami oprávnenosti a výberu. Návrhy, ktoré spĺňajú tieto kritériá a požiadavky na celkovú relevantnosť a kvalitu, sa posúdia z hľadiska kritérií pridelenia. Na základe týchto kritérií sa pridelia body a bude sa vyžadovať minimálna úroveň kvality. Konečné rozhodnutie o pridelení sa prijme na základe výsledkov procesu hodnotenia.

5.2.1. Kritériá výberu pre granty na prevádzku

Pomocou kritérií výberu sa posúdi finančná a prevádzková spôsobilosť žiadateľa dokončiť navrhovaný pracovný program.

Žiadatelia budú vybrať len v prípade, ak na základe osobitných podporných dokumentov týkajúcich sa ich výkonnosti počas dvoch predchádzajúcich rokov môžu preukázať svoju:

- **prevádzkovú spôsobilosť** – žiadateľ musí mať odborné spôsobilosti a kvalifikácie požadované na dokončenie navrhovaného pracovného programu a
- **finančnú spôsobilosť** – žiadateľ musí mať stabilné a dostatočné zdroje financovania, ktoré mu umožnia vykonávať jeho činnosť počas celého roka, na ktorý je grant pridelený, a podieľať sa na jeho financovaní.

Za určitých výnimočných okolností, predovšetkým v prípade vytvorenia novej siete skúsenými organizáciami, môže výkonná agentúra udeliť výnimku z požiadavky poskytnutia podporných dokumentov za predchádzajúce dva roky.

5.2.2. Kritériá pridelenia pre granty na prevádzku

5.2.2.1. Granty na prevádzku/rámcové dohody o partnerstve pre mimovládne organizácie (MVO)

V článku 12 písm. d) a článku 16 písm. d) nariadenia o programe LIFE sa uvádza konkrétny cieľ pre príslušné prioritné oblasti týkajúce sa správy a informovania, a to podporovať lepšiu správu v oblasti životného prostredia a klímy prostredníctvom intenzívnejšieho zapojenia zainteresovaných strán vrátane mimovládnych organizácií do konzultácií o politike a jej politiky.

Na výber príjemcov rámcových dohôd s partnermi sa použijú tieto kritériá pridelenia:

1. Relevantnosť politik: Relevantnosť strategického plánu MVO pre politiky Únie v oblasti životného prostredia a klímy.

⁽¹⁾ Delegované nariadenie Komisie (EÚ) č. 1268/2012 z 29. októbra 2012 o pravidlách uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ, Euratom) č. 966/2012 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Únie (Ú. v. EÚ L 362, 31.12.2012, s. 1).

2. Formovanie politík EÚ: Príspevok MVO k formovaniu, rozvoju alebo aktualizácii politík Únie v oblasti životného prostredia a/alebo klímy.
3. Vykonávanie politík EÚ: Príspevok MVO k vykonávaniu a presadzovaniu politík Únie v oblasti životného prostredia a/alebo klímy.
4. Funkcia snímania: Relevantnosť pri riešení nových a vznikajúcich problémov súvisiacich so životným prostredím a klímou.
5. Organizačný rozvoj: potenciál rozvoja s cieľom stať sa efektívnejšou zainteresovanou stranou v politickom procese Únie.

Organizácie vybrané ako rámcoví partneri sa vyzývajú, aby každoročne predkladali svoj pracovný program, ktorý sa bude analyzovať z hľadiska pridelenia osobitného ročného grantu na prevádzku.

Na pridelenie osobitných ročných grantov na prevádzku podľa rámcových dohôd o partnerstve sa použijú tieto kritériá:

1. súlad pracovného programu s cieľmi a charakterom činností určenými v rámcovej dohode o partnerstve;
2. technická súdržnosť a kvalita pracovného programu;
3. súdržnosť medzi pracovným programom a navrhovaným rozpočtom vrátane efektívneho využívania zdrojov.

5.2.2.2. Ďalšie granty na prevádzku

Ďalšie granty na prevádzku, a to aj po podpísaní rámcových dohôd o partnerstve, sa neziskovým subjektom, ktoré sledujú cieľ všeobecného záujmu Únie alebo ktoré sledujú cieľ, ktorý je súčasťou politiky v oblasti životného prostredia a/alebo ochrany klímy a ktorý ju podporuje, pridelia na základe týchto kritérií pridelenia:

1. relevantnosť pracovného programu v súvislosti s cieľmi nariadenia o programe LIFE a v príslušných prípadoch s tematickými prioritami a projektovými témami;
2. realizovateľnosť a vnútorná súdržnosť pracovného programu;
3. nákladová účinnosť navrhovaných činností.

5.3. Finančné nástroje

Financovanie v zmysle článku 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE sa plánuje v prípade týchto dvoch pilotných finančných nástrojov na účely dosiahnutia všeobecných cieľov uvedených v článku 3 nariadenia o programe LIFE:

- Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (*Natural Capital Financing Facility*, NCF) – finančný nástroj, ktorého pilotná prevádzka funguje v rámci oboch podprogramov s cieľom otestovať a demonštrovať inovačné prístupy k financovaniu pre projekty podporujúce ochranu prírodného kapitálu v prioritných oblastiach „príroda a biodiverzita“ a „adaptácia na zmenu klímy“;
- nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (*Private Financing for Energy Efficiency*, PF4EE) – pilotný finančný nástroj v rámci podprogramu Ochrana klímy. Nástroj PF4EE, ako sa ukázalo v období 2014 – 2017, poskytuje nový a účinný prístup k riešeniu obmedzeného prístupu k primeranému a cenovo dostupnému komerčnému financovaniu investícií do energetickej efektívnosti, na ktoré sa zameriavajú vnútroštátne priority.

Ustanovenia o finančných nástrojoch podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách, najmä jeho článkov 139 a 140, sú splnené, ako sa uvádza v ďalších odsekoch.

Finančné nástroje na podporu projektov môžu mať akúkoľvek formu uvedenú v hlave VIII nariadenia (EÚ, Euratom) č. 966/2012 a vykonávajú sa v súlade s touto hlavou. Môžu sa kombinovať navzájom, ako aj s grantmi financovanými z rozpočtu Únie.

Podľa článku 140 ods. 6 anuity vrátane kapitálových splátok, prostriedkov uvoľnených zo záruk a splátok istín úverov predstavujú vnútorné pripísané príjmy a použijú sa v rámci toho istého finančného nástroja počas obdobia nepresahujúceho obdobie na zaviazanie rozpočtových prostriedkov plus dva roky.

Hodnotenie v polovici trvania sa uskutočnilo po menej než dvoch rokoch skutočného vykonávania oboch finančných nástrojov a z týchto hodnotení možno pre finančné nástroje vyvodiť len predbežné závery, lebo predstavujú nový spôsob financovania v rámci programu LIFE. Tieto závery sa zohľadňujú pri vykonávaní uvedených dvoch finančných nástrojov v rokoch 2018 – 2020. Konkrétne:

- v prípade nástroja na financovanie prírodného kapitálu sa vynakladá úsilie na zlepšenie pomoci poskytovanej potenciálnym prijímateľom na vypracovanie zdôvodnenia ich projektov, pričom sa súdi, že finančné prostriedky pridelené počas prvého viacročného pracovného programu sú dostatočné aj na obdobie viacročného pracovného programu na roku 2018 – 2020,

- v prípade PF4EE sa rozhodlo, že pilotná fáza bude pokračovať a že sa s prihliadnutím na zaznamenaný vysoký dopyt zvýšia dostupné finančné prostriedky o 75 miliónov EUR. Komisia aspoň raz ročne predloží správu výboru pre program LIFE, pričom v prípade potreby sa môžu zvolať *ad hoc* stretnutia.

5.3.1. Nástroj na financovanie prírodného kapitálu (NCFE)

5.3.1.1. Prínos pre ciele programu LIFE

Finančný nástroj prispieva k plneniu cieľov programu LIFE predovšetkým v prioritnej oblasti „príroda a biodiverzita“ v rámci podprogramu Životné prostredie a prioritnej oblasti „adaptácia na zmenu klímy“ v rámci podprogramu Ochrana klímy financovaním počiatkových investičných a prevádzkových nákladov pilotných projektov na tvorbu výnosov alebo úsporu nákladov, ktoré podporujú ochranu, obnovenie, riadenie a rozvoj prírodného kapitálu na dosiahnutie prínosov pre biodiverzitu a adaptáciu vrátane ekosystémových riešení problémov týkajúcich sa krajiny, pôdy, lesného hospodárstva, poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a odpadu. Nástroj NCFE, ktorý bol spustený v roku 2015, je politický nástroj určený pre inovačné pilotné projekty. Ako sa uvádza vo viacročnom pracovnom programe na roky 2014 – 2017, nástroj ponúka potenciál zlepšenia nákladovej účinnosti programu LIFE prostredníctvom pákového efektu a doplnkovosti. Prispieva k budovaniu dlhodobejšej kapacity v inovačnej a udržateľnej komerčnej finančnej činnosti. Nástroj NCFE dopĺňa a podporuje politické ciele členských štátov v oblasti biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy.

Konkrétnejšie:

- Pokiaľ ide o prírodu a biodiverzitu, nástroj NCFE prispieva k vykonávaniu politiky a právnych predpisov Únie v oblasti biodiverzity vrátane stratégie Únie v oblasti biodiverzity do roku 2020 a smerníc 2009/147/ES a 92/43/EHS, najmä prostredníctvom uplatňovania, vývoja a testovania projektov a demonštrácie ich životaschopnosti. Takisto podporuje ďalší rozvoj, realizáciu a riadenie sústavy Natura 2000 zriadenej na základe článku 3 smernice 92/43/EHS a zvyšuje jej odolnosť prostredníctvom ochrany a obnovy ekosystémov aj mimo tejto sústavy. Niektoré typy projektov sa však v oblastiach sústavy Natura 2000 nemusia dať uplatňovať⁽¹⁾.
- Pokiaľ ide o adaptáciu na zmenu klímy, nástroj NCFE prispieva k vykonávaniu politiky Únie v oblasti adaptácie najmä prostredníctvom tvorby, testovania a demonštrácie prístupov v oblasti adaptácie na zmenu klímy založených na ekosystémoch. Takisto prispieva k vývoju a demonštrácii inovačných technológií, systémov, metód a nástrojov na adaptáciu na zmenu klímy, ktoré sú vhodné na zopakovanie, prenos alebo širšie uplatňovanie.

5.3.1.2. Súčasný stav nástroja NCFE

Nástroj NCFE vykonáva Európska investičná banka na základe dohody o delegovaní uzatvorenej s Komisiou. Počas pilotnej fázy, ktorá sa začala v rámci viacročného pracovného programu LIFE na roky 2014 – 2017 a ktorá bude pokračovať až do roku 2020, sa očakáva, že v rámci nástroja NCFE sa vykoná 9 – 12 operácií. Finančné prostriedky vyčlenené na nástroj NCFE na roky 2014 – 2017 podľa odhadov vystačia na celé obdobie programu LIFE. Komisia sa s EIB dohodla na predĺžení obdobia vykonávania do konca roku 2021.

Vo februári 2017 sa v prípade jednej operácie skončili rokovania a bola podpísaná a v prípade ďalšej sa jej uzatvorenie takisto očakáva v priebehu tohto roku. Európska investičná banka naďalej rozvíja súbor oprávnených operácií.

5.3.1.3. Štruktúra finančného nástroja

Vykonávaním finančného nástroja je poverená Európska investičná banka (EIB) formou nepriameho hospodárenia.

Nástroj NCFE je kombináciou priameho a nepriameho financovania projektov prostredníctvom úverových a majetkových zdrojov a rámca záruk. K dispozícii je technický nástroj, prostredníctvom ktorého sa zabezpečí, že projekty dosiahnu dostatočný stupeň zrelosti na financovanie.

Európska komisia poskytla 50 miliónov EUR na mechanizmus rozdelenia rizika a 10 miliónov EUR na nástroj technickej podpory. Na tomto základe EIB investuje až 125 miliónov EUR prostredníctvom úverov, záruk za úvery

⁽¹⁾ Kým projekty zamerané na kompenzáciu škôd spôsobených lokalitám sústavy Natura 2000 podľa článku 6 ods. 4 smernice o ochrane biotopov nie sú oprávnené na financovanie v rámci nástroja NCFE, opatrenia na kompenzáciu škôd inde sa môžu uskutočniť v lokalitách sústavy Natura 2000 alebo inými spôsobmi, ktoré prispievajú k súdržnosti sústavy a ktoré sú v rámci nástroja NCFE oprávnené.

a kapitálových investícií. Úvery sa môžu poskytovať buď priamo konečným príjemcom na financovanie investícií a prevádzkových nákladov, alebo nepriamo prostredníctvom sprostredkovateľov, ktorí potom financujú portfólio úverov. Záručky za úvery sa môžu poskytovať sprostredkovateľom. Kapitálové investície sa môžu použiť na investovanie do fondov, ktoré spravujú sprostredkovatelia. Tieto možnosti sa dajú kombinovať s grantmi na opatrenia v rámci tematických priorít alebo s podporou z iných zdrojov.

Nástroj zahŕňa mechanizmus rozdelenia rizika s EIB, lebo projekty podporované nástrojom NCFE budú také, do ktorých EIB zvyčajne neinvestuje, a to buď preto, že sú príliš malé, alebo pretože ich vnímané vysoké riziko nie je v súlade s ratingom AAA banky. Na prekonanie tejto skutočnosti nástroj obsahuje mechanizmus rozdelenia rizika, v rámci ktorého fondy EÚ ručia EIB za prvé straty v prípade neúspechu projektu. Finančné prostriedky, ktoré boli poskytnuté v rámci viacročného pracovného programu na roky 2014 – 2017, ostanú k dispozícii na obdobie financovania 2018 – 2020. Presný vykonávací mechanizmus bol stanovený v dohode o delegovaní medzi Komisiou a EIB podpísanej 18. decembra 2014, v ktorej sa takisto vymedzujú presné kritériá vylúčenia a výberu projektov tak, aby sa zabezpečilo, že vo výberovom procese sa bude stavať na správnych prioritách a že sa dosiahne dostatočné geografické a odvetvové pokrytie.

Týmto viacročným pracovným programom sa predlžuje využívanie finančných prostriedkov poskytnutých v rámci viacročného pracovného programu na roky 2014 – 2017 na viacročný pracovný program na roky 2018 – 2020. Na konci tohto prevádzkového obdobia pilotnej fázy nástroj zostane v platnosti s jednoduchšou štruktúrou na správu portfólia a prijímanie splátok za operácie.

Riadenie finančného nástroja vykonáva EIB. Riadiaci výbor pravidelne skúma pokrok pri vykonávaní finančného nástroja. Riadiaci výbor je zložený z členov vymenovaných spoločne Komisiou vrátane GR ENV, GR CLIMA, GR ECFIN a EIB a podporuje ho sekretariát, ktorý zabezpečuje EIB.

Monitorovanie finančných nástrojov sa vykonáva v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách (článok 140) a v delegovanom nariadení (článok 225), ako sú následne interpretované vo finančnej a administratívnej rámcovej dohode s EIB a v dohode o delegovaní.

Európska investičná banka zodpovedá za monitorovanie vykonávania činností v rámci finančného nástroja a za vypracúvanie správ o výkone a finančných správ v súlade s formátom, obsahom a periodicitou, ktoré sa majú dohodnúť, pričom ich súčasťou budú pravidelné a *ad hoc* správy, návštevy na mieste a audity. Na podávanie správ finančných inštitúcií Európskej investičnej banke sa použijú ukazovatele výkonnosti.

5.3.1.4. Technická metodika postupu výberu projektov

Projekty patria do štyroch všeobecných kategórií:

- Platby za ekosystémové služby (PES): projekty zahŕňajúce platby za toky prínosov vyplývajúcich z prírodného kapitálu, zvyčajne dobrovoľné dvojstranné transakcie malého rozsahu s jasne identifikovaným kupujúcim a predávajúcim ekosystémovej služby. Sú založené na zásade „platí príjemca“, pričom účelom platieb je zabezpečiť kritické ekosystémové služby.
- Zelená infraštruktúra: Zelená infraštruktúra je strategicky plánovaná sieť prírodných a poloprírodných oblastí s ďalšími environmentálnymi prvkami navrhnutými a riadenými na poskytovanie širokej škály ekosystémových služieb. Zahŕňa zelené plochy (alebo modré, ak ide o vodné ekosystémy) a ďalšie fyzické prvky v suchozemských (vrátane pobrežných) a morských oblastiach. Na pevnine sa zelená infraštruktúra vyskytuje vo vidieckom a mestskom prostredí. Projekty zelenej infraštruktúry majú potenciál vytvárať výnosy alebo šetriť náklady na základe poskytovania tovarov a služieb vrátane vodného hospodárstva, kvality ovzdušia, lesného hospodárstva, rekreácie, kontroly povodní, erózie a požiarov, opelovania a zvýšenej odolnosti voči následkom zmeny klímy.
- Vyrovnanie straty biodiverzity: ide o ochranné opatrenia určené na kompenzáciu zvyškových, nevyhnutných poškodení biodiverzity spôsobených rozvojovými projektmi. Sú založené na zásade „platí znečisťovateľ“, pričom vyrovnania sa uskutočňujú na dosiahnutie súladu alebo na zmiernenie rizík straty dobrého mena. Projekty zamerané na kompenzáciu škôd spôsobených lokalitám sústavy Natura 2000 podľa článku 6 ods. 4 smernice o ochrane biotopov nie sú oprávnené na financovanie v rámci nástroja NCFE.
- Inovačné investície na podporu biodiverzity a adaptácie: tieto projekty zahŕňajú poskytovanie tovarov a služieb, väčšinou zo strany MSP, ktorých cieľom je ochrana biodiverzity alebo zvýšenie odolnosti komunit a ďalších obchodných sektorov.

Cieľom je identifikovať a financovať projekty s dostatočne širokým geografickým a odvetvovým pokrytím a zároveň otestovať rôzne finančné mechanizmy, aby sa zaručila opakovateľnosť v rámci EÚ počas prevádzkovej fázy. Pravidlá oprávnenosti pre projekty a investičná politika pre nástroj [stanovenie obmedzení pre sektory a geografické pokrytie, ako aj minimálne kritériá, ktoré treba splniť, a zásady, ktoré treba dodržiavať, napríklad hierarchia zmierňovania ⁽¹⁾] boli vymedzené v dohode o delegovaní.

Kritériá oprávnenosti budú v súlade s cieľmi ochrany prírody a biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy stanovenými v nariadení o programe LIFE, pričom sa v nich zohľadnia politické priority členských štátov v oblasti ochrany biodiverzity a adaptácie na zmenu klímy.

Oprávnené projekty riadenia prírodného kapitálu by mali byť odôvodnené ekonomickým posúdením na základe typickej analýzy nákladov a prínosov, t. j. že čisté súčasné náklady projektu počas jeho trvania sú nižšie ako čistá súčasná hodnota očakávaných prínosov vrátane externalít. Okrem štandardných kritérií určených EIB pre všetky operácie budú existovať ďalšie kritériá vymedzujúce typy projektov a zahrnuté sektory.

Minimálnou požiadavkou je, že konečný príjemca finančného nástroja musí byť právnická a/alebo fyzická osoba investujúca do projektov riadenia prírodného kapitálu, ktorá dokáže:

- preukázať, že má pozitívny vplyv na stav a odolnosť ekosystému a na poskytovanie ekosystémových služieb prostredníctvom cieľného posúdenia vplyvu na životné prostredie,
- byť priekopníkom v zavádzaní nových obchodných modelov riadenia prírodného kapitálu spomedzi typológií uvedených v predchádzajúcom texte, t. j. zelená infraštruktúra, platby za ekosystémové služby, vyrovnanie straty biodiverzity alebo inovačné podniky či korporácie podporujúce biodiverzitu alebo adaptáciu,
- spĺňať jedno z týchto kritérií:
 - podporovať ochranu, obnovu, riadenie a rozvoj ekosystémov okrem iného prostredníctvom ekosystémových riešení uplatňovaných na odvetvia krajiny, pôdy, lesného hospodárstva, poľnohospodárstva, vodného hospodárstva a odpadového hospodárstva,
 - podporovať ekosystémové prístupy, ktoré podnikom a komunitám umožňujú riešiť identifikované riziká súvisiace s aktuálnymi a odhadovanými vplyvmi na zmenu klímy, a to aj prostredníctvom mestských, vidieckych a pobrežných projektov zelenej infraštruktúry.

Na to, aby bol projekt oprávnený, musí byť umiestnený aspoň v jednom členskom štáte EÚ.

Ak sú projekty nepriamo financované prostredníctvom príspevku do fondov riadených sprostredkovateľskými finančnými inštitúciami, výber takejto inštitúcie bude založený na dopyte a v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie a finančný sprostredkovateľ zároveň okrem iného musí:

- i) byť finančnou inštitúciou súkromného sektora alebo trhovou finančnou inštitúciou;
- ii) vyčleniť a preukázať prevádzkovú spôsobilosť na distribúciu finančného nástroja;
- iii) preukázať spôsobilosť osloviť konečných príjemcov, na ktorých sa zameriavajú politiky EÚ a členských štátov na ochranu biodiverzity alebo adaptácie na zmenu klímy;
- iv) prevziať povinnosti a požiadavky súvisiace s distribúciou finančného nástroja;
- v) dodržiavať príslušné normy a uplatniteľné právne predpisy týkajúce sa predchádzania praniu špinavých peňazí, boja proti terorizmu a daňových podvodov;
- vi) poskytovať informácie požadované Európskym dvorom audítorov na plnenie si svojich povinností a
- vii) byť pre EIB prijateľný ako dlžník v súlade s jej úverovou politikou.

⁽¹⁾ Hierarchia zmierňovania zahŕňa: 1. vyhýbanie sa alebo predchádzanie negatívnym vplyvom na životné prostredie všeobecne a obzvlášť na biodiverzitu; 2. minimalizovanie a nápravu vplyvov rozvoja na lokalitu, ak sa im nedá vyhnúť a 3. opatrenia vyrovnania straty/kompenzácie, ktoré sa uskutočňujú ako posledná možnosť (na mieste alebo mimo) pri zvyškových nežiaducich vplyvoch.

5.3.2. Nástroj Súkromné financovanie energetickej efektívnosti (PF4EE)

5.3.2.1. Prínos pre ciele programu LIFE

Nástroj PF4EE prispieva k plneniu všeobecných cieľov nariadenia o programe LIFE uvedených v článku 3 a ďalej špecifikovaných v prioritnej oblasti „zmierňovanie zmeny klímy“. Nástroj PF4EE predovšetkým:

- rieši hlavnú politickú otázku v oblasti klímy tým, že prispieva k dosiahnutiu cieľov stratégie Európa 2020 a 2030 zabezpečiť úspory energie a príslušné zníženie emisií,
- poskytuje potrebnú úroveň pilotného nasadenia a demonštrácie nového politického nástroja s veľkým potenciálom poskytovania pridanej hodnoty EÚ,
- dopĺňa a podporuje povinnosti členských štátov v rámci národných akčných plánov energetickej efektívnosti,
- ponúka potenciál zlepšenia nákladovej účinnosti programu LIFE prostredníctvom pákového efektu a doplnkovosti,
- buduje dlhodobejšiu kapacitu v udržateľnej komerčnej finančnej činnosti, čím zaručuje pretrvávajúcu a dlhodobú podporu udržateľného rozvoja,
- podporuje solidaritu a spoluúčasť na nákladoch a
- ponúka potenciál rozšírenia iniciatívy do programov členských štátov (prostredníctvom národných akčných plánov energetickej efektívnosti a prípadne ďalších programov a iniciatív).

5.3.2.2. Súčasný stav a rozšírenie nástroja PF4EE

V roku 2014 sa očakávalo, že z nástroja sa podpora investície do výšky až 540 miliónov EUR. Po podpísaní operácií v roku 2015 a 2016 a so zreteľom na prebiehajúce projekty sa však EIB v súčasnosti zameriava na dosiahnutie nových investícií v objeme vyše 1 miliardy EUR do konca roku 2017 (600 – 650 miliónov EUR z EIB a aspoň 500 miliónov EUR od finančných sprostredkovateľov), ktoré sa týkajú 9 – 10 členských štátov.

Do konca roku 2016 bolo podpísaných týchto šesť zmlúv:

- Komerčná banka, Česká republika: úvery na energetickú efektívnosť pre korporácie a systémy osvetlenia budov a priemyselných lokalít v hodnote 75 miliónov EUR.
- Banco Santander, Španielsko: úvery na energetickú efektívnosť pre hotely a ďalšie budovy v oblasti cestovného ruchu v hodnote 50 miliónov EUR.
- Credit Cooperatif, Francúzsko: úvery na energetickú efektívnosť pre MSP a na obnovu budov v hodnote 75 miliónov EUR.
- BELFIUS, Belgicko: ciele úvery na energetickú efektívnosť pre MSP v hodnote 75 miliónov EUR.
- Banco BPI, Portugalsko: ciele úvery pre podniky v hodnote 50 miliónov EUR.
- BPER, Taliansko: úvery na energetickú efektívnosť pre súkromný sektor v hodnote 50 miliónov EUR.

V roku 2017 by sa mohli podpísať ďalšie zmluvy v Chorvátsku, Spojenom kráľovstve, Grécku a na Cypre.

Hoci sa doposiaľ investície na miestnej úrovni podporovali iba v Českej republike a vo Francúzsku, z veľkého záujmu bánk a zo zvýšenia investičného cieľa EIB vyplýva základný dopyt na trhu, a teda aj potenciál na rozširovanie. Nástroj PF4EE v skutočnosti prispieva k vzniku nového finančného produktu na trhu zameraného na energetickú efektívnosť a následkom toho priamo prispieva k dekarbonizácii hospodárstva EÚ v súlade s cieľmi konferencie COP 21.

Na konci roku 2016 predstavovali viazané úvery EIB 375 miliónov EUR a vyplatilo sa 35 miliónov EUR. Pokiaľ ide o priemerný pákový efekt nástroja na konci roku 2016, dosiahol hodnotu 9,8 (vypočítal sa ako príspevok EIB/Európskej komisie).

V období 2014 – 2017 predstavoval viazaný príspevok EÚ pre nástroj PF4EE 80 miliónov EUR. Na obdobie 2018 – 2020 sa počíta s ďalšími 75 miliónmi EUR určenými na pokračovanie pilotnej fázy, z čoho 10 miliónov EUR je určených na oddelenú správu pre nástroj odbornej podpory, ktorým sa poskytuje technická pomoc finančným sprostredkovateľom.

5.3.2.3. Štruktúra finančného nástroja

Vykonávaním nástroja PF4EE je poverená Európska investičná banka (EIB) formou nepriameho hospodárenia.

Nástroj PF4EE má dva hlavné ciele:

- jeho cieľom je dosiahnuť, aby bol úver na energetickú efektívnosť udržateľnejšou činnosťou v rámci európskych finančných inštitúcií, a tým zároveň stimulovať súkromné komerčné banky a ďalšie finančné inštitúcie (nazývané „finanční sprostredkovatelia“), aby oslovovali odvetvie energetickej efektívnosti ako jasne vymedzený segment trhu, a
- zvýšiť dostupnosť dlhového financovania projektov podporujúcich priority členských štátov v oblasti energetickej efektívnosti stanovené v národných akčných plánoch energetickej efektívnosti.

Nástroj PF4EE poskytuje i) mechanizmus účasti na riziku (nástroj rozdelenia rizika) a ii) odbornú podporu pre finančných sprostredkovateľov (nástroj odbornej podpory) v kombinácii s iii) dlhodobým financovaním zo strany EIB (úver EIB na energetickú efektívnosť).

- Nástroj PF4EE poskytuje finančný nástroj rozdelenia rizika s fungujúcim mechanizmom porovnateľným s obmedzenou zárukou na rozdelenie rizika medzi Komisiu (ako financujúci subjekt) a finančných sprostredkovateľov (ako veriteľov).
- Nástroj rozdelenia rizika je určený na zníženie úverového rizika pre finančných sprostredkovateľov pri požíčianí odvetviu energetickej efektívnosti a na podporu ich účasti. Vplyv závisí od podmienok na trhu a konkrétnych vlastností projektov. Nástrojom rozdelenia rizika sa zvyšuje úverová aktivita, prístup konečných príjemcov k financovaniu a/alebo lepším podmienkam financovania, pokiaľ možno vrátane nižších cien, dlhších období splatnosti, nižšej zábezpeky atď.
- S cieľom dosiahnuť čo najväčší príspevok programu LIFE sa úvery EIB finančným sprostredkovateľom poskytujú s konkurencieschopnými sadzbami pre následné požíčovanie. Preferenčné sadzby sa prenesú aj na konečných príjemcov s cieľom podporiť rozšírenie.
- Aj od príjemcov sa očakáva príspevok na náklady projektu, čo následne zvýši vypočítaný pákový efekt investičných nákladov.
- Ak zúčastnení finanční sprostredkovatelia utrpia stratu v portfóliu úverov (portfólio úverov na energetickú efektívnosť), tieto straty budú čiastočne kryté finančným nástrojom rozdelenia rizika.
- Finančné prostriedky z programu LIFE sa použijú na poskytnutie finančného príspevku požadovaného pre nástroj rozdelenia rizika a nástroj odbornej podpory, ako aj na správne a priame náklady vynaložené EIB na vytvorenie a riadenie nástroja.
- Maximálna suma hotovosti (zábezpeka) sa pridelí každému finančnému sprostredkovateľovi na vyrovnanie strát v portfóliu úverov na energetickú efektívnosť. Táto suma sa vypočíta na základe konkrétneho percentuálneho podielu zamýšľaného celkového portfólia úverov na energetickú efektívnosť v závislosti od rizikového profilu zamýšľaných konečných príjemcov. V prípade, že finančný sprostredkovateľ nedosiahne zamýšľanú veľkosť portfólia, percentuálny podiel sa uplatní na dosiahnutú veľkosť portfólia.
- Zamýšľaní koneční príjemcovia nástroja PF4EE zahŕňajú MSP, väčšie podniky so strednou kapitalizáciou a súkromné osoby, ale môžu zahŕňať aj malé obce alebo iné orgány verejného sektora, ktoré uskutočňujú malé investície do energetickej efektívnosti a dokážu použiť úspory energie na splatenie počiatočného úveru.
- Cieľom nástroja PF4EE v období 2014 – 2017 bolo podpísanie 10 zmlúv (úvery EIB na energetickú efektívnosť a nástroje rozdelenia rizík a nástroje odbornej podpory). Do konca roku 2016 z nich už bolo podpísaných šesť zmlúv (pozri oddiel 5.3.2.2).
- V období 2018 – 2020 by sa mohlo podpísať až 10 ďalších zmlúv, čím by sa do konca roku 2020 mohol dosiahnuť celkový počet 20 podpísaných zmlúv.

Viazaný príspevok EÚ pre nástroj PF4EE v období 2018 – 2020 bude 75 miliónov EUR, z čoho 10 miliónov EUR bude vyčlenených na oddelenú správu pre nástroj odbornej podpory. Európska investičná banka okrem toho bude môcť podpísať viac než jednu zmluvu na každý členský štát.

Výber finančných sprostredkovateľov bude naďalej založený na dopyte a v súlade so zásadami riadneho finančného hospodárenia, transparentnosti a nediskriminácie a finančný sprostredkovateľ zároveň okrem iného musí:

- i) byť finančnou inštitúciou súkromného sektora alebo na trhu pôsobiť podobným spôsobom ako finančná inštitúcia súkromného sektora;

- ii) vyčleniť a preukázať prevádzkovú spôsobilosť na distribúciu nástroja PF4EE;
- iii) preukázať schopnosť dostať sa ku konečným príjmom, na ktorých sa zameriava príslušná priorita národného akčného plánu energetickej efektívnosti, systém podpory energetickej efektívnosti a/alebo smernice EÚ týkajúce sa energetickej efektívnosti v rámci daného členského štátu;
- iv) prevziať povinnosti a požiadavky súvisiace s distribúciou nástroja PF4EE;
- v) dodržiavať príslušné normy a uplatniteľné právne predpisy týkajúce sa predchádzania praniu špinavých peňazí, boja proti terorizmu a daňových podvodov;
- vi) poskytovať informácie požadované Európskym dvorom audítorov na plnenie si svojich povinností a
- vii) byť pre EIB prijateľný ako protistrana v súlade s jej internou politikou a usmerneniami a v súlade s podmienkami geografického rozloženia stanovenými nástrojom PF4EE.

Široké geografické rozloženie finančného nástroja počas trvania programu sa bude dosahovať poskytnutím stimulov pre EIB na podporu účasti finančných sprostredkovateľov zo všetkých členských štátov. Odstránia sa však geografické obmedzenia pilotnej fázy a EIB bude môcť podpísať viac zmlúv s každým členským štátom v závislosti od trhových požiadaviek.

V závislosti od záujmu finančných sprostredkovateľov EIB môže uprednostniť tých finančných sprostredkovateľov, ktorí chcú vykonávať svoju činnosť v členských štátoch s najväčšími investičnými potrebami (vzdialenosť k cieľu). Nástroj rozdelenia rizika poskytne finančným sprostredkovateľom stimuly na činnosť v členských štátoch s vyššími rizikami a zohľadní napríklad výrazne nedostatočný rozvoj využívania úverového financovania na energetickú efektívnosť alebo ak sa predpokladá výnimočne nízka kapacita čerpania úverov.

Zo skúseností získaných v období 2014 – 2017 vyplýva, že technická pomoc pre finančných sprostredkovateľov je kľúčová na maximalizáciu ich schopnosti zamerať sa na investície v oblasti energetickej efektívnosti. Z toho vyplýva, že maximálny rozpočet nástroja odbornej podpory sa zvýši z 3,2 milióna EUR v rokoch 2014 – 2017 (t. j. 4 % viazaného príspevku EÚ pre nástroj PF4EE v prvej časti pilotnej fázy) na 10 miliónov EUR v období 2018 – 2020.

Nástroj PF4EE musí fungovať až do splatenia príslušných úverov, na ktoré sa vzťahuje nástroj rozdelenia rizika. Maximálna doba splatnosti v rámci nástroja rozdelenia rizika bude 20 rokov. Nástroj PF4EE bude preto fungovať do 20 rokov od skončenia obdobia vykonávania (2045).

Pridelenie prostriedkov bude platné do poslednej transakcie, ktorou sa program úplne dokončí.

Riadenie finančného nástroja vykonáva EIB. Riadiaci výbor pravidelne skúma pokrok pri vykonávaní finančného nástroja. Riadiaci výbor tvoria členovia vymenovaní spoločne Komisiou vrátane útvarov Komisie, napríklad GR CLIMA, GR ECFIN a GR ENER, a EIB, a podporuje ho sekretariát, ktorý zabezpečí EIB.

Ustanovil sa mechanizmus monitorovania a podávania správ a informácie sa využívajú spoločne s výborom pre program LIFE.

Monitorovanie finančných nástrojov bude v súlade s požiadavkami stanovenými v nariadení o rozpočtových pravidlách (článok 140) a v delegovanom nariadení (článok 225), ako sú následne interpretované vo finančnej a administratívnej rámcovej dohode s EIB a v následnej dohode o delegovaní.

Európska investičná banka bude zodpovedná za monitorovanie vykonávania činností v rámci finančného nástroja a za vypracúvanie správ o výkone a finančných správ v súlade s formátom, obsahom a periodicitou, ktoré sa majú dohodnúť, pričom ich súčasťou budú pravidelné a *ad hoc* správy, návštevy na mieste a audity. Na podávanie správ finančných inštitúcií Európskej investičnej banke sa použijú ukazovatele výkonnosti energetickej efektívnosti.

5.3.2.4. Technická metodika výberu projektov

Príjemcami môžu byť fyzické osoby, združenia vlastníkov bytov, MSP, korporácie a/alebo verejné inštitúcie alebo orgány, ktoré investujú do energetickej efektívnosti v súlade s národným akčným plánom energetickej efektívnosti príslušného členského štátu.

Výška úverov na energetickú efektívnosť poskytnutých príjemcom sa pohybuje od 10 000 EUR (ktoré sa môžu zredukovať na pokrytie malých investícií v rezidenčnom sektore) do 5 miliónov EUR (vo výnimočných prípadoch až do 15 miliónov EUR).

Členské štáty môžu ovplyvňovať databázu projektov, a tak nepriamo ovplyvňovať výber projektov prostredníctvom priorít národného akčného plánu energetickej efektívnosti. Prijemcami sú tie právnické a/alebo fyzické osoby, ktoré:

- investujú do energetickej efektívnosti v kontexte systému podpory členského štátu a/alebo v súlade s prioritami národného akčného plánu energetickej efektívnosti a/alebo smerníc EÚ týkajúcich sa energetickej efektívnosti,
- získajú úver na energetickú efektívnosť od zúčastneného finančného sprostredkovateľa.

Okrem toho by podporované investície do energetickej efektívnosti mali prejsť ekonomickou analýzou, ktorá zahŕňa náklady uhlíkových externalít a na základe ktorej by sa malo určiť, že súčasné čisté náklady projektu počas jeho trvania sú nižšie ako čistá súčasná hodnota uspokojenej energie.

5.4. Ostatné činnosti

Financovanie v zmysle článku 17 ods. 1 nariadenia o programe LIFE by sa mohlo použiť na financovanie iných zásahov potrebných na účely dosiahnutia všeobecných cieľov uvedených v článku 3.

Tieto zásahy sa budú riadiť podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách a nariadenia o programe LIFE.

Prostriedky, ktoré sa majú prideliť na takéto zásahy bez ohľadu na to, akú právnu formu môžu nadobudnúť, sa nezapočítajú do minimálnych prostriedkov, ktoré sa majú prideliť na projekty podľa článku 17 ods. 4 nariadenia o programe LIFE.

Tieto zásahy môžu zahŕňať:

- Ocenenia za projekty vybrané spomedzi projektov programu LIFE+ a „tradičného“ programu LIFE, ktoré získali druhú platbu v rámci predbežného financovania a považujú sa za mimoriadne nádejné, pokiaľ ide o ich príspevok k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu Životné prostredie alebo podprogramu Ochrana klímy a o ich pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos.
- Granty na opatrenia na projekty programu LIFE+ a „tradičného“ programu LIFE, ktoré získali druhú platbu v rámci predbežného financovania a považujú sa za mimoriadne nádejné, pokiaľ ide o ich príspevok k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu Životné prostredie alebo podprogramu Ochrana klímy a o predajnosť a financovateľnosť riešení realizovaných v rámci projektov. Tieto granty na opatrenia poskytnú jednorazové platby na podporu opatrení považovaných za nevyhnutné na dosiahnutie predajnosti a/alebo financovateľnosti do konca trvania projektu programu LIFE(+), a to na základe analýzy nedostatkov, ktorú poskytujú žiadatelia.
- Podnikové poradenstvo pre projekty programu LIFE+ a „tradičného“ programu LIFE, ktoré získali druhú platbu v rámci predbežného financovania a považujú sa za mimoriadne nádejné, pokiaľ ide o ich príspevok k dosiahnutiu konkrétnych cieľov prioritných oblastí podprogramu Životné prostredie alebo podprogramu Ochrana klímy a o predajnosť a financovateľnosť riešení realizovaných v rámci projektov.
- Klastrové a sieťové poradenstvo pre malé a stredné podniky.

6. ORIENTAČNÉ HARMONOGRAMY VÝZIEV NA PREDKLADANIE NÁVRHOV [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. e) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

6.1. Orientačné harmonogramy pre granty

Typy projektov	Podprogram	2018	2019	2020
Projekty v zmysle článku 18 písm. a), b), c) a h) nariadenia o programe LIFE	Životné prostredie	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok
	Klíma	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok
Integrované projekty [článok 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok
	Klíma	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok
Projekty technickej pomoci [článok 18 písm. e) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok
	Klíma	2. štvrtrok	2. štvrtrok	2. štvrtrok

Typy projektov	Podprogram	2018	2019	2020
Projekty budovania kapacít [článok 18 písm. f) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie a Klíma spoločne	1. štvrťrok 2018		
Prípravné projekty [článok 18 písm. g) nariadenia o programe LIFE]	Životné prostredie	2. štvrťrok	2. štvrťrok	2. štvrťrok
Granty na prevádzku (článok 21 nariadenia o programe LIFE)	Životné prostredie a Klíma spoločne	2. štvrťrok, spoločná výzva na predkladanie návrhov pre granty na prevádzku na rozpočtový rok 2019	2. štvrťrok, rámcové dohody o partnerstve a granty na prevádzku na rozpočtový rok 2020	2. štvrťrok, granty na prevádzku na rozpočtový rok 2021

6.2. Orientačné harmonogramy pre finančné nástroje

Finančný nástroj	Podprogram	2018	2019	2020
NCFF	Životné prostredie	Priebežne		
	Klíma	Priebežne		
PF4EE	Klíma	Priebežne		

7. KVALITATÍVNE A KVANTITATÍVNE VÝSLEDKY, UKAZOVATELE A CIELE PRE KAŽDÚ PRIORITNÚ OBLASŤ A TYP PROJEKTU [ČLÁNOK 24 ODS. 2 PÍSM. c) NARIADENIA O PROGRAME LIFE]

V súlade s **ukazovateľmi výkonnosti** (článok 3 ods. 3 nariadenia o programe LIFE) a **konkrétnymi cieľmi** príslušnej prioritnej oblasti sa pre každú **prioritnú oblasť a typ projektu** stanovujú kvalitatívne a kvantitatívne **výsledky, ukazovatele a ciele** [článok 24 ods. 2 písm. c) nariadenia o programe LIFE].

Obmedzením rozsahu uplatňovania integrovaných projektov na vykonávanie konkrétnych stratégií a plánov v rámci právnych predpisov EÚ v oblastiach ochrany prírody, vodného hospodárstva, odpadu, ovzdušia, zmiernenia zmeny klímy a adaptácie na zmenu klímy sa očakávané výsledky a ciele, ktoré sa majú dosiahnuť týmito projektmi, môžu zúžiť.

V rámci podprogramu Životné prostredie tematické priority podľa prílohy III k nariadeniu o programe LIFE a projektové témy podľa bodu 3 tohto viacročného pracovného programu takisto posilňujú zameranie financovaných projektov, čo vedie k hmatateľnejšiemu vplyvu na stav životného prostredia. Na základe hodnotenia odhadovaného vplyvu programu LIFE sa vymedzilo niekoľko celkových predpokladaných výsledkov a cieľov, ktoré zohľadňujú katalytickú funkciu programu, a teda ak sú spojené s tvorbou a vykonávaním, dôležitosť opakovateľnosti úspešných projektov [článok 3 ods. 3 písm. b) nariadenia o programe LIFE].

Počet a rozsah úspešných projektov v rámci prioritnej oblasti však závisí najmä od počtu podaných oprávnených žiadostí, ktoré spĺňajú kritériá výberu a pridelenia, a od technických a sociálno-ekonomických faktorov, na ktoré Komisia nemá vplyv.

So zreteľom na uvedené skutočnosti a s cieľom zvýšiť merateľnosť príspevku programu LIFE k cieľom 7. environmentálneho akčného programu EÚ [článok 3 ods. 1 písm. d) nariadenia o programe LIFE] boli očakávané výsledky vždy, keď to bolo možné, vymedzené aj ako výsledky predpokladané na úrovni projektu. Prijemcovia projektov budú musieť vymedziť východiskový stav na začiatku projektu a konečný výsledok vzhľadom na ciele, ktoré chcú dosiahnuť. Na tento účel bola zriadená databáza kľúčových ukazovateľov projektu programu LIFE a do konca roku 2017 bude prístupná príjemcom (ukazovatele sa úspešne vyskúšali v prototypu databázy v roku 2015 v súvislosti s hodnotením programu LIFE v polovici trvania ⁽¹⁾). Ciele v oblasti životného prostredia a klímy, ktoré sa majú dosiahnuť každým projektom, by mali byť v súlade s cieľmi, emisnými limitmi alebo zámermi stanovenými príslušnou politikou alebo právnym predpisom Únie, alebo prekračovať ich rámec.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmtools/life2014_2020/monitoring.htm.

Program LIFE je katalyzátor a pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos opatrení a výsledkov projektu sú preto kľúčové na zabezpečenie efektivity programu pri prinášaní pozitívnych vplyvov na životné prostredie a klímu. Zatiaľ čo cieľom všetkých návrhov projektov je pokračovanie, opakovanie a/alebo prenos v príslušnej oblasti životného prostredia alebo zmeny klímy, na základe skúseností získaných v predchádzajúcich programoch možno očakávať, že len 80 % pilotných a demonštračných projektov bude opakovateľných, pretože existuje riziko, že techniky a metodiky, ktoré sa majú testovať a demonštrovať, neprinesú očakávané výsledky. Okrem toho vzhľadom na možné hospodárske a technické ťažkosti nemožno očakávať, že bez ohľadu na takéto technické neuskutočiteľnosti budú všetky projekty úspešne ukončené.

Je potrebné poznamenať, že málo projektov programu LIFE na roky 2014 – 2020 bude dokončených do roku 2020, keďže priemerná dĺžka trvania projektov programov LIFE je tri až šesť rokov, a to v závislosti od prioritnej oblasti. Preto, ak sa ciele vzťahujú na prebiehajúce projekty, v skutočnosti ide skôr o míľniky. Tieto míľniky spočívajú vo vytvorení projektov takým spôsobom, aby mohli dosiahnuť ciele do konca trvania projektu, čo je väčšinou po roku 2020.

S cieľom predchádzať zdvojovaniu sa v rámci každej prioritnej oblasti typy projektov v zmysle článku 2 a 18 nariadenia o programe LIFE, ktorými sa sledujú príbuzné ciele, podľa možnosti zoskupujú. Typy projektov nezávislé od prioritných oblastí, ako sú projekty budovania kapacít, sa uvádzajú samostatne.

Ukazovatele sú súčasťou opisu výsledkov a cieľov, a preto sa v nasledujúcich tabuľkách neuvádzajú samostatne.

7.1. Podprogram Životné prostredie

Pri podprograme Životné prostredie sa zohľadňujú všeobecné ciele stanovené v článku 3 ods. 1, konkrétne ciele stanovené pre každú prioritnú oblasť v článkoch 10, 11 a 12, ako aj ukazovatele výkonnosti stanovené v článku 3 ods. 3 nariadenia o programe LIFE.

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov			
Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE			
Tematické priority	Kvantitatívne výsledky (1)	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
VODA (vrátane morského prostredia)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov týkajúcich sa (vnútrozemských/prechodných/pobrežných) vodných útvarov so zlým ekologickým stavom	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dobrému ekologickému stavu na úrovni projektu	80 %
	Počet vodných útvarov so zlým ekologickým stavom, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Vodné útvary (vnútrozemské/prechodné/pobrežné) zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na zlepšenie ich ekologického stavu	100 (2)
ODPAD	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorých cieľom je dosiahnutie cieľov EÚ v oblasti odpadu a vykonávanie hierarchie odpadového hospodárstva (primerané odpadové hospodárstvo).	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k primeranému odpadovému hospodárstvu	80 %
	Počet ďalších obcí alebo regiónov EÚ s neprimeraným odpadovým hospodárstvom, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Obce alebo regióny zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na dosiahnutie primeraného odpadového hospodárstva	20
EFEKTÍVNE VYUŽÍVANIE ZDROJOV (vrátane pôdy, lesov, ekologického hospodárstva a obehového hospodárstva)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú ciele politiky a právne predpisy Únie v oblasti efektívneho využívania zdrojov (okrem pôdy a lesov).	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k vykonávaniu aspektov ekologického obehového hospodárstva	80 %
	Počet ďalších spoločností v Európe, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Ďalšie spoločnosti zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na vykonávanie ekologického alebo obehového hospodárstva	10

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky (!)	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú ciele politiky Únie v oblasti ochrany pôdy .	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k zachovaniu alebo zlepšeniu funkcií pôdy	80 %
	Počet hektárov pôdy v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Pôda zahrnutá v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na zachovanie a zlepšenie funkcií pôdy.	2 000
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa podporuje vykonávanie európskej stratégie v oblasti lesného hospodárstva.	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k vykonávaniu európskej stratégie v oblasti lesného hospodárstva	80 %
		Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia určené na poskytovanie údajov o ukazovateľoch pre Európske stredisko údajov o lesoch (EFDAC)	80 %
ŽIVOTNÉ PROSTREDIE a ZDRAVIE (vrátane chemických látok a hluku)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonáva politika Únie v oblasti chemických látok vrátane projektov podporujúcich nahrádzanie látok a minimalizáciu expozície	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa chemickej látky na úrovni projektu	80 %
	Počet osôb v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktoré si kladú za cieľ obmedzenie chemických látok	Osoby zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na obmedzenie nepriaznivých účinkov chemických látok na zdravie a životné prostredie vrátane odhadovaných dlhodobých účinkov	50 000

Životné prostredie a efektívne využívanie zdrojov

Projekty podľa článku 18 písm. a) a b) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky (1)	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
	Počet financovaných prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na zníženie hluku	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa zníženia hluku na úrovni projektu	80 %
		Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia zamerané na zníženie hluku, ktoré smerujú k zníženiu vystavenia hluku minimálne o 3 dB	80 %
	Počet osôb v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty týkajúce sa hluku	Osoby, ktoré majú úžitok z prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia zamerané na zníženie úrovne hluku minimálne o 3 dB	10 000
Kvalita OVZDUŠIA a emisie (vrátane mestského prostredia)	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia a národných programov kontroly znečistenia ovzdušia	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie vyhovujúcich a účinných plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia v príslušných regiónoch v súlade s článkom 23 smernice 2008/50/ES o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe alebo na vytvorenie vyhovujúcich a účinných národných programov kontroly znečistenia ovzdušia v členských štátoch v súlade s článkom 6 smernice (EÚ) 2016/2284 o znížení národných emisií.	80 %
	Počet osôb, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty týkajúce sa kvality ovzdušia	Osoby zahrnuté v prebiehajúcich alebo dokončených projektoch, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia, ktoré smerujú k dosiahnutiu alebo prekročeniu príslušného cieľa Únie týkajúceho sa kvality ovzdušia	1 milión

(1) Z dôvodu prístupu zdola nahor a širokej škály problémov týkajúcich sa životného prostredia a zmeny klímy, ktoré sa v rámci programu LIFE riešia, ako aj obmedzených prostriedkov na ich riešenie, je napriek zavedeniu tematických priorít a projektových tém podiel projektov v konkrétnych oblastiach neistý a kvantitatívne ciele sa preto pre väčšinu prioritných oblastí a sledovaných cieľov nedajú definovať vopred, s výnimkou tematických priorít týkajúcich sa prírody.

(2) Predpokladá sa, že v rokoch 2015 až 2017 zlepší svoj ekologický stav 6 900 vodných útvarov v celej EÚ, pričom 1,4 % z nich (100) v dôsledku príspevku programu LIFE.

Príroda a biodiverzita**Projekty podľa článku 18 písm. a), b) a c) nariadenia o programe LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
PRÍRODA	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na biotopy alebo druhy v menej než priaznivom/neistom stave ochrany	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov určených na zlepšenie stavu ochrany v zmysle smernice 92/43/EHS a smernice 2009/147/ES	100 %
	Počet biotopov v menej než priaznivom/neistom stave ochrany, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Percentuálny podiel biotopov alebo druhov alebo lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktoré smerujú k lepšiemu stavu ochrany	10 % cieľových biotopov
	Počet druhov v menej než priaznivom/neistom stave ochrany, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty		10 % cieľových druhov
	Počet lokalít sústavy Natura 2000 alebo plocha v hektároch lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty		10 % z počtu alebo plochy v hektároch cieľových lokalít sústavy Natura 2000
BIODIVERZITA	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na vykonávanie cieľov 2, 3, 4 a 5 stratégie EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2020	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na zlepšenie alebo obnovenie cieľových ekosystémov	80 %
	Počet typov ekosystémov a plocha v hektároch povrchov ekosystémov, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Percentuálny podiel typov ekosystémov alebo povrchov ekosystémov, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k zlepšeniu alebo obnove stavu	10 % cieľových typov ekosystémov
	10 % cieľových povrchov ekosystémov		

Integrované projekty – podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
VODA (vrátane morského prostredia)	Počet všetkých správnych území povodí v EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti vody	Percentuálny podiel správnych území povodí zahrnutých v integrovaných projektoch v oblasti vody	3 %

Integrované projekty – podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov manažmentu povodia	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie vyhovujúcich a efektívnych plánov manažmentu povodia v zahrnutom správnom území povodia v súlade s rámcovou smernicou o vode	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov manažmentu povodia	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %
ODPAD	Počet regiónov EÚ zahrnutých do prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov v oblasti odpadu	Percentuálny podiel regiónov zahrnutých do integrovaných projektov v oblasti odpadu	2 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie programov odpadového hospodárstva a/alebo programov predchádzania vzniku odpadu	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na poskytovanie vyhovujúcich a účinných programov odpadového hospodárstva a/alebo programov predchádzania vzniku odpadu v príslušnom regióne v súlade článkami 28 a 29 rámcovej smernice o odpadoch 2008/98/ES	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie programov odpadového hospodárstva alebo programov predchádzania vzniku odpadu	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %
Kvalita OVZDUŠIA a emisie (vrátane mestského prostredia)	Počet osôb z regiónov EÚ, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti ovzdušia	Percentuálny podiel celkového počtu obyvateľov Únie z regiónov zahrnutých do integrovaných projektov v oblasti kvality ovzdušia	3 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie vyhovujúcich a účinných plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia v príslušných regiónoch v súlade s článkom 23 smernice 2008/50/ES	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie plánov a programov v oblasti kvality ovzdušia	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %

Integrované projekty – podľa článku 18 písm. d) nariadenia o programe LIFE

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
PRÍRODA	Počet lokalít sústavy Natura 2000, na ktoré sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené integrované projekty v oblasti prírody	Percentuálny podiel lokalít sústavy Natura 2000 zahrnutých v integrovaných projektoch v oblasti prírody	4 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie prioritných akčných rámcov	Percentuálny podiel integrovaných projektov určených na vykonávanie prioritných akčných rámcov s cieľom zaručiť primerané riadenie lokalít sústavy Natura 2000	100 %
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených integrovaných projektov zameraných na vykonávanie prioritných akčných rámcov	Percentuálny podiel integrovaných projektov, ktorých doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov	100 %

Informovanie a riadenie**Projekty podľa článku 18 písm. h) nariadenia LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
INFORMOVANIE A INFORMOVANOSŤ	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov zameraných na zvyšovanie informovanosti občanov, podnikov, miestnych orgánov, registrovaných mimovládnych organizácií (MVO) a ďalších organizácií občianskej spoločnosti (zainteresované strany a občania)	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia smerujúce k zahrnutiu viac než dvoch ďalších oblastí okrem oblasti projektu a viac než jedného jazyka	80 %
	Počet zúčastnených strán a občanov, na ktorých sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty a ktorí nevedia o environmentálnych cieľoch, ktorých sa zvyšovanie informovanosti týka	Percentuálny podiel nárastu informovanosti zainteresovaných strán a občanov, na ktorých sa zameriavajú projekty, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia na zvyšovanie informovanosti o cieľoch environmentálnej politiky sledovaných v týchto projektoch, zameraných na základe prieskumov vykonaných <i>ex ante</i> a <i>ex post</i> (vykonaných v rámci projektov programu LIFE alebo inými subjektmi)	25 %

Informovanie a riadenie**Projekty podľa článku 18 písm. h) nariadenia LIFE**

Tematické priority	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
	Počet zainteresovaných strán a občanov, na ktorých sa zameriavajú prebiehajúce alebo dokončené projekty	Aktívna účasť zainteresovaných strán a občanov na činnostiach zvyšovania informovanosti ponúkaných v rámci projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia (napríklad účasť v prieskumoch, dobrovoľnícka činnosť, účasť na prehliadkach s výkladom, sťahovanie informácií, predkladanie otázok)	> 500 000
PRESADZOVANIE	Počet projektov zameraných na zlepšenie dodržiavania a presadzovania environmentálnych právnych predpisov EÚ	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov, ktorými sa vykonávajú opakovateľné alebo prenosné opatrenia a ktoré smerujú k lepšiemu dodržiavaniu alebo presadzovaniu	10 %
MVO	Počet intervencií od mimovládnych organizácií prijímajúcich granty na prevádzku v konzultáciách o environmentálnej politike EÚ	Percentuálny podiel nárastu intervencií podporujúcich politiku EÚ	12 %

Iné projekty**Projekty podľa článku 18 písm. e) a f) nariadenia o programe LIFE**

	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Projekty technickej pomoci	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci	Prebiehajúce alebo dokončené projekty technickej pomoci na prípravu integrovaných projektov.	Príprava 10 integrovaných projektov v oblasti prírody, príprava 5 integrovaných projektov v oblasti odpadu, vody alebo ovzdušia
	Počet prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom EÚ programu LIFE vyššej kvality.	90 %

Iné projekty			
Projekty podľa článku 18 písm. e) a f) nariadenia o programe LIFE			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Projekty budovania kapacít	Počet projektov určených na budovanie kapacít	Percentuálny podiel prebiehajúcich alebo dokončených projektov budovania kapacít smerujúcich k zvýšeniu podielu v príslušnom členskom štáte	90 %
	Počet úspešných žiadostí o grant na opatrenia pochádzajúcich z členských štátov s prebiehajúcimi projektmi budovania kapacít	Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí pochádzajúcich z členských štátov s prebiehajúcimi alebo dokončenými projektmi budovania kapacít v porovnaní s podielom v rokoch 2010 až 2012 (v percentách)	5 %

7.2. Podprogram Ochrana klímy

Zmierňovanie	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Integrované projekty	<p>Počet projektov</p> <p>Počet oblastí a zahrnutá plocha a počet občanov, na ktorých sa vzťahujú stratégie zmierňovania zmeny klímy alebo vykonané akčné plány.</p> <p>Počet a objem doplnkových projektov financovaných z iných prostriedkov Únie alebo inak</p>	<p>Vyšší počet členských štátov alebo regiónov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu.</p> <p>Vyšší počet doplnkových opatrení v integrovaných projektoch financovaných z iných prostriedkov Únie.</p> <p>Počet ton, o ktoré sa znížili emisie skleníkových plynov vďaka novým technológiám, systémom, nástrojom a/alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinuté a prijaté na základe príkladov programu LIFE.</p>	<p>7 členských štátov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu.</p> <p>Doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov.</p>
Projekty technickej pomoci	<p>Počet projektov</p> <p>Percentuálny podiel projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom programu LIFE</p>	<p>Vyšší počet a vyššia kvalita integrovaných projektov týkajúcich sa projektov technickej pomoci</p>	<p>100 % projektov viedlo k integrovaným projektom programu LIFE.</p>

Zmierňovanie			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Projekty budovania kapacít	Počet projektov.	Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí z členských štátov oprávnených na budovanie kapacít.	V 7 členských štátoch je aspoň jeden projekt zmierňovania financovaný prostredníctvom podprogramu Ochrana klímy programu LIFE
Iné projekty	Počet projektov. Počet financovaných projektov podporujúcich inovačné technológie, systémy a nástroje a/alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy na zníženie emisií skleníkových plynov.	Vyšší počet inovačných technológií, systémov a nástrojov a/alebo iných riešení využívajúcich najlepšie postupy na zníženie emisií skleníkových plynov. Vyšší percentuálny podiel aktualizovaných alebo nových prístupov vypracovaných prostredníctvom programu LIFE, ktoré sa systematicky používali alebo zlepšili v súkromnom a verejnom sektore. Počet ton, o ktoré sa znížili emisie skleníkových plynov vďaka novým technológiám, systémom, nástrojom a/alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinuté a prijaté na základe príkladov programu LIFE.	V 80 % všetkých začatých projektov sa vytvorili trvalé inovačné technológie, systémy a nástroje a/alebo iné riešenia využívajúce na zníženie emisií skleníkových plynov najlepšie postupy.
Adaptácia			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Integrované projekty	Počet projektov Počet oblastí a zahrnutá plocha a počet občanov, na ktorých sa vzťahujú adaptačné stratégie alebo akčné plány, alebo iné adaptačné plány s veľkou územnou pôsobnosťou vykonávané prostredníctvom programu LIFE. Počet nadregionálnych alebo cezhraničných projektov týkajúcich sa adaptácie. Počet a objem doplnkových projektov financovaných z iných prostriedkov Únie alebo inak.	Pozitívny vplyv na klimatickú odolnosť v regióne alebo hospodárskych odvetviach prostredníctvom opatrení financovaných v rámci programu LIFE a iných doplnkových projektov. Vyšší počet členských štátov alebo regiónov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu. Vyšší počet doplnkových opatrení financovaných z iných prostriedkov Únie. Pozitívny vplyv projektov programu LIFE na klimatickú odolnosť obzvlášť zraniteľných oblastí určených v stratégii EÚ na adaptáciu na zmenu klímy.	7 členských štátov uplatňujúcich integrované prístupy s podporou integrovaného projektu alebo opakovaním výsledkov integrovaného projektu. Doplnkové financovanie získané prostredníctvom integrovaných projektov je väčšie ako celková hodnota rozpočtov týchto integrovaných projektov

Adaptácia			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Projekty technickej pomoci	Počet projektov. Percentuálny podiel projektov technickej pomoci vedúcich k integrovaným projektom programu LIFE.	Vyšší počet a vyššia kvalita integrovaných projektov týkajúcich sa projektov technickej pomoci.	100 % projektov viedlo k integrovaným projektom programu LIFE.
Projekty budovania kapacít	Počet projektov.	Vyšší relatívny podiel úspešných žiadostí z členských štátov oprávnených na budovanie kapacít	V 7 členských štátoch je aspoň jeden adaptačný projekt financovaný prostredníctvom programu LIFE.
Iné projekty	Počet projektov. Počet financovaných projektov podporujúcich inovačné technológie, systémy a nástroje a/alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy pre odolnosť voči zmene klímy. Počet posúdení zraniteľnosti, stratégií adaptácie na zmenu klímy alebo akčných plánov vypracovaných prostredníctvom programu LIFE. Počet nadregionálnych alebo cezhraničných projektov týkajúcich sa adaptácie.	Pripísateľný nárast klimatickej odolnosti (podľa odvetví) vďaka preukázaným novým technológiám, systémom, nástrojom a/alebo iným prístupom využívajúcim najlepšie postupy vyvinutým a prijatým na základe príkladov programu LIFE. Pozitívny vplyv projektov programu LIFE na klimatickú odolnosť obzvlášť zraniteľných oblastí určených v stratégii EÚ týkajúcej sa adaptácie na zmenu klímy na financovanie prostredníctvom programu LIFE.	V 80 % všetkých začatých projektov sa vytvorili inovačné technológie, systémy a nástroje a/alebo iné riešenia využívajúce najlepšie postupy na zvýšenie klimatickej odolnosti.
Riadenie			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Informačné projekty, projekty na zvyšovanie informovanosti a na šírenie informácií	Počet projektov. Počet oslovených občanov, podnikov, miestnych orgánov, registrovaných mimovládnych organizácií (MVO) a ďalších organizácií občianskej spoločnosti. Geografické rozšírenie a zahrnutá plocha.	Vyššia informovanosť o zmene klímy spôsobovanej človekom a riešeniach, meraná na základe prieskumov Eurobarometra. Vyššia účasť na konzultáciách so zainteresovanými stranami alebo politických diskusiách týkajúcich sa politiky a legislatívnych aktov v oblasti klímy.	25 % nárast účasti zainteresovaných strán a občanov na činnostiach zvyšovania informovanosti. 10 % nárast počtu občanov, na ktorých sa zameriavajú projekty programu LIFE, ktorí považujú zmenu klímy spôsobovanú človekom za veľmi vážny problém.

Riadenie			
	Kvantitatívne výsledky	Kvalitatívne výsledky	Ciele/míľniky do roku 2020
Projekty využívajúce najlepšie postupy a iné projekty	<p>Počet projektov.</p> <p>Počet pripísateľných konsolidovaných postupov využívajúcich ukazovatele alebo nástroje, ktoré boli vyvinuté a otestované podľa príkladov programu LIFE</p> <p>Počet politických prístupov alebo legislatívnych návrhov založených na výsledkoch projektov.</p>	<p>Vyšší počet najlepších postupov prijatých domácnosťami, podnikmi, orgánmi alebo začlenených do vnútroštátnych/regionálnych programov alebo akčných plánov.</p> <p>Nižší počet prípadov porušenia právnych predpisov EÚ pripísateľný intervenciám programu LIFE.</p>	<p>25 % postupov alebo prístupov projektu začlenených do vnútroštátnych/regionálnych programov alebo akčných plánov.</p> <p>80 % projektov programu LIFE zameraných na správu v oblasti klímy malo za následok lepšie riadenie v oblasti klímy.</p>

Osobitné výsledky, ukazovatele a ciele pre finančné nástroje*Ukazovatele spoločné pre všetky finančné nástroje*

Výsledky, ukazovatele a ciele pre finančné nástroje sa dohodnú s prijímajúcim subjektom. Minimálne by mali zahŕňať:

- počet dohôd (úvery, záruky) s finančnými sprostredkovateľmi (n),
- objem financovania umožneného finančnými nástrojmi (mil. EUR),
- objem súkromného financovania dosiahnutého finančnými nástrojmi (mil. EUR),
- počet konečných príjemcov (n),
- počet členských štátov, v ktorých boli projekty financované finančnými nástrojmi (n).

Osobitné ukazovatele pre nástroj NCFE

- Financovanie umožnené sprostredkovateľskými finančnými inštitúciami podľa finančného nástroja v dôsledku financovaných projektov (mil. EUR),
- financovanie umožnené oblastiam sústavy Natura 2000 v dôsledku financovaných projektov (mil. EUR),
- vplyvy na klimatickú odolnosť (vystavenie zmene klímy a citlivosť na jej účinky) regiónov a hospodárskych odvetví, predovšetkým v zraniteľných oblastiach, ktoré sú v adaptačnej stratégii EÚ označené ako prioritné na financovanie prostredníctvom programu LIFE, v dôsledku financovaných projektov,
- vplyvy na stav ekosystémov v dôsledku financovaných projektov,
- tvorba pracovných miest: počet pracovných miest vytvorených v dôsledku financovaných projektov (počet ekvivalentov plného pracovného času)

Osobitné ukazovatele pre nástroj PF4EE

- Súkromné financovanie (mil. EUR) dosiahnuté v dôsledku úverov v rámci nástroja PF4EE,
- úspory energie (GWh) dosiahnuté v dôsledku úverov PF4EE,
- zníženie emisií CO₂ (tony CO₂) dosiahnuté v dôsledku úverov v rámci nástroja PF4EE,
- tvorba pracovných miest: počet pracovných miest vytvorených v dôsledku úverov PF4EE (počet ekvivalentov plného pracovného času).

Očakávané výsledky špecifické pre nástroj NCFE

Počas pilotnej fázy sa očakáva, že sa v rámci finančného nástroja NCFE vykoná 9 – 12 operácií (vrátane nepriamych operácií). Jednotlivé investície zostanú nižšie ako 10 – 15 miliónov EUR.

Očakávaná finančná páka nástroja na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE je v rozsahu 2,2 až 3,2-násobku. Pri zohľadnení možného príspevku konečných príjemcov na náklady projektu rádovo 25 % by finančná páka celkovej investície na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE mohla byť v rozsahu 2,8 až 4,2-násobku. Celková investícia do projektov riadenia prírodného kapitálu počas samotnej pilotnej fázy by mohla byť do 420 miliónov EUR.

Počas následnej prevádzkovej fázy by očakávaná finančná páka mohla narásť až na šesťnásobok, najmä ak sa k nástroju pridajú aj ďalší investori a ak sa uskutoční viac investícií prostredníctvom sprostredkovateľov a fondov.

Očakávané výsledky špecifické pre nástroj PF4EE

V rámci finančného nástroja PF4EE by sa v období rokov 2014 až 2017 (t. j. počas pilotnej fázy) malo s finančnými sprostredkovateľmi podpísať až 10 dohôd o financovaní (úvery EIB na energetickú efektívnosť a nástroje na podporu rozdelenia rizík/výmeny odborníkov) a v období 2018 – 2020 ďalších 10 dohôd. Dohoda o financovaní môže zahŕňať vykonávanie finančného nástroja vo viacerých členských štátoch a finančný sprostredkovateľ môže podpísať viacero dohôd o financovaní.

Na začiatku vykonávania nástroja PF4EE sa očakávala celková investičná podpora vo výške približne 540 miliónov EUR. Po podpise šiestich dohôd v rokoch 2015 a 2016 a vzhľadom na prebiehajúce projekty sa však EIB v súčasnosti zameriava na dosiahnutie 1 miliardy EUR nových investícií v oblasti energetickej efektívnosti vo fáze rokov 2014 – 2017. Pokiaľ ide o obdobie 2018 – 2020, vďaka podpisu 10 ďalších dohôd v rámci nástroja PF4EE po roku 2017 sa získa ďalšia 1 miliarda EUR nových investícií v oblasti energetickej efektívnosti. Tým sa celkové investície získané nástrojom PF4EE v období rokov 2014 – 2020 zvýšia na 2 miliardy EUR.

Keď sa navrhoval nástroj PF4EE, odhadovaná finančná páka hodnoty úverového portfólia na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE bola na úrovni šesťnásobku v pilotnej fáze. Vzhľadom na možný príspevok konečných príjemcov k nákladom projektu vo výške zhruba 25 % by finančná páka celkovej investície na poskytovanie prostredníctvom programu LIFE mohla do konca roku 2017 dosiahnuť až osemnásobok. Tento minimálny cieľ pre finančnú páku bude platiť aj v rokoch 2018 – 2020.
